PTV 1399

Biblioteca Bucureştilor

8
August
2005

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ
BUCUREȘTI
Inventar Nr. 29138

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

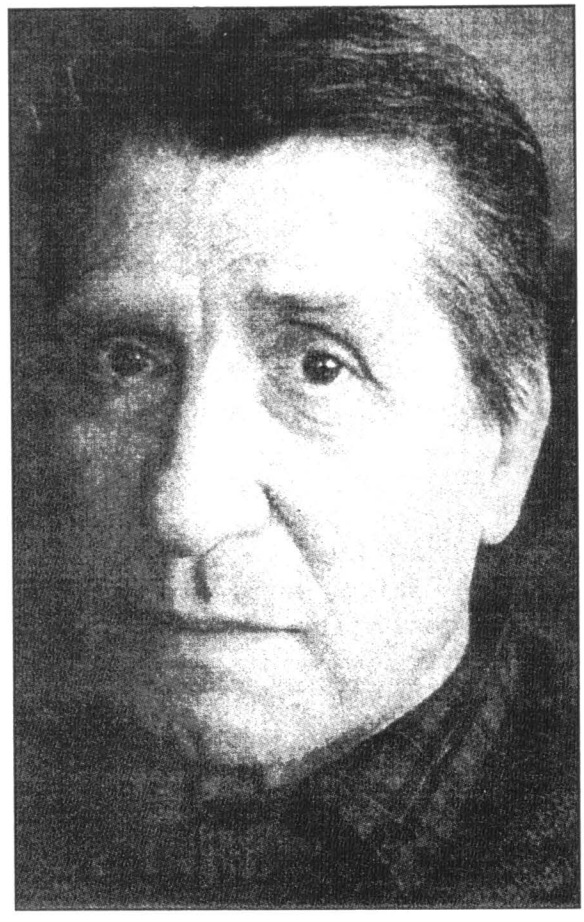

GELLU NAUM

1915 – 2001

90 de ani de la naştere

"Poezia adînceşte rănile pe care le face raţiunea.
Acesta este poate singurul lucru care-i justifică existenţa".
"Poetul vede în măsura în care orbeşte".
"Ceea ce se cere de la noi nu este de a pune în locul poeziei o altă poezie, nu este de a încerca o nouă tentativă poetică de orice fel, ci de a reclama ca primă condiţie pentru eliberarea expresiei distrugerea totală şi definitivă – în sensul de total şi de definitiv care se poate accepta – a oricărui gest care poate sugera măcar sublimarea imensei desesperări umane".
"Un poem trebuie să fie semnificativ şi profetic asemeni visului şi asemeni acestuia semnificaţia trebuie să-i fie dereglată, absolut liberă".
"Cea mai acceptabilă atitudine critică în faţa poeziei este de a uita complectamente că ştim să citim".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Bucureștii de altădată

Ion Marin SADOVEANU – Sfîrşit de veac în Bucureşti 2
Georgeta FILITTI – Arhive bucureştene – Odobescu 6
Ana Maria ORĂŞANU – Memoria caselor – Casa Liebrecht-Filipescu 10

Patrimoniu 11

Istoria cărții

André BONNARD – *Civilizația greacă* 12

Evocare

Romulus DIANU 1905 – 1975 14

Autografe contemporane

Constanța BUZEA – Netrăitele 16

Meridian biblioteconomic

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Sergiu GĂBUREAC – Mai sunt şi veşti bune 18

Liviu BUTUC – Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România (V) 19
Sigrún Klara HANNESDÓTTIR – Dezvoltarea bibliotecii în sfera electronică 23
Ragnar AUDUNSON – Cum văd politicienii şi factorii centrali de decizie bibliotecile publice? 29

Eveniment

Nina VASILE – Umbre şi lumini. Patru secole de pictură franceză 34

Catalog 36

Agenda culturală

"Lector" 38
Moment comemorativ: Romulus Dianu 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Sfîrșit de veac în București

Ion Marin SADOVEANU

Acolo unde astăzi, în inima Bucureştilor, e o răscruce de străzi şi tramvaie numeroase, pe la sfîrşitul veacului trecut era o uliţă abia însemnată, printre livezi şi maidane rar împrejmuite, închipuită numai pe o singură latură, de-a lungul căreia se înşirau cîteva locuinţe răzleţe.

Binale şi temelii de o parte, scormonind un pămînt afînat şi apos, dospit din vechi depozite de băligare de la marginea oraşului, iar de cealaltă, cît prindeai cu ochiul, nuci, meri, salcîmi şi tei, încurcaţi în crengile lor, pe deasupra zaplazurilor, pe jumătate putrede şi dărîmate. Primăvara era numai floare albă şi mirositoare, iar iarna, pe sub pomi, zăpadă groasă, cu haimanale zgomotoase şi cîţiva beţivi adormiţi de Crăciun şi lăsata secului...

Toamna, tîrziu, înserarea cădea repede, cu neguri şi lumini tremurate. Găzarii, întîrziaţi în amurg, ţipau departe, tărăgănat. Prin curţile lungi, se strîngeau rufele de pe frînghii şi lucrurile puse la aerisit. Porţile de lemn scîrţiau prelung; iar în geamlîcuri, băteau cu degetul musafirii...

Din dealul Filaretului, înserările de primăvară tîrzie începuseră să aibă încremenelile de margini de lac ale frumoaselor nopţi bucureştene. Asfinţiturile fără o adiere, frunzele nemişcate, liniile netede ale caselor, care, cu încetul, trec de la tighelul de foc la contururile tari de cărbune; turtirea de cîmpie în revărsare şi în linişte, ce străbate Bucureştii vara, înainte ca nopţile limpezi să aducă înălţimea – toate se resimţeau la cimitir...

Întotdeauna cafeaua se servea în casa domniţei Natalia în salonaş. De acolo, prin toate uşile deschise, se putea vedea întregul cuprins al locuinţei fără etaj, întinsă de-a lungul unei grădini. Ceea ce din prima clipă te mira în casa asta încărcată era impresia că toată lumea nu calcă, ci pluteşte. Lipsa de orice fel de zgomot, datorită covoarelor groase şi moi întinse pretutindeni, căptuşea casa cu o linişte în care vocile se auzeau limpezi, desprinse parcă de trup, dacă închideai ochii, şi tot atît de lămurit se auzeau ciripitul şi întrebările feluritelor păsări din colivii.

Salonaşul era închis în draperii grele de catifea. Fotoliile, cu picioarele aurite şi întortocheate, legîndu-se în liniile lor de cadrele ovale ale portretelor, multe, aveau fiecare sub ele o blană. Etajere de lemn şi de bronz, şubrede şi înalte, abia ţinîndu-se drepte sub povara nimicurilor de tot felul, daruri şi amintiri, încurcau colţurile. Singur un pian mare şi veşnic deschis, încărcat de note, limpezea un loc, lîngă perete. Alături, o sofa, cu multe perine de mătase, se vedea a fi locul ales pentru citit, căci avea pe o măsuţă o lampă înaltă cu glob mat, care dădea seara o lumină rotundă şi lăptoasă. Toamna, cînd

Portret de Marcel Iancu

uşile erau deschise la intrare, vîrtejurile aduceau pînă în pragul salonaşului frunzele uscate, iar vara, de pe sofa, se vedeau trandafirii galbeni de lîngă uşă...

În drumul său, Calea Moşilor se strîmta şi se întortochea. După un luminiş, la întretăierea cu bulevardul, strada se limpezea, din lipsa prăvăliilor. Începeau curţile, care, fără să fie boiereşti, erau tihnite şi încăpătoare, cu aceleaşi case ca şi ale lui Urmatecu: ridicate de la pămînt, cu intrare de piatră şi fiare pîntecite la ferestrele subsolului. La Bucureşti, cînd a crescut o anumită lume ce deodată s-a înstărit, casele ei s-au risipit de-a lungul oraşului, de la Moşi la Cotroceni, şi de la Radu-Vodă la Şosea. Erau mai puţin încăpătoare decît ale boierilor, iar noutatea lor se cunoştea şi după grădini. Pomii erau puiendri, şi nu aveau încă nici tei, nici plopi bătrîni, legănaţi în toate anotimpurile pe la porţi de aproape o sută de ani. În afară de curţi, străzile se întindeau şi se împlineau din casele mai modeste, pe curţi lungi, cu doi ochi în drum (ferestrele scunde de dădeai iarna cu mîna în mormanele de zăpadă), învelite cu tablă, lucind ca zăvoaiele sub clar de lună, iar toamna, cînd se scuturau pomii, acoperindu-se cu maldăre de aramă. Alăturate unele de celelalte, casele şi curţile întindeau oraşul...

Grădina aceasta a lui Urmatecu era un fund de curte, între case şi grajduri, unde, după gustul şi priceperea lui Schweickert, se trăsese, prin ronduri cu pămînt negru şi cu flori (mai ales părăluţe şi pansele), cîteva poteci, de patru sau cinci paşi, acoperite cu un pietriş ruginiu. La mijloc se aşezase un bazin, din centrul căruia o barză de tuci, vopsită cu ulei în toate culorile berzei, cu ciocul spre cer, arunca un fir subţire

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de apă. După coroanele de mărgele, bazinele cu figuri erau a doua săvîrșire a lui Schweickert. Și el se făcea cu astă năsocire în Bucureștii de atunci! Lumea nouă privea cu mîndrie, prin curțile ei, fel de fel de animale scuipînd apa. Iar spiritul serios și luminat al mecanicului a complicat încetul cu încetul, după pungă și după cerere, această căutată industrie cu o adevărată mitologie și istorie. De pildă, se dusese vestea de havuzul cu călăreț, opera cea mai mare a lui Schweickert, într-o curte pe Calea Plevnei, unde un cavaler în zale sta încălecat pe un cal de tuci. Coada animalului însă era o pompă, și cînd se mișca, sărea apa din nări. Era bună la petrecere și la glumă, pentru musafiri!...

În casa încăpătoare a Barbilor, de pe Podul Mogoșoaiei, scara principală era străjuită de doi harapi de bronz, purtînd lampioane mari, de cleștar. În sus, mergeai înspre locuința boierului. Sub primele trepte, însă, se deschidea o ușă îngustă, care dădea în încăperile scunde ale unui cat, unde Urmatecu instalase birourile administrației. Erau odăi reci și întunecoase, cu mese lungi, pe care stăteau vrafuri de registre de toate mărimile. Pe polițe erau borcane de sticlă pline cu porumb, cu rapiță, cu orz și ovăz. Butuci grei, aruncați prin colțuri, arătau esențele lemnelor de prin pădurile boierului. Pe netezimea tăieturilor se citeau, pe inele, vîrstele fagilor și ale stejarilor. Modele de stupi erau înșirate pe lîngă mese, iar pe pereți, pretutindeni, se agățau fotografii făcute de conu Barbu prin toate crescătoriile sale. Herghelille de la Urlați arătau armăsari nervoși, pe picioare subțiri, cu capete lungi și ochi speriați, înstelați în frunte. Și în toate pozele unde se vedeau cai, conu Ștefan sta călare, cu o mînă în șold, iar cealaltă în greabănul înalt. Mai erau tauri de prăsilă, cu gîtul puternic și coarnele lungi; mangaliițe, culcate pe o parte și supte de cîte nouă purcei; berbeci greoi, cu ochii orbiți de cîrlionții de lînă; cîini de stînă și ogari; cîrduri de păsări, cu curcani înfoiați și gîște grase, cu tîrtița de pămînt, și erau pînă și ciorchini de struguri uriași, cu boabe de rouă pe ele, toate vorbind despre bogățiile baronului. Un miros de grîne, de lemn uscat și mucegai usturător plutea prin încăperi...

Nu numai curtea, ci întreaga piață a palatului erau sărbătorești. Marile ferestre luminate azvîrleau pulbere de aur pe moliciunea zăpezii. Felinarele aprinse alcătuiau șiruri lungi de mătănii luminoase, iar soldați cu torțe despletite în fum și flăcări arătau drumul săniilor și caretelor. O mulțime de cetățeni întesea trotuarele, întinzînd capete curioase înspre cei ce soseau. Din cînd în cînd se auzea numai glasul sergenților, puși să țină rînduiala. Cînd au ajuns la scară, doi lachei în uniforme albastre, cu fireturi, cu ciorapi lungi albi și pantofi de lac, s-au înclinat respectuos și au ajutat pe doamne să coboare...

Lumea începea să vie din ce în ce mai multă. Se vedea că mulți nu se cunosc între ei. Intrau singuri sau cîte doi-trei, cu pași rari și sfioși, aruncînd, ca și Urmatecu și doamnele lui, priviri cercetătoare, de recunoaștere. Toate uniformele treceau în strălucirea lor. Erau artileriștii, cu tunicile cafenii și epoleții grei de aur; roșiorii cu ceaprazuri negre și nasturi creți la cizme; străinii, miniștrii cu fracuri ciudate, muiate în aur. Apoi, erau fracurile negre ale domnilor, acoperite de decorații, și printre ei, doamne multe, grațioase în eleganța și tinerețea lor, cu brățări grele prinse peste mănușile lungi, și mlădioase evantaie de pene de struț, pe care știau, dintr-o pricepută experiență, să le mînuiască discret, elegant și cu un anumit înțeles. Două muzici, în două părți opuse ale sălii, ascundeau, sub bogate draperii, alămurile lor încă mute. Urmatecu, într-un colț, se întoarse cu fața la perete, pentru a nu fi văzut, și își potrivi în fugă ceasornicul. Apoi, vrînd să le asigure pe soția și fiica sa că ceea ce se așteaptă nu va întîrzia și dorind să arate și cîteva cunoștințe precise, spuse:

– La zece vin regele și regina! Mai e!...

Perechea regală apăru. Carol I, în uniformă de geniu, cu decorații și cordoane, se opri în mijlocul sălii. Figura începea să se închidă în trăsături aspre. Tîmplele și barba încărunțeau, ștergînd de pe față favoriții tinereții.

Zîmbea îngăduitor, dar numai aparent. În realitate, purta un adînc dispreț pentru toți cei din jurul său, care în nici un fel n-aveau nimic de împărțit cu germanismul predestinat în care credea Karl Zefirin de Hohenzollern. Purta vădit o voință în ochii vii, sub sprîncenele arcuite și ridicate. Mărunt, avea la mers țopăituri de vrabie, dar și ușurința și mlădierea trupului. Lîngă el, regina Elisabeta părea și mai lipsită de un jilț sau de un fund de trăsură de gală, pentru care întreaga ei făptură, grasă și afînată, ascunsă în faldurile largi ale unei rochii cenușii, era făcută. Încărunțind și ea, pe o față lată și plină cu un veșnic surîs, congestionata regină plutea totuși cu privirea atît de deosebită și cu atît mai împrăștiată și mai puțin sigură decît a soțului său. De curînd începuse să se afle prin mica lume românească de numele ei de scriitoare: Carmen Sylva. Toți cei care nutreau nădejdea vreunui cîștig – profesorași de tot felul și iarăși gazetărași abili – dădeau buzna la neprecupețete laude în jurul regalei literaturi dulcege, cu eroine despletite și lălîi. Pentru ființe însă cum era coana Mița, lucrul acesta avea ceva tulbure și ciudat. Numele nu o lămurea cu nimic, iar îndeletnicirea, și mai puțin. Din cîte știa despre regină, coana Mița aflase numai că a fost o mamă nefericită, pierzîndu-și fetița. Și simțea că dacă n-ar fi acest Carmen Sylva, pe care nu-l înțelegea și care se așeza oarecum supărător între ea și regină, dragostea și pornirea ei de mamă și-ar fi găsit mai iute drumul înspre făptura aceasta. Dar așa, rămînea rece și n-o putea iubi. Nu înțelegea cum, după atîția ani chiar, Elisabeta și-a găsit mîngîierea. În orice caz, ar fi voit să știe mai multe despre ea, să o asculte vorbind, povestind, pentru că poate, în cele din urmă, regina tot nu s-a mîngîiat, ci numai pare astfel! În felul acesta a gîndit coana Mița. Amelica privea departe, fără gînduri prea mari. Doar firea ei invidioasă, neștiind să lămurească bine ce și cui i se cade sau nu, simțea un fel de neplăcere personală în golul și tăcerea pe care o clipă solemnă o face în jurul a două ființe obișnuite. Fata nu se pricepea să lege cu nimic maiestatea, puterea și frumusețea ei. Frică nu îi putea fi, pentru că se știa sigur ocrotită în viață de tatăl ei. Regalitatea, în lumea ei de pizme timpurii, de eresuri și de îndeletniciri mărunte, nu avea încă nici un cuprins. Lipsa ei de emoție față de trecut și de strălucirea măreției, făcută din încăpățînarea unei timidități ce-i spunea să nu se sperie și să nu admire nimic pentru a nu pierde ceva din mîndria ei rău înțeleasă, o închidea încă din anii tineri într-o tristă și dureroasă neputință de a se aprinde, de a crede și de a iubi. Și poate lipsurile acestea, fără să știe și fără să vrea, o puneau pe Amelica pe drumul cel bun față de găunoasa solemnitate a regalității. Dar în nici un fel ea nu se pricepea să folosească drumul acesta. Iar întrucît îl privea pe Urmatecu, care

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

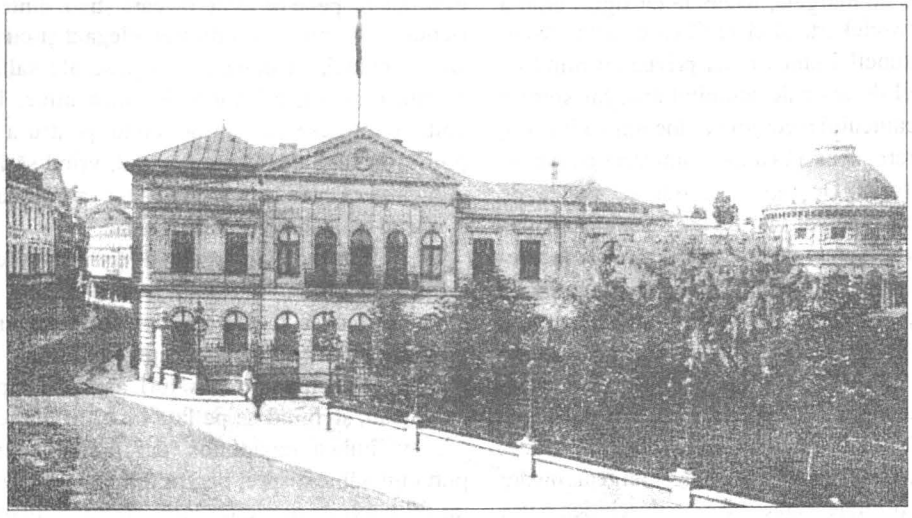

Palatul Regal la sfârşit de veac XIX

măsurase în viaţă scara mărimilor şi a puterii şi care, tulbure, simţea şi o mîndrie naţională fără cunoaşteri, pentru că nu avea de unde să le aibă, dar cu o bucurie de fireturi şi de înaltă rînduială, perechea regală şi regele îndeosebi aduceau curiozitate şi nădejdi, mai ales pentru urcuşul vieţii, luat de-acum înainte şi pentru totdeauna. Fără să vrea, Urmatecu îşi aduse aminte de tablourile decolorate de soare de deasupra biroului său murdar şi scobit cu briceagul de la arhivă: Carol I, regele României, şi regina Elisabeta, regina României. Pentru el, totdeauna portretele astea n-au fost decît lucruri: ca dulapul cu dosare şi ca o hartă a ţării, spînzurată pe un alt perete. Astăzi, însă, era ca şi cum s-ar fi întîlnit cu România însăşi şi cu toate grefele ei deodată. Regele şi puterea lui, purtată şi arătată în galoane ce urcau sus pe braţ, îi înlesneau lui Urmatecu să înţeleagă şi să vadă Statul, pe care îl credea făcut pentru el şi pentru alţii ca el. În alt fel, Urmatecu ar fi trebuit să facă un efort şi poate tot n-ar fi înţeles şi n-ar fi izbutit să vadă lămurit. Dar oricît ar fi fost de pregătit din experienţa vieţii, altfel făcută decît de coana Miţa şi Amelica, pentru întrevederea cu perechea regală, Iancu Urmatecu se simţea acum zguduit, după măsurile acestea tainice, ascunse în adîncul sufletului său, zguduit din tot ce-şi făgăduia în urcuşul acesta spre rege şi regalitate, din tot ce putea poate cîndva să-i crească o mai cuprinzătoare chiverniseală. Căci, cu tot entuziasmul său, Iancu Urmatecu nu fusese părăsit nici o clipă de un robust simţ al realităţilor, care-i spunea că şi regele e un om cu gînd de agonisită şi că, după cîte a auzit, nu dispreţuieşte o afacere bună şi încă pe un priceput om de afaceri.

Trecerea regelui şi a reginei a fost scurtă. Au făcut cerc şi au strîns cîteva mîini. Apoi valul mulţimii a început să se mişte, depărtînd pe stăpînii palatului într-un loc împrejmuit de miniştri, pe unde nici Urmatecu, nici cucoanele nu îndrăzneau să treacă. Muzicile, după obişnuitul *Trăiască regele* la intrarea suveranilor, acum începură unele arii de dans. Ofiţeri politicoşi împărţeau carnetele de bal doamnelor şi domnişoarelor, şi cel dintîi răsună marele vals al lui Johann Strauss, *Dunărea albastră*. Perechile în vîrteje goleau mijlocul sălii. Doamnele mai ales se înşirau pe scaunele poleite şi uşoare, îmbrăcate în mătase vişinie, ce se întindeau nesfîrşite pe laturile cuprinzătoarei încăperi. Balul începuse...

O iarnă aspră se aşternuse peste Bucureşti, aducînd cu ea pace şi o minunată şi fantasmagorică împodobire a oraşului. Pomii stăteau liniştiţi şi grei, nu cumva să piardă ramurile de puf alb întinse pe ramurile de lemn; casele purtau căciuli albe şi ele, iar drumurile, şterse din rînduiala străzilor, se săpau pînă departe cu urmele săniilor uşoare. Prin oraş se auzeau numai glasurile, atît de mare era tăcerea, şi, din cînd în cînd, zurgălăii vesteau caii cu valtrapurile pînă-n pămînt, cu nările îngheţate, aburind din trupurile lor încălzite de alergare. Portiţele de lemn tăiau cercuri în omătul înalt cînd se deschideau, iar trecătorii, îmbujoraţi, căutau pietrele sigure sub mormanele pufoase şi moi. Şi ningea liniştit, şi mult, şi din plin, de parcă erau mîini care mîngîiau oraşul şi-l potoleau...

Februarie şi carnavalul aduceau, în Bucureştii ahtiaţi de petreceri, nebuniile lor. Aproape de miezul nopţii, cînd în casa mare, stinsă, de pe Podul Mogoşoaiei, nu se vedea decît o lumină slabă la fereastra unde zăcea bătrînul baron, şi ceasurile, venite o dată cu întunecarea, nu se mai sfîrşeau şi urcau încet, minută cu minută, luptînd cu noaptea, aiurea, nerăbdările şi pregătirile erau în toi. După pungă şi după fantezie, costumele închipuiau, din lumea ţărilor îndepărtate, a fluturilor sau a florilor, a călugărilor sau a oştenilor, fel de fel de travestiri pentru balurile mascate. Lapoviţa şi zăpada nu stinghereau cu nimic nevoia de petrecere. Şi pînă în zorii tîrzii şi tulburi, alergau pe străzi, în sănii şi în carete, pe sub lumina nesigură a felinarelor, oamenii roşii, verzi, galbeni, ascunşi în mătăsuri, cu feţele acoperite de măşti, cu săbii, cu arcuri, cu aripi, cu mărgele pe ei, ca omizile, rîzînd zgomotos, glumind, sărutîndu-se...

Balul la care ţinea cu orice preţ să meargă Jurubiţa era unul dintre nenumăratele baluri mascate date de societăţile de binefacere ale doamnelor din lumea mare din Bucureşti. Venea societatea cea mai bună, pentru că intrarea era foarte scumpă şi balul avea loc la Teatrul Naţional. Sala se unea cu scena, dînd astfel o încăpere de o mare adîncime. La toate etajele lojilor erau atîrnate covoare scumpe, iar pe alocurea, cîte o benuară era căptuşită ca o grotă, cu moliciuni de catifele şi foşnete de mătăsuri. Şi în fiecare se improvizase cîte o negustorie fantazistă. Astfel, se ridica taraba pretenţioasă a unor

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

glume cu multe înțelesuri, tipărite pe bucăți de atlaz alb sau ceruliu, vîndute de Ovidiu al lui Vasile Alecsandri, sau întunecata celulă a lui Hamlet, în care eroul lui Shakespeare împărțea țigări dintr-o hîrcă de porțelan. Boierii veneau cu pași leneși, voit lunecători și îndrăzneți, cu o obrăznicie și o ținută purtate numai la asemenea baluri. Fracul se punea cu cravată neagră, iar în timpul balului și în fumoar, nu se scotea jobenul și nu se lăsa din mînă bastonul cu mînerul de aur. O rînduială veche, rămasă, spuneau cei mai pricepuți, de pe vremea tricornurilor cu pene, în mijlocul acestei lumi ce se ascundea sub mască, unde cinstea și închinarea nu se puteau da omului necunoscut, nu obliga la nici un fel de politețe față de nimeni. Astfel apărați, domnii erau bucuroși să spună ceea ce credeau sau simțeau unor anumite doamne pe care le-au recunoscut ușor, iar doamnele erau fericite să asculte cît mai multe necuviințe de la cunoscuți și necunoscuți. Era un fel de lege nescrisă a balurilor mascate, căreia lumea bună i se supunea cu mai multă plăcere decît cealaltă...

State Iacomin locuia, pe strada Batiștei, una din acele clădiri care minunau pe trecători la București. Pe lîngă căsuțele cu doi ochi în stradă sau casele boierești, cu un cat, fără înfloriturí, largi cît niște conace, cu magazii, pivnițe și grădini, în mijlocul tîrgului erau risipite, ici și colea, și cîteva locuințe într-un stil mai deosebit, după gustul celor care și le-au zidit. Era, de pildă, un palat din piatră și cărămidă roșie, strîmt și cocoțat, sus, pe Podul Mogoșoaiei, croit ca în Renașterea franceză; era, pe Dorobanți, o casă mare elvețiană, cu ceardacuri de lemn; era pe Popa Tatu o casă vopsită în verzui, dar în stil arab, și toate deosebeau, printr-o fantazie abia realizată, pe locuitorii sau foștii lor proprietari de ceilalți bucureșteni.

Casa lui Iacomin avea un brîu de piatră deasupra temeliei. Era îngustă și înaltă și se împodobea cu turnuri și turnulețe, cu geamuri lungi, cu vitralii colorate, dînd oarecum înfățișarea unui castel medieval. La intrare, străjuia o armură de cavaler între două tufe de trandafiri, și numai grajdurile stricau înfățișarca aceasta boierească, din altă lume, cu zidurile lor galbene și cu podul de fîn, deasupra căruia era înfipt, din ipsos, un cap de cal.

Urmatecu a fost primit de un fecior bătrîn, umblînd încet, fără să se grăbească să deschidă și să anunțe, și a fost poftit să aștepte în bibliotecă, unde o lumină stinsă și colorată juca pe miile de cărți strînse în rafturi ce urcau pînă în tavan. Rar, ici-colea, pe fișiile de pereți lăsate libere, atîrnau cîteva picturi. Erau portrete de femei cu părul lins și ochii limpezi, cu medalioane de smalț la gît, pe care și florile de argint erau pictate, după cum erau portrete de bărbați cu mustățile lungi și sprîncenele stufoase, cu o cărare abia tăiată în vîlvoiul părului, dar eleganți și cu funde mari.

De bună seamă, erau rude sau strămoși de-ai avocatului, toți oameni cum nu se vedeau prin București. Se bănuia ușor că sînt din altă lume și că viața lor fusese altfel trăită decît la noi. Familia lui Iacomin era, într-adevăr, de origine străină, piemonteză, de-acolo unde, prin împrejurimile Turinului, sîngele italian e foarte amestecat cu cel francez. Și-abia avocatul (botezat de un boier român, care i-a dat numele său) a tăiat ultimul *i* din numele de familie, pentru că, înaintea lui, toți iscăleau Iacomini. Maestrul cunoștea puțin lumea și limba italiană. Fusese crescut și învățase în Franța, ca și tatăl și bunicul său, constructor, venit demult la București. De altfel, pentru un ochi priceput, biblioteca ar fi putut face dovada. Moștenită, fără îndoială, ea păstra la loc de cinste, într-o ediție mare, în foarte multe volume, un Voltaire complet. Spiritul acesta fusese continuat de trecuții cititori cu aproape toți scriitorii enciclopediști și cu acele opere numeroase, moarte de demult, cum ar fi de pildă *Marmontel*, care umpleau rafturi întregi. Franța filozofiei, a romanului, a teatrului nejucat, poate și uitat, dar mai ales a povestirilor morale era strînsă aci și lăsată ca dar al unor anumite suflete ce s-au croit după ea. Firește, biblioteca era completată de actualul ei stăpîn cu toate numele unei literaturi mai apropiate, și mai ales cu multe cărți de specialitate. Nesfîrșitele compendii de jurisprudență Sirey și volume de doctrină întregeau bogăția aceasta a unui mare cărturar.

Cu neliniștea și îndoiala lui, mărind și luminînd din nădejdi chipul lui Iacomin, de la care aștepta scăparea, Iancu Urmatecu se găsea pentru prima dată singur într-o asemenea încăpere căptușită cu cărți. La conu Barbu, cele cîteva dulapuri uitate într-un colț al salonului, pierdute printre lucruri, blănuri și panoplii, niciodată nu i-au atras prea mult luarea-aminte, iar în altă parte nu a avut unde să mai vadă odăi din acestea mari, omorîte numai cu rafturi înșirate...

Neavînd nici cea mai mică orientare în cultură, necunoscînd faptele, evoluțiile, nuanțele, legăturile, și desfacerile ideilor, și puterea, și schimbarea ce se desprind din ele, el simțea cartea ca pe o hotărîre bună de luat pentru viitor. Iancu Urmatecu trăia acum una din acele clipe atît de însemnate pentru un neam ca al lui, ce-și caută un loc mai bun în lume! De-acum încolo Urmatecu avea să recomande cartea tuturor, ba, ceva mai mult, avea să o ceară și să o impună urmașilor săi. Și în atîtea spițe care creșteau o dată cu a lui, într-o nouă lume românească, se va fi trăit sigur – în fiecare – de către un strămoș, o clipă ca aceasta, adusă de cine știe ce împrejurări, cînd cartea, fără autor și fără cuprins, numai pentru că era carte, înmulțită și înșirată în rafturi, a intrat deodată într-o acceptare tîrzie și a rămas ca o moștenire fără cuprins, aducătoare însă de năzuințe și orgolii nouă...

Primăvara, la București, se simțea în ghiocei, în urzici și-n iarbă-mare, venind o dată cu postul Paștelui. Băcăniile atîrnau la intrare șirurile lungi de mînătărci și caracatițe uscate; racii și melcii mișcau încet în sacii umezi, proaspeți veniți de la iaz, iar uleiul de nucă mirosea greu, hrănindu-te numai cu mireasma. Roadele primăverii începeau. Urmatecu strîngea maldăre mari în bucătăria coanei Mița, de unde porneau saramurile, iahniile și scordolelile, pentru prînzurile ce se prelungeau în liniște și în siguranță pînă tîrziu, cu un vin spirtos, cu cafele și portocale, în bătaia călduță a soarelui abia încropit...

(Fragmente din romanul
Sfîrșit de veac în București,
prefață de S. DAMIAN,
Editura pentru Literatură, 1962)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Odobescu

Georgeta FILITTI

De obicei, în hârtiile rămase de la femei găsești mărturii despre un aspect mereu prezent în viața cotidiană: ajutorarea aproapelui aflat în dificultate. Și în cazul Elenei Odobescu și al rudelor ei (Elena Cornescu, Ana Odobescu, Ecaterina Florescu), această constatare e valabilă. Și nu e vorba doar de organisme patronate ori în care s-a implicat titulara fondului de arhivă, ci de aproape toate asociațiile apărute în răstimpul dintre 1856 și al doilea război mondial. Evident, nu se pune problema inventarierii tuturor formelor de asistență socială ci de rememorarea acestor activități care au îmbinat eficiența în susținerea copiilor abandonați, a mamelor singure, a bolnavilor cu diversitatea mijloacelor de a obține fonduri (spectacole de amatori, chete, acțiuni lucrative, sensibilizarea particularilor bogați ori a unor instituții oficiale).

În 1856 începe să funcționeze la București o filială a spitalului Sf. Ioan din Ierusalim, patronat de principele Karl Alexander al Prusiei. Paralel ia ființă școala de diaconese pentru îngrijirea bolnavilor. Sistemul funcționa deja în 17 țări și poate această implicare internațională va fi făcut ca protipendada românească să răspundă cu atâta entuziasm listelor de subscripție ale bisericii evanghelice. Practic, apare toată elita țării: familiile Bălăceanu, Văcărescu, Cantacuzino, Ghica, Florescu, Filitti, Lahovari, până la reprezentanții unor comunități alogene ori diplomați străini acreditați la București ("izraeliții prusieni", librarul tipograf Romanov, frații Elias, consulul englez Colquhoun). Mai proeminenți în ceea ce privește sumele oferite sunt principele domnitor Barbu Știrbei (5.000 de franci) și Constantin Ciocan, antreprenorul vămilor Țării Românești (8.000 de franci). Pe lista de subscripție figurează și Soliman Pașa, cel trimis de sultan la 1848 să potolească revoluția și care, spre deosebire de alți conaționali, a manifestat înțelegere și compasiune pentru români.

Trebuie observat că imboldul de a face bine n-a lipsit, că inițiative au fost nenumărate, dar materializarea lor n-a fost totdeauna pe măsură.

Societatea de care s-a vorbit cel mai mult, cu o arhivă proprie extrem de bogată – într-un fond anume –, e *Ortodoxia femeilor române*. A început să funcționeze din 1893 – așa reiese din piesele arhivei Odobescu – având în titlu precizarea *de binefacere* și a avut-o inițial ca președintă pe Ecaterina Cantacuzino, soția nababului. 160 de bucureștence și 80 de femei din provincie și-au unit eforturile "pentru ajutorarea românilor din afara României, înființarea de școli primare, secundare și profesionale, de biserici cu preoți culți români". Societatea își propunea să distribuie un ziar ilustrat gratuit "pentru deșteptarea simțului național" și să asigure comunităților românești din afara granițelor posibilitatea de a-și cumpăra pământ ("moșii circumvecine"). Creată "pentru împiedicarea stârpirii naționalității române", societatea evita publicitatea, nu avea scopuri politice și în 1894 dispunea de un buget de 27.371 lei. Președintă devenise Didina Cantacuzino

Carte poștală vândută de *Ortodoxia femeilor române*, din colecția ing. Virgil Ioniță

(n. Palade), nora întemeietoarei. Până la 1900 Societatea a reușit să construiască o școală la Marcovăț (în Banatul sârbesc), au fost ajutați profesorii din Șomcuta Mare, primăria din Paloș, se construiau școli la Orpatak și Geaca (în Transilvania) și se înființase o școală de fete la Cernăuți.

Societatea a dezvoltat și un program de instruire prin cicluri de conferințe ținute la Ateneu. Accesul se făcea cu abonament ori cumpărarea biletului (1 leu conferința). În anul 1907 s-au perindat astfel în fața unui public mai ales feminin: dr. G. Marinescu (*Emoțiuni și expresiunea lor din punct de vedere fiziologic și artistic*), G. Murgoci (*Insula Șerpilor*), P. Eliade (*Richard Wagner*). Se pare că era o formă de comunicare foarte gustată de public de vreme ce se întâlnește și în perioada interbelică. Atunci au conferențiat C. I. Parhon (*Importanța glandelor endocrine în dezvoltarea copilului*), I. G. Duca (*Mari figuri parlamentare din Anglia: Ch. Fox; Pitt, tatăl și fiul*), Al. Tzigara Samurcaș (*Din arta Renașterii italiene*), P. Eliade (*Femeile în literatura franceză* – ciclu), dr. I.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cantacuzino (*Cum ne putem apăra împotriva paludismului*), N. Iorga (*Pictura şi sculptura în monumentele religioase ale românilor*), M. Vulcănescu (*Creştinismul în cultura universală*).

Documentele din arhiva cercetată de noi subînţeleg şi conflicte ori pretenţii de afirmare cu orice preţ de vreme ce societatea funcţionează ca atare dar... se constituie din nou, cu aceeaşi preşedintă, sub numele de *Societatea Ortodoxă Naţională a Femeilor Române*, în 1910, cu sediul în localul Societăţii *Ajutorul clerului român*.

Oricum, Societatea a fost extrem de activă în timpul primului război mondial sub ocupaţia germană, ajutându-i eficient pe răniţii români. Energia Didinei Cantacuzino, stăruinţa şi devotamentul ei au dus nu de puţine ori la înfruntări cu autorităţile germane, tranşate, mai toate, în favoarea vajnicei românce şi a protejaţilor ei.

Congresele anuale desfăşurate în perioada interbelică cu delegate şi din provinciile recent alipite: din Basarabia vin, de pildă, la Congresul de la Bucureşti din 1930, Iulia Siminel şi Elena Anghelovici (Chişinău), Elena Ştefănescu, Maria Facea (Tighina), Heraclia Tomov, Elena Lăzărescu (Ismail), mărturisesc o implicare masivă a femeilor ca şi dobândirea unei certe notorietăţi.

Casa femeii (unde la un moment dat, în 1929, dă un recital de pian Maria Cristescu Baroncea şi conferenţiază Alice Voinescu), ori *Căminul de fete* din Bucureşti, *Liga bunătăţii*, *Crucea roşie a tineretului*, *Sfatul părinţilor* sunt tot atâtea forme de educaţie, de socializare cu impact major în lumea românească.

Multă vreme, aparenţele au fost salvate şi afilierea la unele organisme internaţionale părea a fi un gir de solidaritate şi eficienţă a *Ortodoxiei*. În 1934, însă, Felicia Suciu, secretara, demisionează, după 20 de ani, "din cauza intrigilor Didinei": "Am fost silită să cobor conducerea ei după piedestalul unde o pusesem", îi scrie ea Elenei Odobescu. În 1936 preşedinta e acuzată că "duce de râpă *Ortodoxia*, dorind să devină conducătoarea unei societăţi internaţionale masonice. Cât de aprinse trebuie să fi fost atunci spiritele femeilor ortodoxe se vede şi din împrejurarea că masonii aleseseră o bulgăroaică iar Cantacuzinei, rămasă la conducerea *Ortodoxiei*, i se ceruse să jure că nu e masonă. A preferat să leşine iar Comitetul (Elena Odobescu, Zoe Manu, Elena Perticari, Maria Glogoveanu) a demisionat in corpore. Nici bărbaţii, chiar cei din familie, nu par să-i mai fie alături. Iată ce îi scria, în iunie 1937, generalul Gh. Cantacuzino (Zizi), legionar convins:

"*Dragă Didino,*

Dacă cu ocazia nunţii lui Alecu [fiul destinatarei] te apuci să faci intrigi între Căpitanul nostru şi mine, mă văd silit să-ţi scriu această scrisoare.

Ca să-ţi satisfaci ambiţia nemăsurată şi ridicolă, de ani de zile prin intrigi şi corupţie, ai transformat Ortodoxia Naţională a cocoanei Anica Filipescu într-o tabără internaţională unde vrei să apari europeană şi mondială ca Titulescu. Ai umplut şcoalele noastre ortodoxe cu jidănci care pălmuiesc creştinele noastre şi ca să-ţi faci treburile cu străinii propovăduieşti împăcarea cu inamicii neamului.

Primeşti pe Doamna Atholl, agentă bolşevică, şi în străinătate îţi aranjezi cu asemenea elemente succese oratorice şi îţi faci reclamă mai rău ca Martha Bibescu pe socoteala demnităţii noastre naţionale.

Mergi până acolo încât în biserică când se împărtăşeau glorioşii noştri eroi să ai curajul să-mi spui de plecarea noastră în Spania: «C'est idiot ce que vous faites». Mereu, în fine, ai criticat Garda de Fier.

Pentru falsul dumitale ortodoxism şi naţionalism am refuzat şi refuz *să vin la dumneata sau să am raporturi cu dumneata. O singură dată am venit la dumneata, atunci când Alecu era în pericol de moarte în Spania.*

Când am venit cu glorioşii noştri morţi ai crezut că guvernul va pleca şi că vom avea un rol şi, subit, ca o fripturistă, te-a găsit dragostea pentru legionari şi lansai fraze sforăitoare ca: «Până acum întreba lumea care Alecu Cantacuzino? Fiul prinţesei Cantacuzino? De acum, întreabă: Care doamnă Cantacuzino? Mama legionarului?»

Deodată, şi oscilantă cum eşti, văzând că încă nu suntem stăpâni şi ca să complaci celor mari în general şi Lupeascăi în special, ne întorci iarăşi spatele (mie îmi pare foarte bine) şi la telefon, ca să te audă Siguranţa, şi în mai multe rânduri şi mai zilele trecute, pe patul meu de operat, îmi spui; mai lăsaţi nebuniile, mai lăsaţi acea femeie (Lupeasca), procesele, astâmpăraţi-vă, etc. etc. ...

Afară de aceasta, cu privire la nuntă, îmi spui că îţi pare rău că nu cunun eu şi că nu-ţi convine Corneliu; la care textual am răspuns: «Trebuie şeful legionarilor să-şi cunune legionarul».

Ce aflu? Că răspândeşti pretutindeni zvonul că nu vrei, vorbind de Corneliu, «que cet individu vienne chez moi, et que d'ailleurs Zizi est du même avis que moi».

Intriga este cusută cu otgonul şi nu prinde pentru că sunt legat cu Corneliu până la moarte şi că face parte din arsenalul intrigilor politicianiste burgheze contra regimului legionar.

Eram dator să te previn şi să mă apăr, dar nu pot să fiu mojic, nici mitocan şi termin, deci, sărutându-ţi respectuos mâinile.

General Cantacuzino"
[copie dactilo în arhiva noastră]

În 1882 ia naştere *Furnica*, "Asociaţia doamnelor române pentru încurajarea şi dezvoltarea industriei casnice şi societate de binefacere", sub patronajul reginei Elisabeta. Activitatea de început trebuie să fi fost exemplară de vreme ce numai peste doi ani, în 1884, conducătoarea ei efectivă, Elena Cornescu, primea marea medalie a Societăţii de Geografie din Toulouse.

Practice şi realiste, româncele implicate în această societate au înţeles că numai comenzile ritmice, ale unui organism oarecare al statului, fac viabilă strădania lor. De aceea, au reuşit să-şi asigure contracte cu armata. În 1889, de pildă, erau îmbrăcaţi ostaşii din regimentul 12 Dorobanţi cu cămăşi din pânză de casă ori de americă la doi lei bucata, izmene la 1,60 lei iar obiele la 0,40 lei. Societatea se resimţea, desigur, de pe urma concurenţei, cum se vede din corespondenţa purtată de preşedintă în 1901 cu Ministerul de Război: preţul unui metru de pânză de casă, la o comandă de 15.000 de metri, nu mai putea fi coborât sub 0,76 lei, altminteri "luau pâinea de la gura lucrătoarelor". Folosirea războiului mecanic avea în cele din urmă să biruie; poate şi fuziunea cu *Concordia* se explică prin nevoia de a rezista rivalilor. În 1908 cele două societăţi dispuneau de un capital de 100.000 lei şi expor-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Medalii emise de *Ortodoxie*, din colecția ing. Virgil Ioniță

tau pânză, uniforme școlare și militare în Anglia, Franța, Germania, Statele Unite.

Societatea *Munca* lucra concomitent cu *Furnica* la scară industrială, asigurând munca la domiciliu pentru mii de femei din întreaga țară. Astfel, în 1885 se confecționează 27.000 de cămăși, 23.000 de pantaloni, 18.000 fețe de pernă, 6.000 de cearceafuri, 283 cămăși de spital și tot atâția pantaloni cu aceeași destinație. Iar în 1886, de data aceasta pentru armată, lucrează 128.448 cămăși, 117.786 izmene, 8.000 fețe de pernă, 1.200 de batiste etc.

În 1897 *Munca* expune, alături de *Furnica*, la Bruxelles și cunoaște avatarurile de totdeauna ale manifestărilor internaționale ale României. Trimise târziu, fără reținerea din vreme a unui stand ori achitarea taxei pentru dreptul de vânzare a produselor expuse, românii încropesc (prin ministrul român în capitala Belgiei George Bengescu și Aneta Popovici, soția primului secretar al Legației) un spațiu de 2 x 1,60 m la secția a XIII-a, *Lucrări manuale ale femeilor*, pus la dispoziție după intervenția expresă a principesei regale de Flandra. Minunatul costum popular muscelean oferit acesteia va fi șters, poate, puțin din impresia de improvizație cu care s-au prezentat atunci românii la expoziția internațională de la Bruxelles.

După primul război mondial bazarul *Furnica*, din Calea Victoriei 74, dovedea că numai diversificarea activităților îngăduia supraviețuirea acelor societăți unde se împletea generozitatea vremelnică – cu munca la domiciliu de productivitate scăzută și prost plătită. Astfel în bazar apar țesături naționale, apă de melisă, eșantioane pe canava – din care se putea comanda pentru tapițarea mobilei.

Obolul, societatea constituită în 1883, și-a îndreptat atenția spre înregistrarea și susținerea copiilor sărmani. Fondurile proveneau din cotizații, valorificarea broderiilor lucrate de membre, amenzi pentru absența la ședințe, bilete de bal, loterii, conferințe, vinderea unor cărți poștale lucrate în atelierele proprii. Între membrele de frunte figurau Ana Odobescu, Irina Câmpineanu, Ecaterina Florescu. În 1892, de Paști, *Obolul* a îmbrăcat 200 de copii sub 12 ani. Mai erau înzestrate fete sărace și botezați copii abandonați. Se procurau proteze, lemne de foc, se achitau chirii restante, se refăceau case arse. Orfanii erau duși vara în tabere la Govora.

Mai modeste, dar lucrând cu oarecare sârg și pentru că uneori beneficiau de patronaj regal ori princiar au fost societățile "pentru încurajarea și dezvoltarea culturii gândacilor de mătase" (*Țesătoarea*) ori societatea școlară *Caritatea* "pentru ajutorarea școlarilor silitori, sărmani și cu bună conduită" de la liceele *Matei Basarab* și *Sf. Sava* din București (înființată în 1880).

Societatea de binefacere *Regina Elisabeta* făcea, în 1914, cercetări pe teren pentru găsirea săracilor și internarea lor în azile. Comitetul de caritate *La cloșca cu pui*, "prăvălie românească în Cișmigiu", vindea în 1882, în folosul unor sinistrați de pe urma focului, pânză de casă, prosoape, vâlnice, bete, marame, scoarțe, velințe, covoare de hârșie de miel ("invenție nouă"), covoare, mușstar, vin, "ouă zugrăvite de persoane inedite", rahat de la Bella vista din Galați, țuică, scăunele de papură ("idee nouă"), oale, strâchini. La chermeza care a urmat s-au ridicat corturi cu denumiri atrăgătoare (*Au bectimis de Găești*, *A une fleur entre les fleurs*, *Câmpul alb, oile negre*) și vânzare de alcool. Bonifaciu Florescu, profesor și poet în orele sale pierdute, fiu nelegitim al lui Nicolae Bălcescu, a compus o odă vânzătoarelor de țuică, publicată în *La Gazette roumaine*.

Un moment semnificativ în activitatea de binefacere rămâne constituirea, în 1918, la Iași, a *Societății pentru ocrotirea orfanilor de război* sub patronajul reginei Maria și președinția Olgăi Sturdza. Societatea își asuma școlarizarea, asistența medicală și susținerea integrală a acestor minori defavorizați. Între membrii de onoare s-au aflat George Enescu, Nicolae Iorga, St. Aulaire, ministrul Franței, iar între

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

donatorii semnificativi Jockey Clubul din Iași.

Dacă în general societățile de binefacere s-au ținut departe de politică, unele din ele, sub influența bărbaților din familiile membrelor, se înregimentează ca atare. Elena Odobescu, rudă cu Octavian Goga, conduce, în 1935, secția feminină a Partidului Național Creștin. Pe lângă ședințele lunare de îndoctrinare, confecționarea de articole pentru ziarul partidului, însușirea ideologiei naționaliste, secția feminină își propunea organizarea muncii femeilor din sectoarele Capitalei și efectuarea de anchete în mediile sociale defavorizate.

În ajunul celui de-al doilea război mondial activitatea de binefacere și susținere a săracilor se exprima și în funcționarea următoarelor așezăminte: liceul *Solidaritatea*, Școala normală din Alexandria, Școala de arte și meserii din Giurgiu, Societatea de binefacere *Tibișoi*, Orfelinatul *Principele Mircea* din Bacău, Leagănul *Sf. Ecaterina* din București, Azilul Anastasiu din Tecuci, *Casa femeii* din București, Școala inferioară de meserii din Vânjuleț (Mehedinți), Azilul *Vatra luminoasă*.

Afilierea, în anii '30, la diferite organisme internaționale (1926, *Alliance Internationale pour le souffrage et pour l'action civique politique des femmes*; 1927, *Comisia internațională a Alianței femeilor din Poliție – La femme Police*) ca și modernizarea instituțională în sine a statului român au făcut ca în 1938 asistența socială să fie bine structurată. Arhiva Odobescu reține astfel un raport din acel an, când la conducerea Ministerului Muncii se afla prof. I. Nistor, cu următoarele precizări: Era în vigoare legea din 1928 privind munca minorilor și a femeilor (până la 18 ani munca de noapte era interzisă), la fel, cea din subteran. Se acorda concediu pre și postnatal. Concedierea pe timpul maternității era oprită. Programul de lucru era de opt ore. Pentru tutelă și curatelă, ca și pentru azilele de copii fusese preluată legea transilvană din 1877. În 1931 se adoptaseră prevederi din aceeași sursă privitoare la vagabondaj și cerșetorie. Codul civil instituia obligații ale părinților față de copii până când aceștia împlineau 16 ani. Pentru copiii naturali era interzisă stabilirea paternității (doar dacă mama fusese răpită în perioada concepției). Infracțiunile copiilor sub opt ani nu erau pedepsite. Cei între 8 și 15 ani, dacă se constata că n-au discernământ, erau internați în școli de corecție. După 15 ani, pentru orice delict erau judecați ca maturii.

În țară funcționau centre de protecția copilului la Arad, Beiuș, Oradea, Timișoara, Târgu Mureș și Chișinău. La Cluj, Timișoara și Târgu Mureș existau stabilimente de ocrotire a orbilor, debililor mintali și a surdo-muților. Exista o școală superioară de infirmiere și alta sanitară la București, dispensarul româno-englez și cel al Anei Kernbach la Iași, așezăminte de prevedere la Turnu Roșu și Orlat, ca și cel al preotului Nicolae de la București. Un institut de educarea copiilor ființa la Râul Vadului și altul pentru orbi la Ungheni. Colonii de muncă se organizau periodic la Brâncoveni, Plevna (Ialomița), Bălăceanca, Galata, Răchitoasa (Galați), Caraclia (Tighina), Șipote (Iași), Livada (Arad). În 1933 fuseseră internate 2.669 de persoane (copii normali și anormali, surdomuți și orbi), 7.000 de copii se aflau în centre de protecție. Serviciile de prevederi sociale, în cele 71 de județe, erau în curs de amenajare iar veniturile puse la dispoziție de stat erau de 69.646.455 lei.

Contribuția particularilor rămâne, indiscutabil, mult mai diversificată și mai eficientă. Din cele 510 de societăți private de binefacere sunt de amintit: 52 azile de bătrâni, 86 centre de protecția copilului, 55 de orfelinate, 22 de stații pentru sprijinirea sugarilor și a mamelor singure, 95 de spitale cu asistență generală, 112 centre de ajutor la domiciliu, 9 preventorii TBC, 19 cantine, 9 colonii de vară s.a. Mai sunt de pomenit supravegherea asistenței publice generale, a infirmilor, a sinistraților și protecția animalelor.

Arhiva Odobescu conține și alte piese care întregesc informația noastră despre viața cotidiană bucureșteană la cumpăna dintre veacurile XIX și XX.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Memoria caselor

Casa Liebrecht-Filipescu

Ana Maria ORĂȘANU

Eleganta reşedinţă din strada Dionisie Lupu 46, cunoscută sub numele de Casa Liebrecht-Filipescu, ocupă un loc aparte în memoria comunitară locală.

Casa a fost zidită în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859 – 1866), iar istoria ei reflectă marile evenimente ale vremii. Şi-a păstrat configuraţia arhitecturală iniţială, alcătuind împreună cu grădina şi imensul parc din jurul său o veritabilă insulă de romantism în centrul Capitalei.

A fost locuinţa lui Cezar Liebrecht, un apropiat al domnitorului, personaj controversat, considerat "aventurier" de unii istorici. Belgian de origine, Liebrecht se stabilise la Galaţi, ajungând în 1854 şeful serviciului telegrafic local. Îl cunoştea pe Cuza şi el este cel care i-a vestit, printr-o telegramă expediată din Bucureşti la 11 aprilie 1859, recunoaşterea dublei alegeri de către Puterile europene.

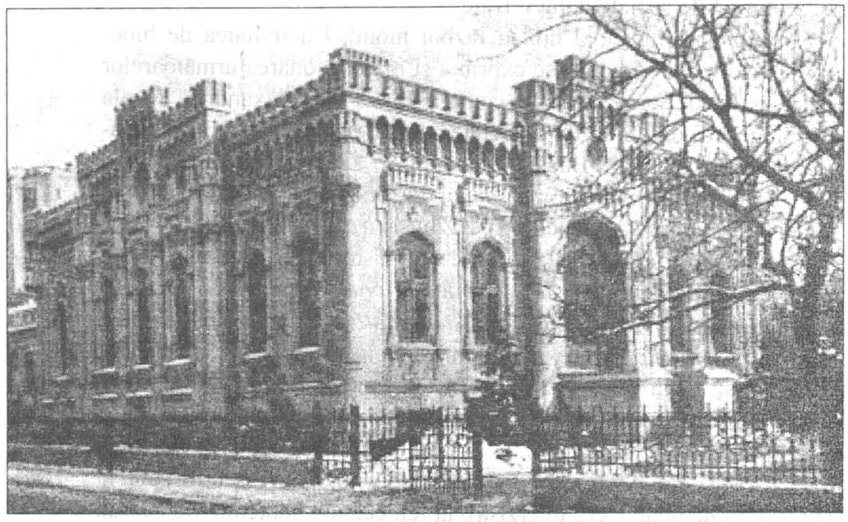

Vedere dinspre strada Dionisie Lupu

Din 1860 devine aghiotant domnesc cu grad de maior şi inspector general al Poştelor, funcţie care îi permite să semneze, în 1863, prima Convenţie telegrafică a României încheiată cu Serbia. Director al Poştelor, s-a bucurat de încrederea Domnitorului, abuzând adeseori de privilegiile situaţiei.

După lovitura de stat din 1866, când Alex. I. Cuza a fost obligat să abdice, Liebrecht a fost şi el arestat preventiv iar casa i-a fost confiscată. Judecat şi achitat după câţiva ani, părăseşte România şi ajunge în Spania, unde se implică în luptele politice pentru tron. În 1870 se înrola în Legiunea Garibaldi din Franţa. A murit sărac în 1895, la Paris.

După confiscare, locuinţa bucureşteană a fost cumpărată, prin licitaţie publică, de C. Filipescu, mareşalul Palatului în vremea lui Carol de Hohenzolern. Urmaşii acestuia au donat-o Academiei Române în 1947. De atunci, clădirea a devenit Casa Universitarilor, funcţiune care a afirmat-o ca un punct de interes în viaţa culturală şi ştiinţifică a Capitalei.

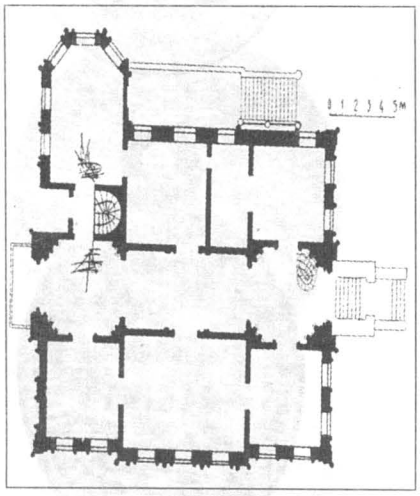

Planul casei

Construcţia a fost ridicată în 1860, după planul arh. Luigi Lipizzer. Spaţiile principale se desfăşoară la nivelul unui parter înalt, la demisol sunt încăperile de serviciu, iar zona rezidenţială se află la etajul mansardat. Planul dreptunghiular permite expunerea, spre strada Dionisie Lupu, a unei faţade laterale. Intrarea principală se face prin curte, iar accesul spre parc este precedat de o terasă cu scară amplă. Planul parterului este organizat liniar, de-a lungul unui hol median mărginit de saloane.

Frumuseţea deosebită a casei o dă bogăţia plasticii decorative neogotice, care îmbracă practic întreaga suprafaţă a faţadelor.

Este cea mai spectaculoasă construcţie neogotică din Bucureşti. Volumul mic este vibrat de verticale care îl elansează, sugerând şi o structură compoziţională mai amplă decât în realitate. Decroşuri, pseudo turnuleţe de colţ, mici denivelări ale cornişei creează impresia unui castel gotic. Fiecare fereastră este înconjurată de elemente decorative proprii, devenind o unitate arhitectural-plastică în sine.

Impresionantă este cornişa generală, crenelată şi susţinută pe console tipice. În ansamblul ei, faţada este o dovadă de virtuozitate profesională care utilizează întregul vocabular de forme ale stilului gotic, fără însă ca abundenţa să deranjeze.

Interiorul poartă aceeaşi amprentă stilistică, dar modul de expresie este îmbogăţit prin folosirea materialelor diverse: lambriuri şi tâmplării din lemn, vitralii, parchete cu intarsii, plafoane în stuc, piese de mobilier fix şi corpuri de iluminat tratate în acelaşi stil.

La acest monument al Capitalei, remarcabilă este compoziţia alcătuită împreună cu situl. Casa are în imediata vecinătate o grădină organizată adecvat, care se continuă cu un parc de mari dimensiuni, azi neîngrijit, dar conservat doar ca spaţiu, dovadă că, iniţial, proprietatea a avut un caracter special pentru epocă, concurând reşedinţele elegante de pe Podul Mogoşoaiei.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecția de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane București

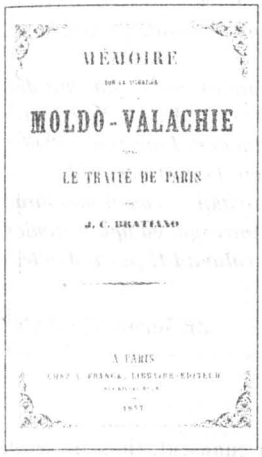

Mémoire sur la situation de la Moldo-Valachie depuis le Traité de Paris
par J. C. Bratiano
A Paris. Chez A. Franck, Libraire-Éditeur, 1857

... Cette idée de former un État roumain en réunissant les deux principautés a été une préocupation constante des puissances occidentales; depuis le commencement du dernier conflit, elle leur était fortement imposée par la situation même de ces pays.

En effet, les principautés de Moldavie et de Valachie appartiennent à une des nationalités de l'Orient les mieux et le plus fortement constituées, et dont l'importance est d'autant plus grande que les Roumains sont en communauté complète de sentiments et d'idées avec l'Occident...

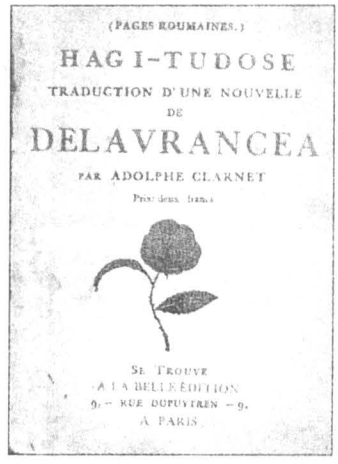

Hagi-Tudose
Traduction d'une nouvelle de DELAVRANCEA par Adolphe CLARNET.
A La Belle Édition. A Paris, MCMX

... Brusquement revenu de sa rêverie, Hagi s'empressa de souffler la bougie:

– La lumière, ça coûte de l'argent! Je peux aussi bien penser dans le noir. Oh! Seigneur, Seigneur! tu es bon et ta sagesse est grande! Que de bougies il aurait fallu brûler s'il n'y avait pas le soleil! Quelle dépense, que d'argent, mon Dieu, que d'argent!

A peine étendu sur son lit, les pensées s'éveillent en son esprit, d'abord douces, aimables, puis, douteuses, sombres, menaçantes.

Son bonheur d'être resté seul maître est immense!...

ALECSANDRI, *Poezii*
Volum tipărit sub îngrijirea domnului profesor universitar N. I. Herescu. Ilustrațiuni de Demian. Ediție omagială a Municipiului București cu ocazia împlinirii a cinci decenii dela moartea poetului, 1940

Gândul de a înfățișa încă odată marelui public, într'o frumoasă ediție populară, pe Alecsandri poetul, mi se pare nu se poate mai nimerit; o astfel de ediție vine la timp, ca să încerce a risipi ceva din uitarea nedreaptă în care generațiile tinere dau impresia că vor să lase opera luminosului poet...

Poet al priveliștei și al legendelor românești, lui Vasile Alecsandri i se cuvine o reparație. Fără să ajungă la înălțimea turburătoare a geniului lui Eminescu, el este totuși un mare poet, cu o fizionomie proprie și originală. Deaceia el are dreptul să trăiască în conștiințele noastre, iar noi avem datoria să nu sărăcim patrimoniul nostru sufletesc, lăsând în uitare pe clasicul poet, cu interesantele note idilice și eroice pe cari el le-a adus poeziei românești. (N. I. Herescu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

ANDRÉ BONNARD

CIVILIZAȚIA GREACĂ

Născut la 16 august 1888, la Lausanne, André Bonnard şi-a făcut studiile secundare şi universitare la Lausanne şi Paris. După ce predă mai mulți ani (1910 – 1928) limba greacă în diferite localități, în învățământul secundar, André Bonnard este numit, în 1928, profesor de limba şi literatura greacă la Universitatea din Lausanne, unde va funcționa pînă în 1957. Moartea îl surprinde, în plină activitate ştiințifică şi obştească, la 18 octombrie 1959...

Lista lucrărilor lui André Bonnard este destul de lungă şi de variată, deşi poate nu toate sunt atît de cunoscute pe cît ar merita: Socrate selon Platon, *Lausanne, 1947;* Euripide dans la tragédie des Bacchantes, *în "Alma Mater", III, nr. 17, februarie 1946;* La poésie de Sapho, *étude et traduction, Lausanne, 1948;* La tragédie et l'homme, *Neuchâtel, 1950;* Hérodote: Découvrete du monde, *version, Lausanne, 1951...*

Dar marea operă, care înseamnă, în acelaşi timp, încoronarea întregii sale activități, o constituie, fără îndoială, monumentala sa Civilisation grecque... *Rod al unei activități de o viață întreagă, ea apare ritmic între 1954 (volumul I) şi 1959 (volumul III), la cîteva zile după moartea autorului, volumul II purtînd milesimul 1957, şi poate fi socotită deci ca un fel de testament ştiințific şi literar...*

dr. Iorgu STOIAN

Poporul grec a fost, la vremea sa, un popor ca toate celelalte. El a cunoscut, timp de secole, tropăitul lent al vieții primitive, care duce – sau nu duce – la civilizație.

Mai mult. De-a lungul întregii sale istorii şi pînă în vremea orbitoarei înfloriri a capodoperelor sale, în secolul lui Sofocle, Hippocrate şi al Parthenonului, poporul grec, inclusiv acea inimă vie şi fierbinte a Greciei, acea "Helladă a Helladei", care este Atena, n-a încetat să întrețină şi să cultive superstiții şi moravuri atît de stranii, atît de "polineziene", uneori numai grotești, alteori de o cruzime cumplită, încît te crezi la mii de leghe de orice civilizație.

Paradox viu, Grecia antică ilustrează uimitoarea complexitate a noțiunii de civilizație şi extrema dificultate pe care au avut-o oamenii primitivi de a se smulge din orbirea animalității, pentru a deschide asupra lumii o privire de om...

O tragedie nu se scrie cu apă sfințită sau sterilizată. Este banal a spune că ea se scrie cu lacrimi, cu sînge.

Lumea tragică este o lume în parte imaginară, pe care poeții Atenei o plăsmuiesc pentru poporul lor, pornind de la aspra experiență pe care acest popor de țărani şi de marinari a făcut-o, de două secole, cu realitatea. În vremea lui Solon, poporul atenian a cunoscut dominația Eupatrizilor, după el pe aceea a bogaților, ambele tot atît de grele pentru umerii săi ca şi jugul unui destin brutal; puțin a lipsit atunci ca, jefuit de pămînturile şi de drepturile sale, să fie aruncat afară din cetate în exil sau în sclavie, pradă mizeriei care degradează şi ucide.

Vine apoi, la începutul secolului al V-lea, o dată cu a doua naştere a tragediei, invazia mezilor şi perşilor, cu acele hoarde de popoare amestecate şi greu de numărat, care, pentru a se hrăni sau numai pentru a distruge, jefuiau în calea lor rezervele de grîne, ucideau turmele, dădeau foc satelor şi tîrgurilor, tăiau pînă la pămînt măslinii şi, culmea nelegiuirii, răsturnau altarele zeilor, le sfărîmau statuile...

Această lucrare va îmbrățişa două secole foarte întunecoase pentru lumea hellenică: IV şi III î.e.n. Sunt secolele care asistă la moartea cetăților. Demosthene este campionul condamnat al acestor cetăți, care dăduseră epocii clasice cadrul său social îngust, dar precis. Geniul lui Alexandru – şi înaintea lui tatăl său, Filip – dau o lovitură mortală acestor comunități politice. Dar Alexandru nu se mulțumeşte numai să distrugă cetatea, el creează forma nouă a statului modern. După uimitoarea sa aventură, Orientul rămîne populat de regate întinse, conduse de prinți, de dinastii ca aceea a Ptolemeilor în Egipt, a Seleucizilor în Asia.

Totuşi, chiar în aceste secole, doi mari filozofi caută încă să restaureze, să aşeze pe baze noi vechea cetate antică. Este vorba mai ales de Platon, de Aristotel de asemenea şi de alții după ei. Dar aceste tentative sunt fără urmare. Platon însuşi încearcă să facă un efort mai mare: el pune în locul cetății terestre, al democrației corupte a cetățenilor o lume divină, în care toate sufletele se vor regăsi după moarte într-o lume de dincolo, care prefigurează cetatea cerească, împărăția cerurilor. Astfel, civilizația greacă în declin pregăteşte, prin profunde revoluții ale societății şi ale gîndirii, calea creştinismului...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Priam

Cariatidă

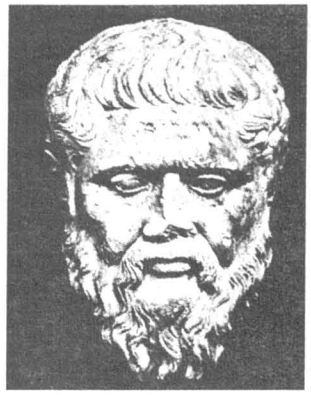

Platon

Iliada *lui Homer – prima mare cucerire a poporului grec: cucerire a poeziei – este poemul omului în război, al oamenilor destinați războiului de pasiunile lor și de zei. Un mare poet cîntă aici noblețea omului în fața acestui flagel detestabil, a omului pradă lui Ares, "băutor de sînge... cel mai vrednic de ură dintre zei". El cîntă curajul eroilor, care ucid și mor cu simplitate, cîntă sacrificiul voluntar al apărătorilor patriei, cîntă durerea femeilor, rămasul-bun al tatălui către fiul său, care îl va continua, cîntă rugămintea bătrînilor. Multe alte lucruri: ambiția șefilor, lăcomia lor, certurile lor, injuriile cu care se adapă, precum și lașitatea, vanitatea, egoismul, la un loc cu bravura, prietenia, gingășia. Mila mai puternică decît răzbunarea. El cîntă dragostea de glorie, care ridică pe om la înălțimea zeilor. Cîntă pe acești zei atotputernici și seninătatea lor. Pasiunile lor geloase, interesul lor capricios și profunda lor indiferență față de gloata muritorilor.*

Mai presus de orice, acest poem, în care domnește moartea, cîntă dragostea de viață, dar și onoarea omului, mai prețioasă decît viața și mai puternică decît zeii.

Este firesc ca astfel de temă – omul în război – să umple primul poem epic al poporului grec, tot timpul sfîșiat de războaie.

Pentru a dezvolta această temă, Homer a ales un episod pe jumătate fabulos al istoricului război al Troiei, care se situează la începutul secolului al XII-lea î.e.n. Acest război a avut drept cauză – se știe – rivalitatea economică dintre primele triburi grecești, așezate fie în Grecia propriu-zisă – acheenii din Mycene – fie pe coasta asiatică a Egeei – eolienii din Troia...

Lucrări savante recente au sugerat că nașterea Iliadei *în secolul al VIII-lea, în Ionia, se plasează în momentul în care poezia* improvizată *și încă flotantă se fixează într-o operă de artă* scrisă *și elaborată... Un poet ionian – un poet de geniu, pe care tradiția îl numește Homer – ridică la nivelul unei opere de artă o parte, aleasă de el, din materia tradițională epică improvizată.* El compune și scrie, în sfîrșit, pe papirus, Iliada noastră...

Grecii sunt sculptori, în aceeași măsură în care sunt poeți. Însă, a-i cunoaște și a le face dreptate în lupta pe care o întreprind cu marmura, cu bronzul, pentru a plăsmui din ele imaginea bărbatului și a femeii – acea glorioasă formă omenească, care va fi pentru ei fața multiplă a lui Dumnezeu – este o încercare grea, pentru că lipsesc documente autentice.

Niciodată nu ne vom mărturisi îndeajuns ignoranța noastră, atunci cînd pornim la orice cercetare a unuia sau altuia dintre aspectele civilizației grecești...

Poporul grec este fiul unui pămînt făcut în întregime din piatră. Părea firesc ca artiștii greci să scoată din acest pămînt cel mai frumos dintre materialele de sculptat care există, marmura, pentru a face din ea chipurile durabile ale zeilor nemuritori.

Dar aceasta nu s-a întîmplat atît de simplu. Ce ne arată, într-adevăr, sculptura greacă primitivă, *a poporului grec încă primitiv? Absolut nimic. Pentru ce? Pentru că nu ni s-a păstrat nici o operă din secolul al IX-lea sau al VIII-lea. În această epocă, artiștii nu sculptau nici în marmură, nici chiar în piatră moale.* Ei ciopleau în lemn. *Pentru a sculpta în piatră și chiar pentru a ciopli în lemn, grecii au avut nevoie de o lungă ucenicie, de o îndelungată educație a generațiilor, de o adaptare progresivă a ochiului mai întîi la realitatea pe care artistul își propunea să o reproducă și, mai ales, de formarea primei unelte de care trebuie să dispună artistul – formarea mîinii.*

Artistul grec primitiv, fără a bănui că urmașii săi vor avea de-a face cu piatra, cioplește lemnul la fel ca un țăran. El cioplește chipurile încă grosolane ale zeilor temuți pe care îi adoră. A le da chip omenesc înseamnă a-i exorciza – a aduce necunoscutul la cunoscut – înseamnă a-i dezbrăca de puterea lor răufăcătoare...

... Platon este un poet îndrăgostit de real, de ceea ce simțul comun numește realitatea lumii sensibile, lumea culorilor, a formelor și a sunetelor. Platon a fost toată viața îndrăgostit cu ardoare de această admirabilă lume fizică în care trăim. Opera sa o dovedește cu strălucire. El iubește soarele și aștrii, iubește cerul și norii purtați de vînt, și arborii care se leagănă, și livezile, și fluviile, apele și oglindirea schimbătoare a ființelor și obiectelor în apă. Neîncetat, această lume naturală se revarsă în opera sa și o invadează. Lebedele și greierii se zbenguie în miturile sale. Umbra unui platan înalt, prospețimea unui izvor, parfumul ciorchinilor violeți ai unei mielărea însoțesc fratern cutare conversație a lui Socrate și a lui Phaidros despre frumusețea sufletelor...

Dialogurile lui Platon sunt pline de personaje și de scene din viața de toate zilele. Romanul poate să aștepte încă secole, pentru a se naște. Platon este aci, pentru orice nevoie, restituind cititorului, o dată cu dragostea sa generoasă de ființe și lucruri, plenitudinea acestei lumi încîntătoare, pe care o numim, cu adeziunea simțurilor noastre, cu ingenuitatea bunului-simț, lumea reală.

Mai mult. Cînd filozoful va fi luat hotărîrea, cu foarte multe argumente, de a nega existența acestei realități sensibile, cînd o va fi redus, în ciuda căldurii primei iubiri pe care i-o purta, la a nu mai fi decît neființă, nu va uita totuși de a ne zugrăvi singura lume care există pentru ochii săi eliberați de eroare – lumea formelor ideale, inaccesibile simțurilor noastre grosolane – de a îmbrăca nuditatea ideii cu culorile și toate aparențele sensibile pe care le izgonise departe de el.

Lumea ideilor platoniciene are, pînă la urmă, sub pana lui Platon magicianul întreaga strălucire a lumii poetice a unui Eschyl sau a unui Pindar...

André BONNARD, *Civilizația greacă*, traducere, cuvînt înainte și note de prof. univ. dr. Iorgu STOIAN. Vol. I *De la Iliada la Parthenon* + Vol. II, Editura Științifică, 1967. Vol. III *De la Euripide la Alexandria*, Editura Științifică, 1969.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Evocare

ROMULUS DIANU
1905 – 1975

Autor, în perioada interbelică, de romane sentimentale şi pitoreşti, Romulus Dianu... s-a autodepăşit, la bătrâneţe, surprinzător, cu* Fauna bufonă *(2 vol., 1972, 1975). Prezentată drept "pseudozoologicon", această operă e mai curând un zoologicon transfigurat, un* bestiarium *oniric. Reunind un soi de micromonografii animaliere, construite cu mijloacele eseului şi ale literaturii de imaginaţie, nu fără asemănări cu acele din* Histoires naturelles *de Jules Renard, dar de un cu totul alt stil interior, cartea aminteşte prin vervă, prin umor, prin modul degajat al elocuţiei, de* Pseudokynegetikos, *având totodată vădite afinităţi cu proza poematică arghezianã şi, pe alocuri, apelând la procedee încetăţenite de către lampadoforii avangardei literare româneşti, în special de Jacques G. Costin, ale cărui* Exerciţii pentru mâna dreaptă *se consumă parţial tocmai în sfera zoosului.

Amestec de erudiţie şi spirit, paginile* Faunei bufone *conţin întreaga materie din* Istoria naturală *a lui Plinius cel Bătrân, desigur condensată, încorporată cunoştinţelor moderne despre vietăţile portretizate şi mai toată, dacă nu toată mitologia zoologică greco-romană, iar incursiunile în literatură, în istorie, în istoria ştiinţelor şi istoria artelor constituie, în cuprinsul lor, o practică frecventă. Parafrazându-i titlul, am putea numi cartea: o enciclopedie bufonă.

Dumitru MICU

Viaţa

Născut la 22 martie 1905, în Bucureşti; decedat la 25 august 1975, în Bucureşti; fiul lui Gheorghe Dima, ceferist, şi al Virginiei (n. Maiorescu), descendentă din familia lui Petru Maior; şcoala primară la Murfatlar şi Bârlad; urmează secţia clasică a Colegiului "Sf. Sava" din Bucureşti; în 1925 se înscrie la Facultatea de Litere şi Filozofie a Universităţii din Bucureşti; debutează cu publicistică în revista "Rampa" (1926); debut editorial cu monografia *Viaţa minunată a lui Anton Pann* (în colab. cu Sergiu Dan); timp de zece ani, colaborator al lui N. Titulescu şi acreditat pe lângă Liga Naţiunilor; în timpul celui de-al doilea război mondial, activitate în presa oficială ("Dreptatea", "Vlăsia", "Curentul"); poziţia câştigată la "Curentul" îi va aduce un post în structura guvernului antonescian şi decorarea cu Ordinul "Coroana României"; după 1944 este epurat din presă, exclus din Societatea Scriitorilor Români şi deferit justiţiei cu al doilea lot de "criminali de război"; este condamnat la douăzeci de ani temniţă grea (acuzat de "instigare la agresiune contra URSS"), executându-şi pedeapsa într-o mină de plumb, la Poarta Albă şi la Gherla; după eliberare, în 1956, îşi câştigă existenţa ca salahor, geamgiu, vânzător de cărţi ambulant ori dând meditaţii; reintră în viaţa literară după 1968, publicând mici studii, articole, proze scurte în "România literară", "Luceafărul", "Ramuri", "Viaţa Românească".

Opera

Viaţa minunată a lui Anton Pann, 1929, ed. II *Nastratin şi timpul său*, 1934; *Adorata*, 1930, ed. II 1984; *Nopţi la Ada-Kaleh*, 1931, ed. nouă 1970; *Târgul de fete. Simplă călătorie mintală*, 1933; *Trenul de Adjud*, piesă de teatru jucată la Teatrul de Stat din Satu Mare, stagiunea 1970 – 1971; *Trandafiri de octombrie şi alte surîsuri*, 1971; *Fauna bufonă. Pseudozoologicon*, I-II, 1972 – 1975; *Fata de la Suza*, 1982.

Romulus Dianu în corespondenţă cu Martha Bibescu

Scriitorul şi înzestratul publicist Romulus Dianu a întreţinut o corespondenţă literară cu principesa şi scriitoarea Martha Bibescu (1898 – 1973).

Scrisoarea pe care o publicăm am ales-o atât pentru izbutitul portret creionat unui politician al timpului, celebru prin inactivitate şi, mai ales, prin ignoranţă, cât şi pentru aluziile străvezii la legionari – numiţi, eufemistic, revoluţionari – şi la rebeliunea lor din 21 – 23 ianuarie 1941. Cum atestă şi datarea ei, scrisoarea este redactată la o săptămână de la înăbuşirea rebeliunii de către armată, în urma căreia mişcarea legionară a fost înlăturată de la putere şi interzisă.

Atitudinea scriitorului faţă de fasciştii şi faţă de legionari este cât se poate de clară, deşi nu ferm denunţătoare. Cea a Marthei Bibescu este mai tranşantă, *Jurnalul ei politic* din perioada 1939 – 1941 conţine acide şi demascatoare referiri la "legionarii naziştii".

Pentru înţelegerea scrisorii, menţionăm că Romulus Dianu, în calitate de secretar al lui Nicolae Titulescu, l-a însoţit pe marele diplomat în călătoriile sale la Londra, Geneva, Paris şi Roma.

George CORBU

Doamnei Martha Principesă BIBESCU
La Sanatoriul Elias

Domniţă,

"Telegrama" D(umnea)voastră mi-a făcut mare plăcere, şi aş veni imediat pentru a face "buletinul hazliu al catastrofelor mondiale", dar, vezi, eu tot mai tuşesc puţin, după gripa aceea nesuferită, din care am scăpat, şi-mi e teamă să aduc tusea mea trecătoare, acolo.

Aşa, m-am gândit să mă înlocuiască acest bilet, pe care-l invidiez că va fi lângă D(umnea)voastră şi lângă "bolnavul nostru", cum bine spuneţi.

Vă spuneam altădată, Domniţă, că a pune pe Beethoven şi pe Wagner înainte cu muzica, şi a veni cu ocupaţie în urmă, este ceva cu desăvârşire nou, în istorie, şi ceva al secolului nostru ductil de propagandă.

Acum să vedeţi altă năzbâtie: du nouveau, dans l'Histoire des révolutions!

În Bucureşti, de când s-au petrecut oribilele păcate ale inocenţilor, toată lumea trebuie să se retragă acasă după orele 9 seara.

E foarte bine aşa! Aspectul oraşului, de dimineaţă, este excelent! Se poate vedea o cetate ai cărei locuitori au dormit bine, arată un obraz odihnit, răscopt de somn, şi un obraz vesel.

Texte reproduse din: Mircea ZACIU, Marian PAPAHAGI, Aurel SASU, *Dicţionarul Scriitorilor Români*, D – L, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1998; Dumitru MICU, *Istoria literaturii române de la creaţia populară la postmodernism*, Editura Saeculum I.O., 2000; Academia Română. *Dicţionarul general al literaturii române*, C/D, Editura Univers Enciclopedic, 2004. Mulţumim d-lui George CORBU pentru documentele oferite la alcătuirea acestor pagini.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

De când e așa, am băgat de seamă în ce grad uluitor seamănă între ei locuitorii Bucureștilor. Ceea ce îi osebea mai înainte era, pesemne, numai gradul de surmenaj, care schimbă fizionomiile.

Din câteva conversații, nu mi-a fost greu să aflu că Femeia Română adoră revoluția! Să trăiască revoluția care îmi trimite bărbatul acasă mai devreme decât în timpuri normale!, strigă ea.

Plecați la soțiile lor, acești domni odihniți sunt foarte mohorâți la orele de seară, când li se apropie intrarea într-un regim de paradis conjugal. Iată consecințe civile *ale unor măsuri militare.*

Așa, ieșind mai devreme de acasă, am întâlnit, deunăzi, pe un vechiu cunoscut al meu, un fost parlamentar de la Tulcea, d(omnul) Emilian P.[1]

Dați-mi voie să Vi-l prezint!

Domnul acesta este o persoană mare de aproape doi metri, prin urmare o personalitate. Mi-a spus cu bucurie că tot ce s-a întâmplat în lume și în țară, el a prevăzut demult!

A fost de două ori deputat, dovadă capul său care seamănă leit cu o halbă de bere de München, o halbă cu capac ornamental: pălăria.

A dus totdeauna o viață austeră, chiar și acum douăzeci de ani: locuia la Hotel Astoria, dejuna la Restaurantul Ileana, care se afla la par-terre-ul hotelului, și trecea peste drum de aceste două localuri la Senat, pentru digestie și pentru Patrie, unde literalmente adormea, trezindu-se doar din când în când, ca să strige:

– Nu se poate!

Se putea.

Acum, însuși este și el de partea revoluției!

– Cum, de partea revoluției?, îl întreb. Ești cu rebelii, sau cu Generalul?

– Cu toți, dom'le! Ca Român îți vorbesc!

– Adică, imparțial! Am înțeles...

– Desigur...

– Bine, dar, la București, s-au petrecut lucruri grave, în cele trei zile de Ianuarie.

– N-avea grijă! Românul nu piere.

– Nu piere, dar se poate compromite!...

Prin dreptul Cercului Militar, am ajuns de acord, și l-am lăsat să se ducă în jos, pe Boulevard, aruncându-i încă o privire, din urmă, că era stropit cu noroi pe spate, ca un autoturism în mizerie.

Acest om – și ca el sunt mulți – mi-a făcut totdeauna impresia că se poate trăi fără cap. Sunt sigur că, ajuns acasă, în camera lui de hotel, își ridică în sus capacul, își scoate creierul, frizat ca un miez de nucă, îl depune pe masă, îl freacă cu periuța de dinți, apoi îl trimite la croitor, odată cu pantalonii, să i-l calce, cu fierul cald.

Și cu toate astea, Emilian P. este o inimă bună care era să interpeleze guvernul lui Averescu pentru că "văduva Eroului Necunoscut nu are pensie", și mai ales este omul grație căruia am fi putut să devenim, și noi, o Putere colonială. Asta merită să fie istorisit.

Era prin 1930, când l-am întâlnit odată pe coridorul sălii în care discuta, la Cameră, Comisiunea Afacerilor Străine, și m-a oprit:

– Ce mai e nou, tinere?

– Ce să fie, "coane" Emiliene! (pe vremea aceea, ziceam "coane" în semn de irevențioase represalii, tuturor acelora care-mi spuneau "tinere"). Ce să fie? Uite, a sosit momentul pentru a ne îmbogăți cu toții, și guvernul Dumneavoastră stă pe gânduri!

– Cum, Domnule *(ei, așa da!). Spune-mi și mie un pic, despre ce e vorba.*

Ne retraserăm la Bufet, îl rugai să ia loc la o masă, începui disecția unui cataif, și lăsai pe om "să fiarbă puțin", de nerăbdare, apoi:

– Știi, tot de chestia aceea de la Geneva e vorba!

– Care chestie, că sunt multe..., zice el.

– Chestia cu Insula Nirvana!

Bietul Emilian, dacă ar fi știut și Geografie, ar fi știut-o admirabil, dar el nu știa nimic, săracul...

– Parcă am auzit eu ceva..., îngăimă el.

– Ei, desigur că ai citit în ziare. Am telefonat de la Geneva, acum o lună, trei coloane de ziar, numai despre Nirvana!

Omul nostru avea câteva reminiscențe fonetice de cultură: Havana, Alabama, Nirvana... O fi ceva și asta...

– Uite, să-ți explic. Guvernul Nirvanez s-a plictisit de dominația engleză și a anunțat că ar dori un alt protector. Problema e asta: ne facem tari, ca să punem mâna pe Nirvana, sau suntem, și de data asta, tot niște mămăligi?! Toate țările mari au insule. Noi n-avem decât Ada-Kaleh!

– Apăi deh, domnule Dianu, asta depinde de Titulescu al dumitale!

– Titulescu nici nu vrea să audă, zice că Nirvanezii ar fi comuniști. Ar vrea Nirvana fără Nirvanezi...

– S-ar putea să aibă dreptate. Și Brătianu voia Ardealul fără Ardeleni... Și nu greșea!...

Acum, amicul meu mai e și revoluționar! Asta-i mai lipsea. Crezusem că i se va fi stins seminția, în vremurile astea grele, dar trăiește și se îngrașă. Are copii care-i seamănă într-un mod îngrijorător, și e foarte satisfăcut de sine-însuși. Așteaptă să i se ia măsură de statuie, la Tulcea. E acolo un loc viran, lângă primărie, unde, de altfel, admirabilii tulceni obișnuiesc să arunce puii de pisică supranumerari. Acolo, se gândește el, îi va fi nemurită amintirea, în bronz, lângă un felinar.

Acest portret, Domniță, aș dori să Vă înveselească, și să aducă o clipă de veselie și bolnavului D(umnea)v(oastră) soț.

Din partea mea, îi reînnoiesc urările de sănătate, iar Domniei-Voastre Vă sărut mâna, foarte respectuos.

Mereu același, devotat,
Romulus D(ianu)
Început de Februar 1941[2]

P.S. Soția prietenului nostru, și fetița, pleacă la Roma, Vineri. Am scris lui Pamfil multe salutări din partea D(umnea)Voastră. Vă cer iertare pentru faptul că tot "motorizat" vă scriu. Dar scriind de mână, credeți că ar putea să încapă într-o scrisoare atâtea nimicuri? Altădată n-aș fi făcut-o. Dar acum o fac pentru a vă înveseli puțin viața, în necazul greu prin care treceți.

R. D.

Note

1. Adevărata identitate a deputatului în chestiune interesează mai puțin. În epocă existau destui asemenea "reprezentanți ai națiunii", indivizi subdezvoltați notorii. Despre doi, la fel de pitorești, unul desemnat prin inițiale transparente, aflăm amănunte în Alexandru Paleologu, *Alchimia existenței*, București, Editura Cartea Românească, 1983, pp. 179 – 180 și 227.

2. Scrisoare dactilografiată, cu excepția semnăturii, a datării și a post-scriptum-ului.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Constanța BUZEA

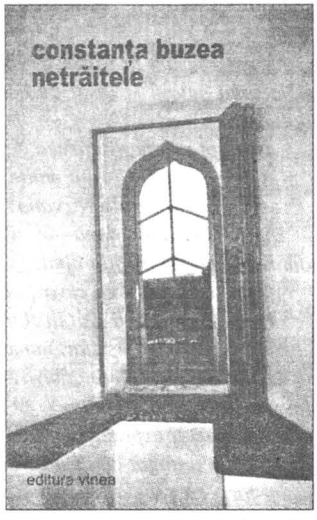

Biobibliografie

Născută în Bucureşti la 29 martie 1941. Licențiată în Filologie. Premii literare semnificative: al Uniunii Scriitorilor, al Asociației Scriitorilor din București, al Academiei Române, Opera omnia şi Premiile Naționale: "Mihai Eminescu", Botoşani, 2000; "Nichita Stănescu", Ploieşti, 2005; "Tudor Arghezi", Tg. Cărbuneşti, 2005 ş.a.

- 1963: *De pe pământ*, EPL
- 1966: *La ritmul naturii*, EPL
- 1968: *Norii*, EPL
- 1970: *Agonice*, EPL
- 1970: *Coline*, Ed. Cartea Românească
- 1971: *Sala nervilor*, sonete, Ed. Cartea Românească
- 1972: *Leac pentru îngeri*, antologie, Ed. Albatros
- 1973: *Răsad de spini*, Ed. Cartea Românească
- 1974: *Pasteluri*, Ed. Albatros
- 1975: *Ape cu plute*, Ed. Cartea Românească
- 1976: *Limanul orei*, Ed. Eminescu
- 1977: *Poeme*, antologie, Ed. Albatros
- 1979: *Ploi de piatră*, Ed. Albatros
- 1981: *Umbră pentru cer*, Ed. Albatros
- 1983: *Cină bogată în viscol*, Ed. Cartea Românească
- 1985: *Planta memoria*, Ed. Cartea Românească
- 1987: *Cheia închisă*, antologie, Ed. Eminescu
- 1988: *Pietre sălbatice*, Ed. Cartea Românească
- 1990: *Ultima Thule*, sonete, Ed. Cartea Românească
- 1997: *Pelerinaj*, Ed. Cartea Românească
- 1997: *Foşnet fabulos*, antologie, Ed. Helicon
- 1998: *Pastelul amoros*, antologie, Ed. Helicon
- 1998: *Pretext de conversație*, antologie, Ed. Helicon
- 1999: *Roua plural*, Ed. Vinea
- 2004: *Netrăitele*, Ed. Vinea

1

nesuferitoare încă
maica mea fără de pântec
şi cu copăielul gol
nu mă face mă desface
nu mă face mamă dulce
ca să nu mă iei în brațe
ca să nu mă pierzi găsind
ca să nu adorm în somn
de mirosurile tale
care se acresc încet
nu mă face lasă-mă
printre cele nefăcute
printre netrăite chin
lasă-mi-l în nefăcut
lasă-mi nefăcut mult trupul
sufletului meu puțin

2

De la tine până la Dumnezeu timpul viu ajunge să moară şi să se nască din nou. Să se comprime, să se dilate, să nu mai fie ce este. Şi regăsindu-se ca dintr-o pierdere, să se retragă în altă dimensiune.

De la tine până la Dumnezeu distanțele se surpă şi se ridică la loc, în vis, în somn, ca între celule îndrăgostite gata să se unească în sfâşierea cu numele suflet. Suflet nou într-o durată de necontrolat.

De la tine până la Dumnezeu efemer gândul. Dar gândul tău că El există contează şi între voi un deşert înstelat e răsplata. Pajişti în rouă, preț ascultării cuviincioase către El, a cărui valoare ți se arată în cerul propriului suflet.

Ți-e sete să spui, şi îi spui: Doamne, eu trec, nu te uita la mine. Priveşte-mi sufletul, el rămâne.

3

Şi maica bătrână-n durerile morții se tânguia, tânguia. În rugăciuni fără lacrimi. cu frică se tânguia. Bătrân şi copilul ei se ruga, se ruga. Păcătos şi nevolnic sufletul lui către somn se ruga. Adormi lângă vaier. În vaierul maicii somnul dormea.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

6

cum te uiți Doamne la mine cea nefăcută
plină de răni și de păcatul făcutului
cu surâsul pe față ca desenat
plâng în răcoarea iertării poate m-am rătăcit
într-o stare pe loc sub care locul
se risipește

din mântuirea cât cerul nu gust ideea
umbrei unei ființe ce plânge uscat
imaginea cum de mi-e plină de răni și de
păcatul făcutului ci el nu se vede
maica abia dacă simte nelegătura cu mine
în fapta pornirii

lasă-mă Doamne să-mi fie povestea în clar
copil fără naștere sunt la picioarele Tale
jilțul Tău izvorăște azur pentru buzele mele
goale de plânsul cuvintelor care s-ar naște
cu mine dacă iertându-mă Tu vei întări
sub mine locul mie cea fără folos înainte
de fapta pornirii

18

iarba-i înaltă frunzele arse de nervi
nu voi intra în hățiș în ape în întuneric
scapă cuțitul pierde-l și lasă-l pierdut
vii să fim păsări ele se sfâșie-n aer
dragostea cere viața celui mai slab
e o vecie de aripi într-o vecie de brațe
reazim în tâmpla ta luna văd ce visezi

22

Roua plural sau ce înseamnă să rămâi.
Sau fericirea de a rămâne mai mult în
amintirile unui copil străin decât în amintirile
propriului fiu. Pe crengile pure muguri și
frunze păcatele mele, greșelile mele la care
în vis mă opresc. Să le rup, să le ard, dar cu
ce apă? Cu ce apă pe apă s-o sting între vii?

26

Stând între vii m-am gândit fără rest și
fără trufie că ar avea motive de adorație
și de respect mai multe decât pentru batjocură
și dispreț. El însă n-ar recunoaște că le-ar
ști pe cele mai multe la număr. Cu frenezia
negării își întoarce capul rotindu-l până la
rupere. În vreme ce eu continuu să mă gândesc
la femeile care nu cos. Citind, aflu despre femeile
care, cusând, se visează cu o carte în fața
ochilor. Femeile care cos deșiră și ele un text
ce la rându-i uimit le privește ca din oglindă.

34

Memoria ca un pod în dezordine, ca un
muzeu indescifrabil care falsifică și
răstălmăcește. E o cruzime să lași ca un prunc
golaș gândul să se trezească acolo. Să se sperie
nimerind în oglinzi și între hârtii cu textul
șters mirosind a magnolie. Din pânze izbucnesc
spectre. Din fotografii, rude tăcute asupra lor înșile.
Mesajul lor vag, presupus. Te doare indiferența,
cruzimea insistând în respingere, cu ură parcă.
Știu ele ce știu. Rămâi în ceea ce crezi că ești.

100

cu seara în vedere
ferestrele închid
oftatul nu-i al meu
lumină în filtrare
ca printr-un rămuriș
de rug uscat
plutind ca zburătoare
perne de căpătâi
și perne pentru șale
zidit și îngropat
rărișul cărnii
oaselor amare
gândul bizar
oftatul e al meu
cât ține îndoiala
îl simt pe Dumnezeu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Mai sunt și vești bune

Sergiu GĂBUREAC
șef serviciu *Relații Publice*

În condițiile în care biblioteca publică a Bucureștilor asigură servicii de informare, documentare, cercetare și lectură publică doar pentru 40 – 45% dintre bucureșteni, până la jumătatea anului 2005, *Biblioteca Metropolitană București* a înregistrat un număr record de utilizatori înscriși: *155.704*, realizându-se o medie de *3.385* de utilizatori pe filială. Numărul utilizatorilor activi în primul semestru a ajuns la *44.296*, din care peste *10.750* de noi bucureșteni au apelat la serviciile bibliotecii publice.

Reamintim că numai în cursul anului trecut au fost desființate zece filiale. Deși au fost repartizate patru spații noi la parterul unor blocuri, nu este asigurată finanțarea pentru lucrările de finisare, dotare cu mobilier și aparatură. Lipsesc din peisajul comunității bucureștene peste 40 de filiale generale, multe dintre cele 34 existente fiind organizate în spații mult sub standardele legislației românești.

În aceste condiții, bucureștenii au accesat colecțiile *Bibliotecii Metropolitane București*, în cursul semestrului I 2005, prin cele *206.152* de vizite în filiale (Sediul Central fiind în reparații generale). Zilnic au trecut, în medie, pragul instituției *1.349,6* bucureșteni, care au împrumutat *559.067* documente de bibliotecă (cărți, periodice, CD-uri, discuri, casete audio sau video...). Au intrat în colecțiile bibliotecii *17.547* documente noi de bibliotecă. Programul de funcționare a fost extins la multe filiale cu 3 – 4 ore, unele fiind deschise și sâmbăta (9 – 13). Cele peste *70* de manifestări și *158* de expoziții organizate au răspuns, în mare parte, cerințelor și gusturilor manifestate de utilizatori. De ziua filialelor s-au înmânat premiile anuale ale bibliotecii pe 2004 (multe edituri bucureștene fiind principalii sponsori), iar pentru bibliotecari, de *Ziua Bibliotecarului*, s-a acordat trofeul *Bibliotecarul și Biblioteca sa*, cucerit de Filiala *Lucian Blaga* (din Piața Iancului), precum și alte premii pentru activitatea desfășurată în anul 2004.

Foile de sector (proiect demarat în februarie a.c.) au ajuns la cel de-al doilea număr (cu excepția celei editate de Biroul Zonal 1: "Ex Libris"), conținutul lor fiind tot mai aproape de membrii comunității, oferindu-le informații utile și dând posibilitatea utilizatorilor să se exprime și pe această cale tot mai mult. De fapt, asta și este ideea. Cât mai multe informații despre sectoarele Capitalei într-un spațiu cât mai mic. Din acest punct de vedere, "Alpha" (Biroul Zonal 6) rămâne cel mai bun buletin informativ cultural-civic al bibliotecii publice a Bucureștilor, *Biblioteca Metropolitană București*. Aproape țin "Foișorul" (Biroul Zonal 2) și "Semnal B" (Biroul Zonal 3).

Continuă programele, întârziate tot din cauza neasigurării finanțării, de informatizare a colecțiilor, după ce s-a făcut conectarea la Internet, la filialele: *Dimitrie Bolintineanu*, *Ion Creangă*, *Marin Preda* și *Ioan Slavici* (Sectorul 1), *Liviu Rebreanu* (Sectorul 3) și *Nichita Stănescu* (Sectorul 6). Nefinanțarea a amânat *sine die* programul de modernizare a filialelor.

Se lucrează intens la finalizarea operațiunilor de informatizare, precum și de reorganizare generală a *Sediului Central* (Str. Tache Ionescu, 4) ce va fi redeschis într-o nouă formulă, sperăm, în toamnă.

Recent, s-a înaintat Consiliului General al Municipiului București, în subordinea căruia se află Biblioteca Metropolitană București, propunerea dezvoltării unui nou serviciu de bibliotecă pentru bucureșteni: *Informare și consiliere comunitară*, pe care instituția intenționează să-l deruleze în toate filialele generale.

Pentru orice informație, Biblioteca Metropolitană București vă stă la dispoziție prin Serviciul *Relații Publice* (tel. 212.83.00; fax 211.36.25; e-mail rp_bmb@yahoo.com).

Paul Cézanne – *Ispitirea Sfântului Anton*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România

– V –

Liviu BUTUC

5.2. Telegraful

Conform MDE, noțiunea de telegraf provine din grecescul *tele* = departe și *grapho* = a scrie. Aparat folosit pentru producerea, recepția și transformarea semnalelor telegrafice în scopul transmiterii la distanță a telegramelor. În România a existat și un periodic cu titlul "Telegraful român", înființat la Sibiu la 3 ianuarie 1853.

Evoluție istorică. Cunoscut încă din antichitate cu variantele telegraf optic și telegraf acustic bazate pe valorificarea potențialului de semnalizare a focului și fumului ori a semnalelor acustice emise de instrumente de suflat sau de percuție.

1600 – Filosoful englez Francis Bacon propune un sistem telegrafic diurn prin utilizarea unor oglinzi reflectorizante fixate pe turnuri.

1684 – Astronomul englez Robert Hooke descrie un dispozitiv de semnalizare optică în lucrarea: *Mijloc de transmitere a gândurilor la distanță*.

1690 – Fizicianul francez Guillaume Amontons (cunoscut pentru cercetările sale și în domeniul termometrelor) realizează la Paris, în grădina Luxembourg, o primă experiență de comunicare prin semnalizator.

1753 – Charles Marshall imaginează o tehnică de utilizare a electricității pentru transmiterea fiecărei litere.

1760 – Profesorul de matematică elvețian Georges Louis Lesage concepe un proiect analog lui Marshall, dar folosind un singur cablu.

1787 – Francezul Lomond face la Paris experiențe asemănătoare lui Lesage.

1794 – Frații francezi Ignace și Claude Chappe inventează un telegraf optic mecanic cu semafoare urmărite prin ocheane (telegrafie vizuală). Ei lansează și noțiunea de telegraf. Prima linie de acest gen s-a dat în folosință între orașele Paris și Lille. Pe distanța de 70 km dintre cele 2 orașe o depeșă ajungea într-o oră. Sistemul se extinde și în Italia, Germania și Rusia. În Anglia, nu este adoptat din cauza smogului care obtura vizibilitatea la distanță. Ultimul sistem de semafoare Chappe a funcționat în Algeria până în anul 1860. Un sistem asemănător a fost pus în funcțiune și în câteva porturi din Anglia de către George Murray.

1797 – Inginerul spaniol Francisco Salva realizează o linie telegrafică electrostatică între Madrid și Aranjuez, plecând de la ideea lui G. L. Lesage.

1800 – Un sistem de semafoare este folosit și în SUA pentru nevoi maritime.

1809 – S. Th. Sommering perfecționează un telegraf electrochimic, utilizând pila lui Volta.

1816 – La Londra, F. Ronalds dezvoltă un telegraf electric, utilizând electricitate statică de înaltă tensiune.

1820 – A. M. Ampère propune un aparat în care pila lui Volta era înlocuită cu ace magnetice, bazându-se pe descoperirile lui Oersted în domeniul electricității.

1830 – Primele experimente de telegrafie electromagnetică în SUA, Anglia și Germania.

1831 – Joseph Henry din New York reușește să transmită semnale pe un circuit electric lung de o milă.

1832 – Fizicianul rus P. L. Silling concepe un telegraf electromagnetic cu conductori ridicați pe stâlpi, metodă devenită clasică.

1833 – Profesorii Gauss și Weber au instalat un telegraf practic la Göttingen, Germania.

1835 – S. F. B. Morse expune la Academie proiectul unui telegraf pe care îl va breveta în anul 1837. El avea la bază un alfabet codat. Prima transmisie oficială prin cablu cu acest aparat s-a făcut în anul 1844. Era vorba despre o telegramă de presă care anunța victoria lui James Knox Polk la alegerile prezidențiale din SUA. Invenția lui Morse se bucură de succes și este adoptată rapid de agențiile de știri.

1837 – Germanul Karl Steinheil reia ideea telegrafului cu ace magnetice și îl dotează cu o bandă de hârtie pe care erau înregistrate grafic semnalele. În același an, în Anglia, departamentul căilor ferate introduce în uz curent un telegraf cu ace magnetice realizat de Ch. Wheatstone și W. F. Cooke capabil să convertească semnalele în litere imprimate pe o bandă de hârtie. Acesta a fost folosit pe linia dintre Paddington și West Drayton.

21 februarie 1838 – Morse creează un prototip de telegraf electric împreună cu Gale și mecanicul Vail și face o demonstrație la Washington în fața reprezentanților guvernului federal și a președintelui SUA. În același an va depune brevetul la Paris și apoi în SUA, în anul 1840. Conținutul primului mesaj: "Atenție Univers! Roata străbate regatele" – poate fi considerat vizionar. Aparatul lui Morse indică începutul unei noi ere: era comunicațiilor prin mijloace electrice, iar Morse poate fi considerat un precursor al internaționalizării comunicațiilor.

1842 – Morse instalează primul conductor subacvatic izolat în cauciuc în portul New York.

24 mai 1844 – Morse construiește prima linie telegrafică practică dintre Washington și Baltimore (63 km) din fonduri puse la dispoziție de Congresul SUA. La inaugurare este transmis mesajul: "Aceasta este lucrarea Domnului".

1844 – 1846 – Sunt instalate linii telegrafice pentru liniile ferate în Belgia, Franța, Olanda și Germania.

28 august 1850 – După îndelungi pregătiri, frații John și Iacob Brett, folosindu-se de remorcherul Goliath, au realizat una din primele lucrări submarine, linia care lega Capul Gris-Nez (Franța) cu Capul Southerland (Anglia). Cablul, însă, nu a rezistat multă vreme, fiind tăiat de un pescar care l-a confundat cu o algă marină. A fost înlocuit mai târziu cu un alt cablu mai rezistent.

1851 – Siemens și Halske montează primul cablu telegrafic submarin între Dover (Anglia) și Calais (Franța). În SUA funcționau deja 50 de companii telegrafice.

1851 – 1852 – Se pozează primul cablu submarin telegrafic între Anglia și Irlanda, cu conductor din cupru îmbrăcat în gutapercă, izolant natural obținut din sapanul unui copac malayez.

1852 – Danemarca instalează primele linii telegrafice. În același an, în India este deschisă prima linie telegrafică între Calcutta și Diamond Harbour.

1853 – Sunt montate 3 cabluri telegrafice sub Mississippi. Montarea primelor cabluri telegrafice în Transilvania.

1854 – Este deschisă linia telegrafică București – Viena. Sunt montate 3 cabluri sub Marea Mediterană.

1855 – D. E. Hughes inventează imprimatorul telegrafic care nu mai trasa pe hârtie semnele alfabetului Morse, ci direct litere și cifre.

1857 – 1858 – Prima încercare de pozare a unui cablu sub Oceanul Atlantic eșuează după o funcționare de 26 de zile, din cauza unei tensiuni electrice prea mari.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

1858 – Giovanni Caselli inventează pantelegraful ce permitea transmiterea la distanţă de texte şi desene. Se deschide era telegrafului imprimant.

1859 – Fizicianul Wheatstone brevetează un dispozitiv de perforare pe bandă a literelor, reducând astfel de 10 ori timpul de imprimare a telegramelor.

1861 – Începe comunicarea telegrafică între coasta de răsărit şi coasta de apus a SUA. Lungimea totală a liniilor telegrafice ale SUA ajunge la 37.000 km.

1864 – Cablul submarin între Karaci şi Golful Persic, conectat ulterior cu Constantinopolul şi Europa.

1865 – Primul cablu submarin între Suedia şi Germania şi definitivarea legăturii telegrafice între Marea Britanie şi India.

1866 – D. E. Hughes pune la punct un transcriptor ce transmite 1.000 de cuvinte/oră. Western Union unifică reţeaua americană.

1866 – 1867 – Comunicaţie telegrafică permanentă între SUA şi Europa prin cablul subatlantic promovat de Cyrus Field.

1867 – Istoricul englez Robert Sabine scrie: "Telegraful electric nu are propriu-zis un inventator. A crescut puţin câte puţin, fiecare inventator adăugându-şi partea, pe calea spre perfecţiune". (Flichy, P. – *Ibidem*)

1869 – Det Store Nordiske Telegraf – Selskap este constituită la Copenhaga. Aceasta instalează cabluri telegrafice submarine între Marea Britanie, Ţările Nordice şi Rusia. În Asia se instalează primul cablu submarin între Singapore şi Hong-Kong de către compania numită mai târziu Cable and Wireless.

1870 – Europa este legată telegrafic de China şi Australia. Tot acum Indo European Telegraph Company completează o linie telegrafică din Anglia prin Germania şi sudul Rusiei până la Teheran, care face joncţiunea cu liniile telegrafice ale guvernului indian. T. A. Edison inventează telegrafia multiplă (multiplex telegraphy). Lungimea cablurilor transoceanice înregistrează circa 150.000 km, care legau toate continentele şi principalele insule.

1871 – Prima linie telegrafică trans-siberiană care face legătura dintre Europa, China şi Japonia.

1874 – E. Baudot inventează un telegraf practic cu multiplexare în timp. Acesta va fi perfecţionat de Western Union şi de Donald Murraz din Anglia, în 1903. În acelaşi an, Edison inventează cvadruplexul.

1875 – Bell propune telegrafia cu multiplexare în frecvenţă.

1876 – E. Baudot inventează un transcriptor ce transmite 4.000 de cuvinte/oră.

1877 – T. A. Edison inventează microfonul cu cărbune şi pune la punct sistemul telegrafic-telefonic de transmisie simultană a mesajelor.

1878 – Francezul E. Baudot creează un distribuitor care permitea transmiterea simultană a mai multor telegrame. Perfecţionările aduse acestuia de Hell, Siemens şi Halske vor duce la crearea teleimprimatorului modern.

1893 – Telegrafia multiplă este prezentată de E. Mercadier la o expoziţie din Chicago.

1896 – Italianul G. Marconi şi rusul Popov reuşesc să transmită telegrame în alfabetul Morse fără intermediul firului conductor. Apare telegrafia fără fir, precursoarea radioului. Marconi brevetează telefonia fără fir.

27 martie 1899 – Marconi face prima transmisie cu telegraful fără fir peste Canalul Mânecii.

1900 – În lume erau instalate circa 190.000 de mile de cablu, firmele britanice deţinând 72% din lungimea cablurilor cu uz comercial şi de afaceri. Acum s-a definitivat primul sistem global de comunicare rapidă. Saltul era imens. Dacă pe la 1830 o scrisoare trimisă din Anglia în India făcea de la 5 la 8 luni, în 1870 o telegramă ajungea de la Londra la Bombay în 5 ore şi se putea întoarce în aceeaşi zi.

1901 – G. Marconi stabileşte o legătură permanentă fără fir între Europa şi America de Nord.

1914 – Eugène Belin şi Arthur Korn inventează belinograful – aparat pentru transmiterea fotografiilor, utilizat pentru prima dată de către "Le Journal" la 13 mai 1914.

1924 – O telegramă trimisă de Regele George al V-lea a înconjurat globul pe toate liniile britanice în 80 de secunde.

În ţările române, invenţia lui Morse va fi introdusă la circa 10 ani de la descoperirea sa. Primele linii telegrafice sunt instalate în Transilvania, în 1853, cu contribuţie austriacă, pe ruta Viena – Timişoara – Alba Iulia – Cluj. În anul următor (1854) se adaugă rutele Sibiu – Braşov şi Timişoara – Lugoj – Orşova. Telegramele erau tarifate, excepţie făcând autorităţile militare şi civile. În Muntenia, începutul telegrafiei este legat de războiul Crimeei (1853 – 1854) dintre alianţa formată din Franţa, Anglia, Piemont şi Turcia contra Rusiei. Cu acest prilej, baza de operaţiuni din Dobrogea, formată din trupe franceze, consideră necesară, pentru coordonarea operaţiunilor de luptă, deschiderea unei linii de telegraf. Astfel, în anul 1854, o companie de geniu comandată de căpitanul francez Lamy începe construcţia liniei telegrafice Bucureşti – Giurgiu, prelungită ulterior până la Ruse. Finalizarea lucrării aduce cu sine şi crearea primului birou telegrafic, instalat la poarta mănăstirii Sf. Sava (strada Academiei de azi).

În toamna anului 1854, trupele austriece ocupă o parte din Moldova şi Muntenia şi cu acordul domnitorului Barbu Ştirbei, în schimbul clauzei ca, după realizare, să fie pusă sub autoritatea şi controlul statului român, începe construcţia liniei telegrafice Bucureşti – Ploieşti – Predeal care, în 1855, va face joncţiunea cu ruta spre Viena. În noiembrie 1854, se deschide şi prima şcoală de telegrafie din România, cu 7 elevi care urmau ca, după finalizarea a 6 luni de cursuri, să înlocuiască personalul străin. În 1855 şcoala a funcţionat cu 35 de elevi, ceea ce a făcut ca, începând cu anul 1857, o parte din funcţionarii străini telegrafişti să fie siliţi să îşi părăsească posturile deţinute în administraţia poştelor şi telegrafelor[107]. În anii următori, reţeaua telegrafică munteană s-a extins cu liniile Bucureşti – Piteşti – Craiova şi Ploieşti – Buzău – Brăila. Şi în Moldova, începând cu anul 1854, cu ajutor austriac se dau în folosinţă liniile Cernăuţi – Suceava – Fălticeni – Iaşi – Vaslui – Bârlad – Tecuci – Focşani – Galaţi şi Iaşi – Târgu Frumos – Târgu Neamţ şi se face joncţiunea cu reţeaua Munteniei în localităţile Brăila şi Galaţi. La 14 februarie 1855, la Iaşi, în prezenţa Domnului Grigore Ghica, se deschide oficial biroul telegrafic condus de austriacul Leopold Teirich. Evident este faptul că personalul de exploatare a liniilor telegrafice era austriac, situaţie ce va persista până în anul 1857, când serviciul telegrafic moldovean va fi naţionalizat şi salariaţii austrieci vor fi schimbaţi cu funcţionarii români conduşi de Simion Marcovici.

După 1865, Comisia Europeană a Dunării va urgenta crearea liniei telegrafice Tulcea – Sulina, cu fonduri adunate prin subscripţie publică. Construcţia şi funcţionarea reţelelor telegrafice au avut un rol important în impulsionarea comunicării şi a schimburilor de toate felurile între cele trei ţări române şi au contribuit la afirmarea conştiinţei de limbă şi de neam în rândurile românilor din cele trei mari provincii istorice. După unirea Moldovei cu Ţara Românească, în anul 1859, Domnul A. I. Cuza şi M. Kogălniceanu vor acorda o mare importanţă sistemului de comunicare şi informare din teritoriile unificate, cu rol deosebit în guvernarea ţării şi în desăvârşirea actului unirii. Astfel, în mai 1859 este numit ca inspector general unic al telegrafelor maiorul Cezar Librecht şi se începe reformarea structurii telecomunicaţiilor, vizând în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

final schimbul gratuit de ziare dintre cele două principate, scutiri de orice taxă poştală şi de transport. Prin Decretul nr. 527 din 23 iulie 1862, se face unificarea poştelor din Moldova şi Ţara Românească, iar în anul 1864 administraţia poştelor este trecută la Ministerul de Interne de care depindea încă din 1862 şi administraţia telegrafelor. În primii patru ani după unire, reţeaua telegrafică se extinde de la 12 staţii şi 840 km de linii la 46 de staţii şi 2.879 km de linii. La 3 decembrie 1864, se promulgă "Legea telegrafo-poştală" prin care se stabileau dreptul de monopol al statului asupra sistemului telegrafo-poştal, drepturile şi îndatoririle personalului, principalele taxe şi garanţii. Unul din neajunsurile legii a fost înlăturat în anul 1865 când, prin Decretul nr. 357 din 26 februarie, se trece la organizarea serviciului poştal rural. Alte acte normative din această perioadă se referă la poşta internaţională, care continua să se efectueze de către servicii străine rămase abuziv după anul 1857. Astfel, prin decrete domneşti se deschid credite pentru înfiinţarea unui serviciu poştal internaţional propriu cu începere de la 1 mai 1865, iar prin convenţiile încheiate cu Rusia şi Austria în anul 1867 şi, respectiv, 1868, s-a reuşit cu greu să se desfiinţeze birourile poştale şi curierii străini din Principatele Unite.

În anul 1871 s-a promulgat o nouă "Lege de organizare a corpului telegrafo-poştal" prin care se stabilea personalul din administraţia centrală (32 de persoane) şi din serviciul staţiunilor (394 de persoane) şi întreg departamentul era împărţit, pentru o mai bună administrare, în 4 circumscripţii. În Transilvania, problemele de telegraf rămâneau în cadrul Ministerului Comerţului, nereuşindu-se o unificare cu poşta, dar "pentru administrarea, exploatarea şi îndrumarea oficiilor telegrafice se înfiinţa, la Viena, Direcţia generală a telegrafelor de stat; munca operativă urma să se execute de către Oficiile regionale telegrafice, din care în Ungaria funcţionau două – unul la Pesta şi al doilea la Timişoara. Ulterior, în 1859, telegraful revine în subordinea Ministerului de Finanţe unde fusese iniţial, ca apoi, la 1862, să treacă din nou la Ministerul Comerţului. De abia în anul 1857, pe baza unei dispoziţii a Ministerului Comerţului din Ungaria, se face unificarea oficiilor poştale cu cele telegrafice sub denumirea de Oficii telegrafo-poştale, care erau coordonate de o Direcţie generală telegrafo-poştală"[108].

Serviciul poştal transilvănean cunoaşte o modernizare continuă în rezonanţă cu mutaţiile petrecute în acelaşi compartiment în Austria sau Europa de Vest. Astfel, începând cu anul 1850, se introduc mandatele poştale (în România după 1871), din 1862, scrisorile expres, abonamentele străine la jurnale (în Principate cu începere de la 1 mai 1865), căsuţele poştale, transportul poştei pe căile ferate (după 1854), birouri de poştă în gări etc. Reţeaua telegrafică se extinde în continuare prin construirea de noi magistrale şi linii secundare şi se introduc aparate telegrafice mai performante (aparatele Hughes şi Baudot), cu randamente superioare aparatului Morse. În anul 1865 are loc la Paris o primă reuniune mondială pe probleme de telegrafie. Cu acest prilej, cele 20 de ţări participante au semnat "Convenţia telegrafică internaţională", care se va constitui în actul de naştere a Uniunii Internaţionale de Telegrafie devenită, în 1932, Uniunea Internaţională de Telecomunicaţii (UIT) şi din 1947, instituţie specializată a ONU. Deşi nu a participat la constituirea acestui for, România a semnat tratatul de aderare la UIT şi a fost prezentă, în luna iulie 1868, la cea de-a doua Conferinţă Telegrafică Internaţională, care a avut loc la Viena. În octombrie 1874, România participă la Congresul Internaţional al Poştelor de la Berna şi devine membră a Uniunii Generale a Poştelor, organism nou creat care, din 1875, va purta denumirea de Uniunea Poştală Universală (UPU), cu sediul la Berna. Deşi în celelalte ţări din Europa, telegraful a fost confiscat de necesităţile militare şi s-au creat unităţi speciale de telegrafie militară, în ţările române acest mijloc de comunicare a fost folosit iniţial în sectoarele civile şi de afaceri şi mult mai târziu va pătrunde şi în dotarea armatelor. Pentru organizarea unui compartiment de telegrafie militară, generalul I. Florescu, Secretar de stat la departamentul de război, va trimite, în 1873, pentru specializare în Belgia, ţară a cărei armată era mai compatibilă ca organizare cu a noastră, pe maiorul Poenaru. În urma acestor preparative, prin Înaltul Decret nr. 1303 din 14 iunie 1873 s-a hotărât ca "în organica batalionului de geniu, în cadrul primei companii de minari, să fie încorporată şi secţiunea de telegrafişti militari, împărţită în trei căprării cu următoarea organizare: un şef de secţie, 15 manipulatori, şefi de ateliere, sergenţi sau caporali, şi 30 lucrători telegrafişti" aflaţi sub comanda căpitanului Grigore Giosan[109]. Prin strădania aceluiaşi căpitan s-a înfiinţat şi şcoala de telegrafie independentă de Direcţia Poştelor şi Telegrafelor şi, în anul următor, s-a stabilit sporirea la patru a numărului de secţii de telegrafişti militari. După acest an unităţile de telecomunicaţii civile şi militare din România vor continua să se dezvolte, contribuind în mare măsură la buna diseminare a informaţiilor şi mesajelor în condiţii de pace, dar mai ales de război, aşa cum avea să se releve în războaiele din 1877 şi 1916 – 1918. Complementar serviciului telegrafic, din 1888 se va introduce porumbelul mesager, locotenent – colonelului Candiano revenindu-i misiunea înfiinţării serviciului de columbărie militară, iar din anul 1859 se înfiinţează secţiunea de ciclişti militari dotată cu materiale de telefonie. După inventarea telefonului, în anul 1876, şi dotarea unor armate străine cu noul mijloc de comunicaţie, se va pune problema acestuia şi în armata română. Într-un articol din revista "Armata" nr. 9 din 1883 se preciza astfel acest deziderat: "Va trebui a se înzestra toate corpurile de trupă cu aparate telefonice (experimentate de altfel de Germania şi de Austria, în armată, în anii 1877 – 1879) pentru a le utiliza în timp de pace fie la exerciţiile de tragere, fie la serviciul de campanie"[110].

În anul 1903, locotenentul Constantin L. Botez publică lucrarea: *Descrierea aparatelor de recepţiune şi transmisiune în telegrafie fără fir prin undele hertziene*, sugerând grabnica sincronie cu aplicaţiile lui Marconi din Europa Occidentală. La începutul secolului XX (1903 – 1904), România (Muntenia şi Moldova) dispunea de 7.012 km linii telegrafice, la care se mai adăugau 3.225 km de linii ale căilor ferate. În anul 1899 între România şi Germania se încheie o "Convenţie" în care se prevedea, pe lângă schimbul de corespondenţă între cele două ţări, şi realizarea unui circuit telegrafic direct Berlin – Bucureşti – Constanţa – Constantinopol printr-un cablu submarin. Lucrarea de pozare a cablului a început la 9 mai 1905 cu nava, special amenajată, Von Podbielski, şi s-a finalizat la 18 mai 1905, ora 9 dimineaţa, când s-a realizat ultima sudură a celor 184,779 mile marine de cablu telegrafic. Prima convorbire telegrafică între Bucureşti şi Constantinopol s-a realizat la 20 iulie 1905, iar între Berlin şi Constantinopol pe data de 3 octombrie acelaşi an. În ciuda acestei realizări, în timpul operaţiunilor militare din anii primului război mondial şi ul-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

terior până în 1929, linia telegrafică Berlin – Constantinopol a fost întreruptă din cauza unor defecțiuni iremediabile în condițiile date. Primele mijloace de telegrafie fără fir au fost aduse în România în anul 1903 de Serviciul Maritim Român pentru navele maritime. Cu asemenea instalații au fost echipate crucișătorul "Elisabeta" și porturile Giurgiu, Călărași și Cernavodă. Pentru armata de uscat abia în anul 1908 au fost aduse "trei posturi cu scântei, tip Telefunken", importate din Germania. La începutul primului război mondial, în România existau, ca mijloace de telegrafie fără fir, o stațiune centrală, în Herăstrău, și patru secundare (Constanța, Cernavodă, Călărași, Giurgiu). De remarcat că Direcția Generală a Poștelor Telegrafelor și Telefoanelor nu avea stații radiotelegrafice. La această precaritate comunicațională se adaugă imposibilitatea contactelor telegrafice cu țările din vestul Europei, deoarece principalele linii telegrafice și telefonice treceau pe teritoriul Austro-Ungariei și Germaniei. Din această cauză s-a apelat la serviciile unor particulari care dispuneau de stații de radio emisie-recepție. Este cazul inginerului Emil Giurgea, care va pune la dispoziția statului român prima stație instalată la Filaret (Parcul Carol). La începutul anului 1915, acestei stații cu randament inferior i se va adăuga o alta "cu scântei muzicale, de 12 KW, având un pilon central de 75 de metri și 2 piloni laterali de câte 35 de metri", îmbunătățind astfel emisia și receptarea semnalelor. Deși România nu era în stare de beligerant, Consiliul de Miniștri a hotărât, în ședința din 14 noiembrie 1914, să se înființeze un nou post telegrafic fără fir la Băneasa, care să poată transmite până la 1.500 km. Lucrările de instalare, începute în decembrie 1914, au fost conduse de inginerul Nicolae Vasilescu Karpen (1870 – 1964), unul dintre pionierii radiotelegrafiei din România. Noua stație, cu o putere de 35 de KW și o bătaie de peste 2.000 km, va asigura o bună legătură cu exteriorul. În primăvara anului 1915, în urma comenzii făcute firmei franceze "Société Française Radio Electrique", este adusă în țară și montată, cu ajutorul inginerului Bouvier din partea furnizorului, stația din Herăstrău. Această nouă stație corespundea standardelor timpului, având o putere de 150 KW și o bătaie de peste 5.000 km. Antena era formată din 8 piloni metalici de 100 m înălțime. Din nefericire, "Stațiunea Radiotelegrafică București" – cum era cunoscută în epocă – nu va funcționa decât până în anul 1916 când, cu puțin timp înainte de ocuparea Bucureștilor de către trupele germane, va fi destructurată și exilată la Botoșani. O soartă mai bună a avut postul TFF Filaret, care va fi transformat în post mobil și îmbarcat permanent pe 2 – 3 vagoane, fiind astfel prima instalație de acest gen din lume montată pe tren. Similar s-a procedat cu stația regională TFF Roman care a devenit Postul TFF Tren nr. 2.

În ciuda condițiilor grele din perioada războiului, dar și după, telecomunicațiile românești vor continua să se dezvolte și să țină pasul cu noile tehnologii oferite de piața de profil. În 1922, arhivele consemnează apariția societății "Teleromâna", prima fabrică română de telegrafe, telefoane și aparate de semnalizare instalate la Cluj. O situație statistică din anul 1925 relevă faptul că în România Mare oficiile poștale reveneau câte unul la 4.632 de locuitori, cele telegrafice, unul la 4.932 de locuitori, iar telefonice, unul la 5.440 de locuitori. Lungimea liniilor telegrafice era de 15.887 km din care: 15.362 km linii aeriene, 29 km linii subterane și 496 km linii submarine, inclusiv cablul subfluvial Piua Petrii – Hârșova, realizat în 1925. Radiotelegrafia românească mai avea acum în dotare: 1.451 aparate telegrafice Morse, 139 aparate Hughes, 12 aparate Baudot și 8 teleimprimatoare Siemens prin care se efectuase în anul 1925 un trafic de 636.220.229 corespondențe simple (39.135.148 internaționale), 24.292.960 telegrame (1.109.615 internaționale). De asemenea, trebuie menționat și faptul că se crease și o rețea formală de învățământ în domeniu cu școli la Timișoara, Oradea și Roman.

După cel de-al doilea război mondial, în condițiile instalării regimului comunist, în anul 1947 "rețeaua Administrației Poștelor, Telegrafelor și Telefoanelor ajunsese la 21.000 km de traseu telegrafic (75.978 km fire), din care 7 km cablu subfluvial, 2.151 aparate Morse, 17 aparate Baudot, 190 Hughes, 18 teleimprimatoare, 14 instalații radiotelegrafice de emisie și 19 de recepție"[111]. În București funcționa o stație cu mai multe emițătoare în Herăstrău (lângă fostul hipodrom), o stație cu cele mai multe receptoare la Văcărești și un centru, denumit radio-central (în Palatul Poștelor din Calea Victoriei), de la care porneau cabluri subterane spre obiectivele de la Herăstrău și Văcărești. O atenție aparte se acorda și legăturii cu străinătatea pentru care funcționau un emițător ȘFR (11.810 m), un altul Telefunken (3.182 m), două posturi pe US și 10 posturi de recepție, toate cu posibilități limitate din punct de vedere tehnic, neputând asigura trafic decât până la Londra. Întreg sistemul de legături internaționale, radiotelegrafice și telegrafice se desfășura pe baza "Convenției Internaționale a Telecomunicațiilor" (Madrid, 1932) și a reglementărilor conexe, precum și în conformitate cu "Regulamentul telegrafic" (Cairo, 1938) și "Regulamentul radiocomunicațiilor" (Cairo, 1938).

Între anii 1955 – 1965 are loc o intensă acțiune de modernizare a tehnicii telegrafice din întreaga rețea de telecomunicații prin extinderea numărului de teleimprimatoare moderne, scoaterea din exploatare a aparatelor Hughes și Morse și introducerea serviciilor "Telex" (1957), "Fototelegrafic" (1961) și "Gentex" (1965).

Dintre personalitățile care au avut o prestigioasă activitate în domeniile administrației, cercetării și învățământului telegrafic din România amintim pe Dimitrie Brătescu (1845 – 1930), inițial telegrafist pe lângă cabinetul lui Mihail Kogălniceanu, ulterior coordonând profesionist toate marile etape de dezvoltare a telegrafiei românești, și pe Aurel Avramescu, primul academician român în domeniul electrotehnicii curenților slabi. În calitate de șef al serviciului telegrafic din Direcția Generală PTT, Avramescu este acela care introduce primele aparate telex în România și înzestrează oficiile telegrafice cu aparate de măsură de precizie pentru supravegherea rețelei telegrafice[112].

Bibliografie și note

107. Enciu, Gh. – *Ibidem.*
108. Enciu, Gh. – *Ibidem.*
109. Enciu, Gh. – *Ibidem.*
110. Enciu, Gh. – *Ibidem.*
111. Enciu, Gh. – *Ibidem.*
112. Drăgănescu, M. (coord.) – *Telecomunicațiile din România*, București, Editura Academiei Române, 2003.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Dezvoltarea bibliotecii în sfera electronică: Islanda 2005

Dr. Sigrún Klara HANNESDÓTTIR

Dr. Sigrún Klara Hannesdóttir a fost, din 2002, director al Bibliotecii Naționale și Universitare a Islandei, cu titlul de bibliotecar național. A fost director al NORDINFO, Consiliul Nordic al Informației Științifice, 1998 – 2002, profesor de biblioteconomie și știința informației la Universitatea din Islanda, 1975 – 1998, director de bibliotecă școlară pentru orașul Reykjavik, 1971 – 1975, consultant în Trujillo, Peru, între 1970 și 1971 și bibliotecar referent în Michigan, SUA, între 1968 – 1969. A fost membră a Comitetului Permanent IFLA, Departamentul Bibliotecilor Școlare și al Centrelor de Resurse și Departamentul pentru Teoria și Cercetarea biblioteconomică, precum și președinte al Grupului de lucru IFLA pentru Educația și Instruirea Bibliotecarilor din Bibliotecile Școlare. A fost președinte al Asociației Internaționale a Bibliotecarilor din Bibliotecile Școlare (IASL), 1995 – 1998.

Geografie, demografie şi cultură

Islanda este o insulă cu o suprafață de 100.000m² și o populație de 300.000 de locuitori. Principala concentrare de locuitori este în jurul capitalei Reykjavik, unde trăiește o jumătate din populație. Restul populației este risipită în orașele și satele de pe tot țărmul insulei, de vreme ce interiorul țării este nelocuibil din cauza vulcanilor, a câmpurilor de lavă, a izvoarelor termale și a râurilor glaciare. Pe de altă parte, interiorul este o extraordinară sursă de energie, datorită atât râurilor reci, cât și apei termale și gheizerelor fierbinți. Islanda are propria limbă și propriile caracteristici demografice care se bazează pe o populație omogenă, cu o tehnologie avansată și cu un nivel general educațional înalt. Produsul Național Brut al Islandei este acum printre cele mai mari din lume, cu un total de 32.000 de dolari pe cap de locuitor în anul 2003. Islanda nu are minerale, petrol sau alte bogății, dar deține, în schimb, resurse energetice și piscicole. Cea mai mare importanță o are, însă, înaltul nivel educațional al populației.

Din punct de vedere cultural, Islanda formează o parte a regiunii nordice întemeiată pe puternice legături istorice. În secolul IX, în cea mai mare parte, Islanda a fost colonizată de vikingi rebeli din Norvegia, care au adus elementele culturale din Scandinavia de-a lungul Atlanticului, acestea alăturându-se celor câteva trăsături celtice bine definite. Poveștile ne dezvăluie că vikingii, în peregrinările lor în Islanda, au răpit femeile celtice – așa se explică părul roșcat și pistruii care sunt trăsături islandeze comune, la fel ca și tradiția literară. Până în 1261 Islanda a fost un stat liber, apoi, Norvegia a deținut conducerea, iar mai târziu, Islanda a făcut parte din regatul danez. În 1874 Islanda și-a dobândit propria constituție, iar în 1944 a devenit republică independentă. În acele vremuri populația insulei număra doar 128.000 de locuitori.

O contribuție deosebită adusă de Islanda culturii universale este tezaurul de legende și poeme islandeze care erau scrise în limba islandeză a secolelor XII – XIII. Islanda era atunci singura țară nordică ce utiliza limba autohtonă în activitățile literare. Câteva secole, Islanda a fost izolată, dar

Philippe de Champaigne – ***Tatăl ceresc creând universul material***

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

limba, literatura și folclorul erau foarte vii, iar toate textele literare erau scrise, copiate și recopiate, citite și recitite de întreaga populație, înainte de publicarea cărților și mult timp după. În ciuda sărăciei și a condițiilor precare de viață, limba vie a fost păstrată aproape neschimbată în tradiția literară și încă își manifestă puterea de expresie. Islanda are, pe plan mondial, una dintre cele mai mari rate de tipărituri pe cap de locuitor. În 1955, autorul islandez Halldór Laxness a fost distins cu Premiul Nobel pentru literatură. Una dintre caracteristicile limbii islandeze este aceea că, în această țară, nu există dialecte, chiar dacă populația a fost foarte risipită iar comunicarea a fost dificilă. Oamenii au asociat faptul cu înaltul nivel de alfabetizare și lectură al populațiilor succedate de-a lungul secolelor.

Scurtă istorie a bibliotecilor

În 1790, s-a format prima societate de lectură care era, în principal, un club de lectură alcătuit din profesioniști care s-au preocupat de introducerea literaturii străine și de schimbul de cărți între membri. În următorii ani s-au format alte șase societăți de lectură, dar multe dintre ele nu au durat. Prima care a funcționat o perioadă îndelungată și care a avut o semnificație pentru publicul larg a fost fondată pe o mică insulă în afara coastei de vest, numită Flatey. Fondatorii erau Ólafur Sívertsen și soția sa, Jóhanna. În ziua nunții lor, în 1829, ei au pus bazele unei *instituții progresiste*, care avea scopul de a fi o societate de lectură pentru publicul larg, o școală și un centru cultural. La nuntă au organizat o colectă, iar banii i-au folosit pentru achiziția de cărți. În Flatey, prima clădire destinată bibliotecii a fost ridicată în 1864. Construcția este de doar 16 m^2 și a fost refăcută ca un monument în amintirea fondatorilor.

Între anii 1880 și 1920, alte 200 de societăți de lectură au fost întemeiate cu scopul de a îmbunătăți condițiile de trai și standardele educaționale din țară. În 1818 s-a fondat Biblioteca Națională care, mai târziu, a fuzionat cu Biblioteca Universitară a Islandei, cunoscută sub denumirea actuală – Biblioteca Națională și Universitară. În ultimii ani, toate tipurile de biblioteci au cunoscut o dezvoltare rapidă, în care resursele electronice joacă un rol major.

Biblioteca Națională, 1818 – 1994

Biblioteca Națională a fost inițiată cu sprijinul și entuziasmul străinilor, în special, exploratori care au vizitat Islanda și care au fost surprinși să constate că o *națiune care a dat lumii o comoară literară de poeme și legende trăiește fără cărți* – după cum spunea unul dintre exploratori. Acești entuziaști au început acțiunea pentru înființarea unei biblioteci în Islanda atât prin donații provenite de la biblioteci din Europa, cât și prin donații particulare. Biblioteca a fost deschisă în podul Catedralei, în 1825, cu un fond de 1.545 de cărți; un beneficiar danez, Carl Christian Rafn, a adunat peste 900 de volume și a donat, el însuși, un număr însemnat. Din Catedrală, biblioteca s-a mutat în clădirea Parlamentului Național, deschis în 1881, și apoi s-a stabilit în propria clădire în 1909. Acea clădire a adăpostit biblioteca până la fuziunea cu Biblioteca Universitară. Primul bibliotecar a fost numit Jón Árnason, care este renumit pentru colecția sa de folclor islandez – echivalentul islandez al fraților Grimm din Germania. Biblioteca Națională a devenit curând o bibliotecă de depozit legal pentru toate publicațiile de pe insulă, iar din 1886 a apărut cerința legală ca toate tipografiile din țară să trimită două exemplare din fiecare publicație. De fapt, Biblioteca Națională a urmărit să obțină aproape orice publicație editată în Islanda de la apariția tiparului, în 1534.

În 1846, când episcopul Steingrímur Jónsson a murit, colecția sa de manuscrise a fost achiziționată pentru Bibliotecă. De atunci, Biblioteca Națională a dezvoltat o importantă colecție de manuscrise și arhive personale prin intermediul donațiilor.

Începând din 1888, Biblioteca Națională a publicat *Bibliografia Islandeză*, mai întâi ca bibliografie a noilor achiziții ale bibliotecii, apoi ca parte a unui raport anual al bibliotecii, în 1944, iar după 1974, ca publicație aparte. Cu anul 1979, automatizarea a fost introdusă și *Bibliografia Națională* a apărut într-o formă computerizată.

În perioada fuzionării cu Biblioteca Universitară, Biblioteca Națională avea aproape 40 de angajați (echivalentul a 32 de zile de lucru pline).

Biblioteca Universitară a Islandei, 1940 – 1994

Universitatea din Islanda a rezultat, în 1911, din unificarea a trei școli profesionale, Școala de Teologie – fondată în 1847, Școala de Medicină – constituită în 1876 și Școala de Drept – întemeiată în 1908. Aceste trei școli au devenit facultăți în noua universitate. A patra facultate, de Filosofie, a fost înființată tot în această perioadă, iar astăzi se numește Facultatea de Științe umaniste. Fiecare dintre școlile profesionale avea propria bibliotecă. Universitatea a fost găzduită, la început, în clădirea Parlamentului, alături de Biblioteca Națională; în 1940, Universitatea a fost prima care a căpătat propria clădire, cu spațiu destinat bibliotecii. Numărul studenților era în jur de 280. Bibliotecii Universitare i s-a dat statutul de bibliotecă de depozit legal și un exemplar al fiecărei publicații islandeze intra în colecție. Creșterea numărului de studenți și a numărului de publicații au cauzat probleme legate de lipsa spațiului și de condițiile inadecvate, dar îmbucurător a fost faptul că bibliotecarul universitar, dr. Björn Sigfússon, a fost singurul angajat cu normă întreagă al bibliotecii, din 1945 până în 1964. După această dată, numărul personalului a crescut treptat și în perioada când biblioteca a fost mutată într-o clădire nouă, numărul angajaților s-a ridicat la 33 (echivalentul a 26 de zile de lucru pline).

Automatizarea a început în 1986 cu achiziționarea primelor CD-ROM-uri, iar în 1990 a fost obținut un sistem automatizat de bibliotecă, intrat în funcțiune în anul următor. Acest sistem a fost *Libertas* – utilizat și ca un catalog unic pentru mai multe biblioteci științifice, incluzând și Biblioteca Națională. Catalogul a primit numele de *Gegnir*. Toate cele 200.000 de înregistrări din catalogul care cuprindea materiale non-islandeze au fost automatizate de o companie britanică - *Sastec*, dar catalogarea retrospectivă a materialului islandez a revenit Bibliotecii Naționale și Universitare.

Biblioteca Națională și Universitară a Islandei, 1994

Actuala Bibliotecă Națională și Universitară a Islandei s-a deschis în 1994 într-o clădire nouă și spațioasă, după fuziunea dintre Biblioteca Națională și Biblioteca Universitară a Islandei. Totuși, conceptul unei noi uniuni între biblioteci datează din 1950, când a devenit evident faptul că cele două mari biblioteci de cercetare nu dețineau un spațiu suficient și

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nu ofereau condiții adecvate. În 1974, Parlamentul și-a dat acordul privind construirea unei clădiri destinate bibliotecii, care să celebreze cei 1100 de ani de existență pe teritoriul țării. 20 de ani au fost necesari pentru construcția bibliotecii, iar ca să poată fi finanțată, Parlamentul a perceput o *taxă specială de bibliotecă*, pentru a colecta fonduri în scopul finalizării clădirii.

În 1994, clădirea bibliotecii a fost terminată. Avea patru etaje și un subsol, cu o suprafață totală de 13.000 m², o construcție bine luminată cu ferestre mari și, în toate privințele, o bibliotecă făcută să ofere condiții plăcute de lucru. Arhitectul șef a fost islandezul Manfred Vilhjálmsson, iar consilierul special care făcea parte din comitetul de construcție a fost arhitectul britanic Harry Faulkner-Brown. Clădirea a fost adaptată unei utilizări de înaltă tehnologie și oferă toate condițiile unei biblioteci moderne. Există locuri pentru 700 de utilizatori, multe dintre acestea au computere, iar accesul la Internet este posibil, din mai multe locații ale bibliotecii, de pe laptop-uri. Nu este, totuși, suficient pentru anul 2005, când Universitatea din Islanda are în jur de 8.000 de studenți și un personal de 1.000 de membri.

În primii ani, activitățile celor două biblioteci, care au în prezent funcții foarte diferite, s-au contopit într-o singură instituție. Primul etaj a fost creat pentru colecțiile naționale și manuscrise. De asemenea, există o sală de lectură spațioasă destinată Departamentului de Manuscrise și Colecții Naționale. În momentul de față, multe colecții speciale pot fi consultate iar biblioteca poate oferi cele mai bune servicii din partea personalului de specialitate. Etajele trei și patru conțin colecții cu acces liber – cărți și reviste. La al doilea etaj, cel de intrare, se află atât fonduri de referință, servicii de informații și circulație, cafeneaua, sala de lectură și zona expozițională, ca și spațiile de lucru ale personalului.

Din 1994, noua Bibliotecă are propria legislație în care funcțiile sunt menționate detaliat. Toate activitățile celor două biblioteci au fost incluse iar acum, după 10 ani de funcționare, este necesară o revizuire a legislației.

Primul bibliotecar al instituției rezultate din fuziune a fost Einar Sigurdsson, care a lucrat, până la deschiderea noii clădiri, la Biblioteca Universitară a Islandei. În 2002, s-a pensionat, iar în locul său a fost numită dr. Sigrún Klara Hannesdóttir.

Biblioteci universitare și de cercetare

Când s-a luat decizia fuzionării Bibliotecii Naționale cu Biblioteca Universitară a Islandei, în țară exista doar o singură universitate și doar câteva biblioteci de cercetare puteau fi desemnate ca atare. În ultimii ani, numărul universităților și al instituțiilor de tip universitar a crescut, existând acum opt instituții care oferă educație la acest nivel. Colegiul Pedagogic, Kennaraskóli Íslands, a fost fondat în 1908, dar, prin legea din 1971, a fost ridicat la rang universitar drept Universitatea Islandeză de Educație. Ea deține cea mai mare bibliotecă din sfera educației și pedagogiei. Universitatea din Akureyri s-a deschis în 1987. Treptat, noi instituții de nivel universitar și-au deschis porțile, iar instituțiile vechi s-au schimbat. Unele beneficiază de fonduri private iar altele sunt finanțate, în totalitate, de guvern. Toate aceste instituții au, într-un fel sau altul, biblioteci, dar în multe cazuri programele educaționale se bazează pe accesul la resursele electronice, pe care doar puține biblioteci au posibilitatea să le dețină.

Universitatea din Reykjavik s-a deschis în 1998 și a pus accentul pe accesul la resursele electronice adecvate domeniilor oferite: informatică, comerț, comerț administrativ și drept. Școala de Comerț din Bifröst are specializări în educația comercială, iar Universitatea de Agricultură din Hvanneyri a fost creată prin fuzionarea cu Institutul de Cercetare Agricolă, Colegiul de Horticultură și Colegiul de Agricultură. O tendință recentă și notabilă este aceea că instituții mici sunt cuprinse într-o uniune care oferă servicii mai bune pentru studenți, incluzând aici și bibliotecile.

În țară, bibliotecile de cercetare sunt în număr de aproximativ 40 – 50. Cele mai mari instituții naționale de cercetare dețin colecții speciale de bibliotecă, precum Institutul de Cercetare Marină, care are o bibliotecă specializată în domeniul piscicol și care susține cercetarea în acest domeniu. Autoritatea Națională de Energetică este dotată cu o bibliotecă ce sprijină cercetarea resurselor energetice ale Islandei. Alte instituții cu biblioteci importante sunt, de exemplu, Institutul de Meteorologie și Institutul de Științe Naturale. Biblioteca Radiodifuziunii Islandeze are o colecție considerabilă de materiale ce conțin informații referitoare la serviciile naționale de radio și televiziune, ca și o importantă colecție de înregistrări muzicale islandeze. Spitalul Național, care este, totodată, și instituția de educație medicală a Universității din Islanda, păstrează o colecție substanțială de periodice, în mare parte în format electronic, care ajută în cercetarea clinică și în îndeplinirea activităților specifice. În general, multe dintre instituțiile de cercetare au colecții de bibliotecă, dar cercetarea și dezvoltarea se bazează, din ce în ce mai mult, pe accesul la resursele electronice. Bibliotecile sunt doar o parte din instituții și nu au o legislație autonomă.

Biblioteci publice

Bibliotecile publice au fost întemeiate pe baza vechilor societăți de lectură, dar nu mai devreme de anul 1955, când prima legislație în domeniu a trecut prin Parlamentul islandez. Conform acestei legislații, țara a fost împărțită în 30 de districte cu biblioteci și fiecărei comunități i s-a cerut să ofere servicii de bibliotecă publică, având un suport suplimentar subvenționat de guvernul central. Poziția de Director al Bibliotecilor Publice a fost subordonată Ministerului Educației, pentru a susține dezvoltarea serviciilor de bibliotecă în toată țara. Multe dintre aceste biblioteci au pretins taxe pentru cardul de bibliotecă. În 1976 a fost introdusă noua legislație, având ca rezultat transferul integral al activităților bibliotecilor publice către guvernarea locală. În acea perioadă s-a înregistrat un număr de peste 170 de biblioteci publice. Aria restrânsă a comunităților locale a fost un serios impediment în ceea ce privește dezvoltarea bibliotecilor, multe dintre acestea fiind mici, cu un program de lucru de doar câteva ore pe săptămână și cu un personal format din voluntari. Cea mai recentă lege pentru biblioteci datează din 1997. În această legislație se pune accentul pe ideea ca biblioteca să ofere acces la informație întregii populații și, în mod special, publicul să poată consulta resursele electronice. În ultimii ani, dezvoltarea bibliotecilor publice a fost rapidă, multe dintre acestea au primit locații noi și oferă condiții adecvate utilizatorilor. Accesul la Internet este o procedură comună bibliotecilor publice, din ce în ce mai multe au personal calificat, fapt ce îmbunătățește serviciile specializate pe care acestea le pot oferi. Aproape toate bibliotecile sunt conectate la catalogul central național

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

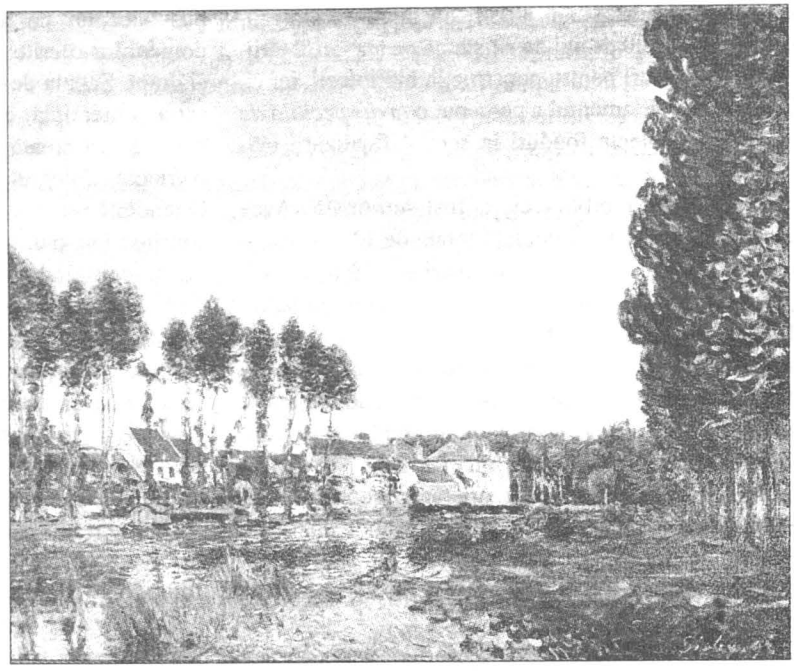

Alfred Sisley –
Moret,
malurile râului Loing

on-line, *Gegnir*, şi au acces total la colecţiile din ţară. Bibliotecile publice administrează baza de date *Icelandic Web Watch*, un serviciu oferit de 15 biblioteci publice care urmăresc cu regularitate paginile de Internet pentru a completa informaţiile.

Cea mai mare bibliotecă publică este Borgarbókasafn, Biblioteca Municipală din Reykjavik, care a fost deschisă publicului în 1923 şi care are în subordonare şase filiale şi o bibliotecă mobilă. Serviciile ei progresează şi biblioteca ia parte la viaţa culturală din capitală. În 2003, numărul anual de vizitatori a fost de 651.000, iar circulaţia documentelor s-a ridicat la 1,3 milioane. În prezent, Biblioteca Municipală este condusă de Anna Torfadóttir.

Biblioteci şcolare

Bibliotecile şcolilor elementare au fost introduse sistematic din 1970, mai întâi prin efortul individual al şcolilor, apoi dezvoltându-se treptat, începând cu Reykjavik. În 1970, capitala a aprobat rezoluţia de a înfiinţa biblioteci în toate şcolile elementare, bazate pe un model danez care prevedea bibliotecile ca parte integrantă a programului educaţional. În 1974, Parlamentul a aprobat o Lege a Educaţiei care conţinea un articol privind bibliotecile şcolare, în care era stipulat ca fiecare şcoală elementară să aibă o bibliotecă. În primii ani, guvernul central a plătit 50% din cheltuieli pentru a realiza proiectul, incluzând şi achiziţia a 10 cărţi per elev. Totuşi, această măsură nu a avut un efect important, întrucât unele şcoli erau foarte mici, cu 10 elevi sau chiar mai puţini. Un centru de dezvoltare a bibliotecii publice a fost înfiinţat la Reykjavik, având ca scop atât planificarea noilor biblioteci şcolare în fiecare şcoală din oraş, cât şi achiziţionarea şi procesarea tuturor materialelor biblioteconomice, incluzând catalogarea on-line.

Bibliotecile şcolare din licee, care în Islanda acoperă grupa de vârstă între 16 – 20 de ani, se dezvoltă pe alte coordonate, iar în toate liceele există câteva colecţii de carte, unele donate de beneficiari, altele formate cu ajutorul bugetului şcolilor. Un cadru legal pentru bibliotecile şcolare a fost oferit de legislaţia cu privire la licee, care erau în număr mic până în 1970. În 1996 a fost votată o Lege a Educaţiei pentru licee care stipula existenţa unei biblioteci şcolare la acest nivel de învăţământ. Una dintre principalele prevederi ale legislaţiei este aceea că biblioteca şcolară trebuie să permită accesul la informaţia electronică şi să pună la dispoziţie computere pentru căutarea informaţiilor. Elevii trebuie să caute singuri informaţia necesară, fapt ce presupune şi alfabetizarea informaţională.

Educaţia biblioteconomică

Dr. Björn Sigfússon, directorul Bibliotecii Universitare, a iniţiat, în 1956, un program de educaţie biblioteconomică. Programul s-a derulat aproape două decenii, cu profesori care lucrau cu normă parţială. Principalul obiectiv al programului a fost să formeze bibliotecari pentru a lucra în principalele biblioteci – Biblioteca Naţională şi Biblioteca Universitară a Islandei. Pregătirea a inclus cursuri de citire a manuscriselor, utilizarea bibliotecii în cercetare, catalogarea şi clasificarea. Programul a cuprins, de asemenea, o pregătire practică de 2 – 4 săptămâni. Educaţia biblioteconomică a fost, la început, o specializare adiţională pe lângă alte grade de absolvire – în principal, istoria şi literatura Islandei. În 1965, a apărut primul bibliotecar licenţiat în biblioteconomie. Personalul bibliotecilor publice includea, în mod frecvent, voluntari sau scriitori care erau consideraţi a fi potriviţi în coordonarea bibliotecilor publice, iar programe de pregătire pentru aceştia nu au fost iniţiate decât târziu.

Între anii 1972 – 1976 au existat tulburări pe scena educaţională a Islandei iar învăţământul biblioteconomic a reflectat noile idei şi tendinţe. În 1973, bibliotecari cu licenţă obţinută în Islanda sau în străinătate au fondat Asociaţia Bibliotecarilor Profesionişti. Educaţia biblioteconomică a fost principalul obiectiv al noii asociaţii. De asemenea, Universitatea s-a preocupat de dezvoltarea Programului de Educaţie biblioteconomică, invitând în Islanda doi consultanţi pentru a studia situaţia şi a oferi recomandări pentru viitor. Aceştia au fost dr. G. Edward Evans de la Universitatea din California şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Douglas Foskett din Marea Britanie. Deşi propunerile lor au fost destul de diferite, ambii au considerat esenţială numirea unei persoane responsabile de coordonarea programului. Acest lucru s-a întâmplat în 1975, când dr. Charles Conaway din SUA, profesor Fulbright, a venit să predea şi să ajute în direcţionarea viitoare a programului. În 1976, Universitatea din Islanda a înfiinţat o nouă facultate, de Ştiinţe sociale, iar educaţia biblioteconomică a fost transferată aici.

Educaţia biblioteconomică este acum principalul obiect de studiu pe o perioadă de trei ani la nivel de licenţă; datorită modului de organizare a Universităţii, studenţii în biblioteconomie pot alege un domeniu suplimentar în orice facultate din Universitate sau din instituţii similare din străinătate pentru a-şi completa studiile de bază în biblioteconomie. Astfel, studenţilor li se dă posibilitatea de a-şi lărgi orizontul, de a-şi satisface interesele şi aptitudinile. Printre tendinţele actuale ale Programului de Educaţie biblioteconomică se numără şi managementul fondurilor, cursurile de management de Internet şi Web, care sunt foarte bine cotate pentru calificarea bibliotecarilor din ambele sectoare – public şi privat. În plus, programul oferă o specializare pentru bibliotecarii şcolari – un an de pregătire pentru cei care doresc să lucreze în bibliotecile şcolare.

Începând cu anul 2004, Programul de Educaţie biblioteconomică a oferit un stagiu de studiu la nivel de masterat. Este o pregătire de doi ani pentru absolvenţii cu licenţă în alte domenii decât biblioteconomia şi cuprinde două semestre de cursuri, un semestru de practică şi lucrarea finală. Există şi oferta unui masterat în cercetare care se bazează pe un proiect de cercetare extins şi pe câteva cursuri care susţin tema aleasă de student. Acest tip de masterat este motivat de interesul cursantului şi vizează cu precădere tema aleasă de acesta. Trei studenţi au urmat o astfel de pregătire. Mai mulţi bibliotecari islandezi au obţinut masterate în universităţi străine prin învăţământul la distanţă. Cea mai populară dintre aceste universităţi este în Aberystwyth, Wales, dar au fost selectate şi alte instituţii din Marea Britanie care oferă învăţământ la distanţă.

GEGNIR – Sistemul Naţional de Bibliotecă şi Catalogul Unic

Pe 19 mai 2003 a fost deschis pentru public un nou sistem de bibliotecă, care este deopotrivă un sistem central de bibliotecă pentru întreaga ţară şi un catalog unic pentru coordonarea tuturor bibliotecilor. Dar această dezvoltare are o istorie lungă. După cum s-a menţionat înainte, Biblioteca Universitară a Islandei şi Biblioteca Naţională au achiziţionat un sistem de bibliotecă automatizat, *Libertas*, care a început să funcţioneze în 1991, fiind denumit *Gegnir*. Mai multe biblioteci de cercetare s-au asociat sistemului. În aceeaşi perioadă, Biblioteca Municipală din Reykjavik, ca şi alte biblioteci au achiziţionat sistemul *DOBIS-LIBIS* şi l-au introdus ca propriul sistem centralizat – numit *Fengur*. Au fost utilizate, de asemenea, şi alte sisteme – *Micromark* din Norvegia, *Embla* din Australia şi *Metrabok*, care este un sistem dezvoltat în Islanda. Dar spre sfârşitul anului 1990 cele două mari sisteme erau depăşite şi s-a ajuns la concluzia că este necesară o nouă viziune privind automatizarea bibliotecilor.

Pentru a analiza situaţia, în 1998, Ministerul Educaţiei a numit un comitet format din specialişti din domeniul cercetării şi al bibliotecilor. S-au asociat comitetului şi guvernele locale, prin reprezentanţi ai bibliotecilor publice şi şcolare. Obiectivul a fost acela de a găsi un sistem care să poată fi utilizat de toate tipurile de biblioteci şi care să permită administrarea unui catalog unic al tuturor materialelor biblioteconomice. În urma analizei, a fost selectat *Sistemul de Bibliotecă ALEPH 500* de la *Ex Libris*. Compania particulară Landskerfi bókasafna (Consorţiul Biblioteconomic Islandez) a fost numită să supervizeze funcţionarea sistemului de bibliotecă începând din 14 noiembrie 2001. Guvernul naţional şi guvernele locale deţin controlul asupra consorţiului în mod egal. Se încheie contracte cu fiecare bibliotecă, acestea plătind consorţiului în funcţie de diferite criterii, cum ar fi numărul populaţiei din comunităţile locale sau numărul de cursanţi din instituţiile de învăţământ.

După achiziţionarea sistemului, s-a trecut la transferul înregistrărilor din sistemele vechi şi introducerea lor într-o bază unică de date. Înregistrările Bibliotecii Naţionale şi ale altor biblioteci care au utilizat *Libertas* au fost primele, iar cataloagele Bibliotecii Municipale şi bibliotecile publice şi şcolare au fost combinate cu aceste înregistrări. Au apărut, însă, multe contradicţii, cauzate mai ales de tradiţia procedurii de catalogare a diverselor biblioteci. Se poate afirma că acest tip de proiect nu a fost aplicat înainte în multe ţări, astfel că multe lucruri au fost de învăţat. În majoritatea cazurilor când bibliotecile îşi actualizează sistemele, apare problema transferului unei singure baze de date de la un sistem de bibliotecă la altul, dar combinarea înregistrărilor din mai multe sisteme de bibliotecă diferite creează probleme de o mai mare amploare.

Biblioteca Naţională şi Universitară a Islandei este responsabilul legal în coordonarea activităţilor de bibliotecă la nivel naţional şi în publicarea bibliografiei naţionale. Problemele apărute din cauză că înregistrările din cele două sisteme nu s-au combinat în mod adecvat au produs specialiştilor în catalogare ai bibliotecii, ca şi personalului consorţiului şi altor biblioteci dificultăţi serioase, legate mai ales de timp. Acum, după doi ani de la inaugurare, sistemul funcţionează în condiţii rezonabile, dar mai trebuie îmbunătăţită acurateţea informaţiilor datorită înregistrărilor duplicat, discrepanţelor de nume din fişierele iniţiale şi inconsecvenţelor în unificarea catalogului. Catalogul, numit tot *Gegnir*, este oferit gratuit online pe Internet. Toate bibliotecile din ţară au acces la catalog pe Web, dar nu toate bibliotecile s-au conectat la catalog şi sunt în aşteptare încă multe transferuri de înregistrări din sistemele de bibliotecă mai mici.

Licenţa naţională pentru informaţia electronică

Ideea unei licenţe naţionale pentru jurnalele electronice şi bazele de date a fost lansată încă din 1998. Ministerul Educaţiei a organizat un comitet pentru a studia posibilitatea încheierii unui acord naţional cu furnizorii de programe. Acest lucru s-a dovedit a fi posibil datorită numărului mic al populaţiei Islandei. Primul acord a fost semnat cu *Encyclopaedia Britannica* în 1999, urmat de contracte similare cu alţi furnizori, cum ar fi *ProQuest* şi *Literature Online*. Licenţele au fost negociate pe baza numărului de subscripţii pe care le are fiecare furnizor în Islanda. Un preţ adiţional a fost negociat pentru accesul la nivel naţional la toate pachetele de subscripţii pe care furnizorii le vând.

Biblioteca Naţională şi Universitară a Islandei negociază contractele din partea guvernului pentru accesul la nivel

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

național și pune la dispoziție un website cu toate materialele necesare – *hvar.is*. Apoi, biblioteca strânge plățile de la bibliotecile din țară, proporțional cu subscripțiile deținute în anul 2000. Un comitet de consiliere lucrează cu biblioteca pentru a selecta licențele care sunt semnate la nivel național sau care sunt mai bine administrate de consorții mai mici ori chiar de o instituție ca subscripții individuale.

După semnarea contractului, problema care se pune este cum poate fi împărțită plata între biblioteci. Inițial, subscripțiile pe care fiecare bibliotecă le avea în anul 2000 au fost folosite pentru plata licențelor naționale. Aceasta însemna că bibliotecile nu puteau anula subscripțiile care formează prețul de bază și multe dintre ele au considerat că acest lucru este nerezonabil. Mai mult, nu este posibil să măsori utilizarea pentru fiecare instituție în parte, pentru că, prin accesul la nivel național, legătura dintre o bibliotecă și utilizarea actuală nu este vizibilă. Nimeni nu știe cine utilizează jurnalele electronice, de vreme ce ele sunt disponibile oricui, dar numai câteva biblioteci le plătesc din bugetul propriu. Un singur lucru este clar: multe instituții utilizează această facilitate și nu plătesc pentru ea. Nu e mai puțin adevărat că utilizarea informației electronice este în creștere constantă, de ea beneficiind întreaga populație.

Biblioteca Electronică Națională

Biblioteca Națională și Universitară a digitizat toate materialele islandeze vechi și le-a publicat pe Internet. Strategia în viitorul apropiat este aceea de a crea Biblioteca Electronică Națională, adunând toate piesele care există deja în formă digitizată. Primele au fost vizate hărțile islandeze vechi, a urmat un proiect amplu, *Saganet*, care prevede digitizarea a aproape 150.000 de pagini de manuscrise și materiale despre legendele islandeze. Acest proiect a fost urmat de digitizarea revistelor istorice și a ziarelor publicate înainte de 1920, care sunt acum aproape în totalitate publicate pe Internet. Materialul digitizat, care este disponibil de pe website-ul *www.timarit.is*, este un proiect în colaborare cu bibliotecile naționale din Groenlanda și Insulele Faeroe. Ziarele sunt digitizate în Islanda și pot fi consultate pe Web. "Morgunbladid", principalul ziar islandez, a semnat un contract cu Biblioteca Națională pentru a digitiza întreaga serie a acestuia, începând din 1913 până în 2000, când a trecut la propria acțiune de digitizare. Alte proiecte ce merită a fi menționate sunt digitizarea cataloagelor de manuscrise și a cărților vechi care au ieșit de sub incidența legii dreptului de autor.

Depozitul legal a fost reînnoit în anul 2002, iar din 2003 Biblioteca Națională și Universitară coordonează partea islandeză de pe Web. Acest lucru se realizează cu succes acum și reprezintă cea mai recentă manifestare a Bibliotecii Electronice Naționale.

Următorul proiect este cel de a crea un portal care să lege toate aceste resurse electronice diferite.

Biblioteca Electronică de Cercetare

Biblioteca Națională și Universitară are un dublu rol, acela de a păstra și de a oferi spre consultare patrimoniul național scris și cel de bibliotecă de cercetare, susținând educația și cercetarea în Universitatea din Islanda. Licențele și subscripțiile electronice ale Universității formează baza a ceea ce se numește Biblioteca Electronică de Cercetare, și aceasta constituie temelia Bibliotecii Naționale și Universitare. Următorul pas al proiectului este publicarea în format electronic, colectarea și păstrarea publicațiilor electronice care sunt deja disponibile, ca și a materialelor de cercetare care nu au fost publicate, dar care necesită a fi conservate și puse la dispoziție. Promițător este faptul că acest proiect se va derula în colaborare cu alte biblioteci naționale nordice.

Scena modernă și câteva viziuni pentru viitor

Guvernul islandez a lansat un document de politică informațională numit *Resurse pentru a-i servi pe toți: Politica Guvernului Islandei privind Societatea Informațională, 2004 – 2007*. Câteva din punctele importante ale acestei strategii au legătură directă cu bibliotecile și cu sfera electronică. De exemplu, într-un articol se spune: *Comunitatea științifică, mediul de afaceri și publicul ar trebui să fie informate și să aibă acces permanent la bazele de date internaționale disponibile pe Internet* (capitolul despre Promovarea și Dezvoltarea competențelor); un alt articol sugerează că: *Trebuie inițiată o campanie pentru a republica materialele digitizate ale culturii islandeze, având în vedere nevoile sistemului educațional* (capitolul despre Cultură), și: *Toate bibliotecile principale din țară vor fi susținute în instalarea rețelelor fără fir pentru accesul clienților lor* (capitolul despre Accesul pentru toți). Toate aceste puncte se referă direct la activitatea bibliotecilor din țară și la operațiunile care se întreprind acum, deopotrivă în termenii accesului la informația științifică internațională și ai digitizării patrimoniului național.

Faptul că bibliotecile naționale sunt conectate la un catalog unic care poate fi accesat de pe un computer de către oricine din orice colț al țării, ca și accesul la nivel național la resursele electronice dobândite prin contracte și licențe de la furnizori, creează o situație foarte specială în Islanda. Se poate afirma că accesul la resursele electronice, în termeni de informare bibliografică și documente cu text integral, este printre cele mai bune din lume. Nu multe țări au posibilitatea să ofere acest tip de acces întregii populații, indiferent de locație. Islandezii au acces la bogăția de informații științifice, chiar dacă ei nu sunt conectați la o universitate sau la o instituție de cercetare. Acest lucru este vital pentru o populație dispersată, așa cum este cea a Islandei.

Este de recunoscut faptul că multe dintre obiectivele politice ale actualului guvern, cum ar fi susținerea educației post-universitare, învățământul la distanță și crearea centrelor de cunoaștere în toată țara care să sprijine inițiativele antreprenoriale, depind de accesul întregii națiuni la informația electronică.

(Din "IFLA Journal" – Vol. 31 (2005) No. 2, pp. 151 – 161)

Traducere de Sînziana-I. B.-BRĂTEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Cum văd politicienii și factorii centrali de decizie bibliotecile publice?

Studiu de caz – Norvegia

Ragnar AUDUNSON

Ragnar Audunson este profesor de biblioteconomie și știința informației la Oslo University College. Între 1996 – 2001 a deținut funcția de cercetător coordonator al programului de cercetare în domeniul bibliotecilor al Consiliului Norvegian de Cercetare, iar între 1997 – 2001 a fost membru al grupului coordonator al Nordisnet, o rețea nord-baltică pentru programe educaționale în domeniul biblioteconomiei și științei informației. Din 2002, este președinte al EUCLID, organizația europeană pentru învățământ și cercetare în biblioteconomie și știința informației. Este membru al Comitetului Permanent pentru Teorie și Cercetare biblioteconomică al IFLA și membru al comitetului de organizare al IFLA 2005.

Problema

Ce gândesc politicienii despre bibliotecile publice? De vreme ce politicienii dețin controlul mijloacelor bugetare, bibliotecile depind de aceștia, și de vreme ce deciziile lor se bazează pe importanța politică pe care o acordă diferitelor instituții, aceasta este o problemă de maximă importanță. În acest articol analizăm felul în care parlamentarii norvegieni, împreună cu factorii centrali de decizie din aparatul guvernamental, privesc bibliotecile. Această analiză, care se bazează pe informații obținute prin interviuri, va fi însoțită de date furnizate de un sondaj realizat printre politicienii guvernelor locale din Norvegia și bibliotecari calificați din bibliotecile publice norvegiene, selectați pe baza unui eșantion reprezentativ din punct de vedere statistic, pe care autorul l-a realizat în urmă cu cinci ani.

Bibliotecile publice se străduiesc să devină importante în fața provocărilor majore cu care se confruntă societatea multiculturală și digitală de astăzi: educația continuă, alfabetizarea informațională și diviziunea digitală, precum și accesul la informație într-o societate a cunoștințelor digitale. Corespund oare aceste ambiții cu imaginea pe care politicienii o au despre rolul bibliotecilor publice sau sunt doar percepțiile politicienilor despre ceea ce bibliotecile publice ar trebui să facă în mod tradițional? Aceasta este una dintre problemele importante discutate aici și care ar trebui să influențeze strategia adoptată de bibliotecarii publici în comunicarea rolului potențial al bibliotecilor către politicieni.

Deși în Norvegia responsabilitatea pentru oferirea de servicii ale bibliotecilor publice este în sarcina guvernului local, la nivel de stat, Parlamentul, în ultimă instanță, este responsabil pentru legea bibliotecilor, care prevede ca fiecare comunitate locală să aibă în mod obligatoriu o bibliotecă publică, fie singură, fie în colaborare cu alte guverne locale, și ca fiecare district să aibă o bibliotecă de acest nivel. Legea stabilește, totodată, scopul general al bibliotecilor publice și stipulează că directorul bibliotecii locale trebuie să fie licențiat în științe informaționale și biblioteconomie. Statul este responsabil pentru anumite servicii ale bibliotecilor publice, de exemplu, servicii de bibliotecă în închisori, servicii de bibliotecă pentru comunitatea Sami și dezvoltarea colecțiilor pentru etniile minoritare. Aceste servicii sunt îndeplinite de bibliotecile locale, dar finanțate de la bugetul de stat. Din 1949, Directoratul de Stat pentru Biblioteci Publice este organul profesional al statului în acest domeniu. Ministrul Culturii este membrul guvernului responsabil din punct de vedere politic.

Pe toată perioada interviurilor au apărut pe agenda politică probleme legate de bibliotecile publice, acesta fiind un lucru mai puțin obișnuit. Pe 1 ianuarie 2003, Directoratul de Stat a fost desființat și integrat într-un organism de consultanță pentru arhive, biblioteci și muzee. În același timp, Ministerul a înaintat o propunere de schimbare a legii bibliotecilor.

Intervievarea și selectarea respondenților

Interviurile care stau la baza acestui articol au fost realizate în primavara lui 2003. Au fost selectați 11 intervievați, dintre care 7 politicieni, 3 funcționari de prim rang cu responsabilități în domeniul bibliotecilor publice și un membru al Asociației Norvegiene a Bibliotecilor. Dintre politicieni, 5 erau membri ai comisiei de cultură și unul al comisiei de învățământ și cercetare din Parlament. Ministerul Culturii a fost, de asemenea, intervievat. Politicienii aleși au reprezentat întreg spectrul politic, de la stânga, Partidul Socialist, la dreapta, Partidul Progresist. Singurul partid nereprezentat este Partidul Conservator, formațiune politică majoritară în actualul guvern. Celelalte două partide care formează coaliția guvernamentală împreună cu conservatorii – Partidul Liberal și Partidul Creștin Democrat – sunt bine reprezentate. Ministrul însărcinat cu domeniul bibliotecilor publice și purtătorul de cuvânt din Parlament pe acest domeniu fac parte din Partidul Creștin Democrat.

Sondajul în rândul politicienilor guvernelor locale a fost realizat în 1999.

Rolul și importanța bibliotecilor publice. Relevanța lor politică

Intervievații aleși dintre membrii Parlamentului și funcționarii de prim rang au fost întrebați care sunt cele mai importante sarcini ale bibliotecilor publice și importanța lor în domeniul politic în care au o responsabilitate. Întrebarea despre sarcinile bibliotecilor le-a cerut respondenților să reflecteze asupra rolului acestor instituții.

În sondajul din 1999, politicienii din guvernele locale și bibliotecarii din bibliotecile publice au răspuns la aceleași întrebări despre rolul bibliotecilor publice. La început, li s-a prezentat o listă relativ exhaustivă a tuturor serviciilor publice și li s-a cerut să numească primele trei în ordinea importanței. Apoi, li s-a prezentat o listă cu declarații ale posibilelor roluri și li s-a cerut să selecteze unul care ar trebui să fie pe primul loc în planul strategic privind biblioteca publică locală. Ambele grupuri au acordat prioritate rolului de educare al bibliotecilor, iar altor roluri, cum ar fi acela de a se deschide

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

către minoritățile etnice, li s-a acordat mai puțină importanță. În privința misiunii bibliotecii, rolul cel mai important este acela de promovare a patrimoniului literar și cultural. 43% dintre politicieni au considerat că acesta este singurul motiv foarte important pentru folosirea fondurilor reduse alocate bibliotecilor publice. De asemenea, bibliotecarii au acordat o mare atenție rolului bibliotecilor în promovarea democrației și în prevenirea diferențelor sociale datorate șanselor inegale de acces la informație. Unul din cinci politicieni au considerat democrația și egalitatea socială drept cele mai importante motive pentru cheltuirea banilor pentru biblioteci publice. Rolul bibliotecilor ca loc de întâlnire în comunitate nu a primit o mare recunoaștere (Audunson, 2002). S-au regăsit aceste tendințe în interviurile adresate politicienilor și bibliotecarilor la nivel național?

Se pare că răspunsurile intervievaților din domeniul politic sunt diferite față de cele ale Ministerului Culturii și ale Autorității pentru Arhive, Biblioteci și Muzee; cei dintâi se referă mai des la importanța cărților tradiționale și a patrimoniului literar și cultural. Politicienii de dreapta și de stânga s-au referit la "salvarea patrimoniului cultural ca unică misiune de importanță majoră" (Partidul Progresist) și la "un factor de conservare și de promovare a cunoașterii și a patrimoniului cultural pe care îl avem în Norvegia" (Parditul Social Democrat).

Într-o societate multiculturală în dezvoltare, referințele la patrimoniul cultural național și la cultura noastră ar putea fi problematice.

Acei politicieni care nu folosesc în mod explicit cuvinte precum "patrimoniul literar și cultural" au tendința de a vorbi despre importanța promovării cărților tradiționale și a lecturii. "Cartea este unicul lucru care poate promova dorința și plăcerea lecturii", subliniază ministrul Culturii. Doi politicieni din șapte vorbesc în termeni de "patrimoniu literar și cultural", în vreme ce trei fac referință la cartea tradițională și la promovarea lecturii. Prin promovarea cărții, biblioteca poate insufla tinerilor dorința de lectură, care va crește coeficientul de lectură și, implicit, gradul de alfabetizare. În consecință, lectura și literatura sunt folositoare pentru atingerea altui scop, anume capacitatea de scriere și citire. Pe de altă parte, cei care vorbesc în termeni de patrimoniu literar comun al națiunii, privesc biblioteca drept un instrument pentru promovarea integrării sociale și naționale având în vedere un canon literar și cultural.

În general, imaginea pe care ne-am făcut-o acum cinci ani printre politicienii din guvernele locale, aceea a bibliotecilor ca instrument de prim rang în educație și în promovarea unui canon literar și cultural, pare a fi validă și în cazul parlamentarilor responsabili în prezent de domeniul bibliotecilor.

Doar unul din șapte politicieni vorbesc în termeni clari despre biblioteci și noile tehnologii, precum și despre rolul acestora în înlesnirea drumului prin jungla informației. Trebuie adăugat faptul că unul din cei șapte politicieni care nu se referă la noile tehnologii de informare și comunicare atunci când discută despre rolul și sarcinile bibliotecilor, face acest lucru atunci când vorbește despre experiența personală în privința bibliotecilor. Unii politicieni menționează rolul informațional al bibliotecilor. Unul dintre politicieni oscilează între rolul literar și cultural, pe de o parte, și rolul informațional, pe de altă parte.

Rolul bibliotecii ca loc de întâlnire pentru comunitate nu a fost pe primul loc între priorități atunci când politicienii și bibliotecarii au trebuit să identifice cel mai important motiv pentru a investi în domeniul bibliotecilor publice. Intervievații au trebuit să aleagă o singură misiune pentru biblioteci. În schimb, respondenții aleși dintre membrii Parlamentului și funcționarii de prim rang au fost invitați să prezinte mai multe argumente și motive. În această situație, doi din șapte politicieni au vorbit în mod clar despre rolul bibliotecii ca loc de întrunire în societate, în vreme ce altul a folosit termenul "scenă", care poate fi interpretat ca "loc de întrunire". Acest politician vorbește depre bibliotecă în termenii de "scenă culturală a comunității" și de "scenă experimentală". Comentând asupra experienței personale de utilizare a bibliotecii publice, un politician din Partidul Progresist a accentuat rolul bibliotecii ca loc de întâlnire pentru întreaga comunitate.

Dacă definim "scena" ca spațiu în care se întâlnesc oamenii și în care întreprind activități și experiențe comune, atunci este rezonabilă interpretarea bibliotecii ca loc de întrunire. Acest rol pare să fie mai important în gândirea politicienilor despre bibliotecile publice decât pentru politicienii din guvernele locale.

Anchetele noastre au fost realizate la scurt timp după o aprinsă discuție publică asupra legii bibliotecilor, în care principiul împrumutului gratuit este fundamental, și în contextul inițierii celei mai importante reforme în domeniul biblioteconomiei din Norvegia din ultimul deceniu: înlocuirea instituțiilor cu specific de bibliotecă la nivel național cu Autoritatea Norvegiană pentru Arhive, Biblioteci și Muzee. Ideea este că politicile adoptate în domeniu ar trebui să se bazeze pe o perspectivă comună de integrare a arhivelor, bibliotecilor și muzeelor – așa-numitele "instituții de memorie comunitară". Aceste probleme nu au fost atinse în mod substanțial în răspunsurile politicienilor. Doi intervievați vorbesc explicit despre principiul împrumutului gratuit; ambii îl susțin. Nici unul nu se referă, totuși, la sarcinile care reies din noua politică. Poate părea un paradox faptul că o politică privind bibliotecile publice adoptată de Parlament nu se regăsește în viziunile politicienilor despre sarcinile și rolul bibliotecii.

Bibliotecarii interpretează adesea bibliotecile ca pe un bastion împotriva diferențelor sociale datorate șanselor inegale de acces la informație și cunoaștere și ca pe niște gardieni ai democrației. Politicienii noștri nu văd în mod explicit bibliotecile în acest context larg și eroic, social și politic, deși unul dintre cei șapte intervievați se referă la șansele inegale de acces la informație ca fiind cauza principală a diferențelor sociale în viitor. Această descoperire diferă oarecum de viziunea politicienilor din guvernul local. Cum s-a mai spus, unul din cinci a ales acest rol ca fiind cea mai importantă misiune pentru biblioteca lor locală.

Politicienii sunt de acord că bibliotecile sunt importante, dar mulți regretă că acestea sunt aproape invizibile și că nu se află pe agenda mass-media și a altor cercuri influente din societate. Exprimări de felul celor de mai jos sunt tipice:

"Se poate ca importanța bibliotecilor publice să fie subestimată. Odată cu înrăutățirea economiei locale, filialele se închid și bibliotecile mobile dispar... Utilizatorii resimt importanța bibliotecilor publice doar atunci când serviciul încetează sau se reduc orele de lucru cu publicul... De o atenție mai mare se bucură spectacolele decât bibliotecile... În schimb noi, politicienii, ne preocupăm de problema bibliotecilor. Noi ne preocupăm, dar biblioteca nu este un subiect pentru mass-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

media" (parlamentar, Partidul Agrarian).

"[Biblioteca] este importantă, în privința conținutului, dar în domeniul larg al culturii are tendința să dispară, deoarece responsabilitatea o are guvernul local" (parlamentar, Partidul Social Democrat).

Așadar, principala viziune în legătură cu opiniile politicienilor despre sarcinile și misiunea bibliotecilor ar putea fi rezumată astfel:

• Misiunea tradițională, care se referă la carte, lectură și promovarea culturii, este încă puternică.

• Biblioteca este văzută ca folositoare pentru salvarea și promovarea moștenirii literare a națiunii, promovând astfel integrarea socială, și pentru promovarea capacităților de lectură. Această situație am întâlnit-o și printre politicienii locali de acum cinci ani.

• Bibliotecile ca fiind folositoare pentru a facilita accesul utilizatorilor la noile tehnologii informaționale și de comunicare nu pare a fi preocuparea de bază a politicienilor cu privire la misiunea și sarcinile bibliotecilor.

• Sarcinile bibliotecilor legate de reforma bibliotecii recent adoptată de politicieni, reforma privind Autoritatea Norvegiană pentru Arhive, Biblioteci și Muzee, par a fi absente în percepțiile politicienilor asupra sarcinilor și misiunii bibliotecilor publice.

• Bibliotecile sunt considerate importante de politicienii care, totuși, sunt de părere că acestea nu constituie un subiect pentru alți actori, cum ar fi mass-media.

În sondajul realizat printre politicienii locali și bibliotecarii publici se regăsesc unele concordanțe de bază – ambele grupuri dau prioritate serviciilor care sprijină educația și acordă un loc de seamă misiunii de transmitere a modelului literar și cultural. Dar au existat și diferențe:

• bibliotecarii publici acordă o importanță mai mare decât politicienii serviciilor care sprijină conceptul modern de învățământ continuu;

• o mai mare proporție de bibliotecari decât de politicieni au ales promovarea democrației și egalității ca fiind cea mai importantă misiune a bibliotecilor publice.

Găsim oare aceleași diferențe dacă îi comparăm pe funcționarii care se ocupă de bibliotecile publice cu parlamentarii?

Funcționarii din Autoritatea Norvegiană pentru Arhive, Biblioteci și Muzee și din Asociația Bibliotecilor au tendința să lege rolul și sarcinile de provocările sociale mai largi. După cum spune șeful acestei autorități:

"Dacă ar fi să luăm ca punct de plecare faptul că bibliotecile sunt instituții ale societății, trebuie să privim în jur și să vedem principalele provocări. Ni se pare potrivit să ne îndreptăm atenția către provocările legate de societatea informațională și cea a educației".

Se referă apoi la problemele legate de educația copiilor în afara orelor de școală și la importanța accesului la informație pentru perspectivele copiilor din zilele noastre:

"Web-ul nu are nici un control asupra surselor de informare, așadar este necesară o ghidare în folosirea acestora. Rolul bibliotecilor se va schimba de la găsirea de cărți la ghidarea în navigarea într-o societate informațională".

Acest intervievat aduce în discuție și dimensiunea multiculturală care, în mod surprinzător, a lipsit cu desăvârșire din răspunsurile politicienilor. Biblioteca publică trebuie să vorbească despre minoritățile culturale – cele cu o istorie îndelungată în Norvegia, precum comunitatea Sami, ca și noii veniți. Ea trebuie să permită accesul minorităților la propriile lor tradiții culturale, ca și la informații despre Norvegia în general, și trebuie să ofere o platformă de întâlnire pentru diversele grupuri culturale și etnice. Există o diferență izbitoare între această perspectivă și cea care are o mai mare greutate în poziția pe care politicienii o adoptă atunci când pun accentul pe importanța promovării moștenirii culturale naționale. Biblioteca publică poate juca un rol vital în crearea unor comunități locale viabile. Percepția asupra sarcinilor și misiunii bibliotecilor publice întâlnită aici este complexă și pluridimensională.

Ceilalți doi intervievați aflați în strânsă legătură cu sectorul bibliotecilor publice – un funcționar și un responsabil al Asociației Bibliotecilor – privesc sarcinile și misiunea bibliotecilor într-un context larg social și politic. Suntem tentați să folosim cuvântul "eroic" pentru a descrie rolul pe care aceștia îl acordă bibliotecilor. Acestea sunt privite ca instrumente de bază în promovarea democrației:

"... și cea mai importantă funcție este, de fapt, legată de democrație. Și acesta este un cuvânt mare, dar astfel avem o societate cu acces liber la informație, în care este ușor să înveți, în care fiecare poate să își caute informația dorită" (responsabil din Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee).

Și opinia responsabilului din Asociația Bibliotecilor:

"Dezvoltarea bibliotecilor publice ar trebui privită ca fiind o parte a infrastructurii democratice. Asigurarea libertății de informare este fundamentală".

Acest respondent vorbește și despre importanța dezvoltării de servicii adecvate cu dezvoltarea tehnologiei și cu apărarea principiului de împrumut gratuit. Cei doi responsabili din Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee nu vorbesc în mod clar despre acest lucru.

Trecând de la funcționarii din cadrul Autorității pentru Arhive, Biblioteci și Muzee la Ministerul Culturii, diferența constă în faptul că funcționarul de rang înalt din minister nu vorbește despre contextul larg social și politic precum cei dintâi. Cele două elemente de referință pentru acesta sunt alinierea la dezvoltările tehnologice și rolul tradițional de promovare a literaturii și culturii. El pare să fie mai apropiat de politicieni în sublinierea rolului tradițional literar și cultural al bibliotecii decât de funcționarii din Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee. Există o diferență între cei implicați direct în domeniul bibliotecilor publice și cei care au legături indirecte – politicienii și funcționarii din Ministerul Culturii. Cei implicați direct au tendința să acorde bibliotecilor un rol eroic în legătură cu provocările fundamentale sociale și politice, în timp ce aceia care au legături indirecte se concentrează mai puțin pe rolul tradițional bazat pe carte și literatură.

Este interesant de comparat răspunsurile la întrebarea privind importanța bibliotecilor publice. Am văzut mai sus declarațiile politicienilor despre acest lucru. Cu toate acestea, politicienii nu sunt siguri că alte grupuri au aceeași opinie, din cauza faptului că bibliotecile nu sunt vizibile. Opiniile funcționarilor din domeniul culturii și al bibliotecilor și ale responsabilului din Asociația Bibliotecilor sunt mai puțin unanime. Reprezentantul Asociației refuză să răspundă la această întrebare: se riscă, astfel, folosirea unui clișeu, subliniază acesta. Funcționarul de nivel înalt din Ministerul Culturii consideră importanța în raport direct cu timpul pe care îl

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

acordă bibliotecii într-o zi de lucru. Conform acestui parametru, bibliotecile publice au fost mai importante decât de obicei în primăvara lui 2003, datorită faptului că ministerul a pregătit o modificare a legii bibliotecilor pentru Parlament. De asemenea, directorul Autorității pentru Arhive, Biblioteci și Muzee nu dorește să dea un răspuns specific la această întrebare. Bibliotecile sunt importante, dar el însuși fiind responsabil pentru promovarea și dezvoltarea sectorului de arhive, biblioteci și muzee, nu dorește să stabilească o ierarhie a acestora. Doar unul din patru non-politicieni intervievați – al doilea intervievat din Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee – vrea să dea un răspuns specific. Există impresia că, în această privință, non-politicienii au mai mult tact – mai mult politic, cum se spune – decât politicienii.

În concluzie, există aceleași diferențe pe care le-am găsit și între politicienii din guvernele locale și bibliotecarii publici. Profesioniștii din domeniul bibliotecilor publice au tendința să privească instituția într-un context social mai larg, legând-o de democrație și de întărirea grupurilor marginalizate și oprimate.

Rolul bibliotecii publice

Intervievații noștri au fost rugați să reflecteze și să comenteze o serie de alegații despre rolul bibliotecii publice. Declarațiile au vizat biblioteca drept un bun public, contribuția ei în îndeplinirea obiectivelor politice ale guvernului, rolul ei în susținerea educației și promovarea integrării sociale, ca parte fundamentală a societății democratice, rolul ei în promovarea libertății de informare, capacitatea ei de a face diferența în comunitatea în care activează și, în sfârșit, problema introducerii taxei pentru împrumutul de cărți.

Respondenții au fost unanim de acord cu declarația despre biblioteci ca reprezentând un bun public fundamental. Judecând pe baza argumentelor și reflecțiilor din răspunsuri, această atitudine pare a fi puternică. Mulți au folosit expresii precum "de acord fără nici o îndoială". Motivele date au fost variate. Unii au comentat că ceea ce distribuie bibliotecile, știință și informație, corespunde definiției formale, economice a bunului public: "Știința și informația sunt bunuri care nu se diminuează prin folosirea lor comună" (parlamentar, Partidul Social Democrat). Alții au făcut referință și la părțile substanțiale ale conținutului rolului bibliotecilor publice. Nu se observă nici o diferență între politicieni și funcționari, pe de o parte, și între politicienii de orientări politice diferite, pe de altă parte. Să citâm, de pildă, două răspunsuri reprezentând partide cu ideologii opuse:

"De acord întru totul! Ca toți să aibă acces la literatura de calitate, să aibă un loc în care să se întâlnească, unde pot primi instrucție – acesta este un bun necondiționat. Este un bun public de care trebuie să avem grijă și să îl dezvoltăm. Nu trebuie să se ajungă la situația de a plăti pentru acest serviciu. Este important ca servicii de genul acesta să fie gratuite. Astfel este subliniată importanța serviciului" (parlamentar, Partidul Socialist).

"Da, sunt de acord. Bibliotecile publice administrează părți centrale ale patrimoniului nostru cultural, încât avem nevoie de o rețea a bibliotecilor publice în întreaga țară. În plus, avem nevoie de servicii centrale bune" (parlamentar, Partidul Progresist).

Acordul unanim al acestora este interesant. De asemenea, reprezentantul celui mai liberal partid privește instituția ca pe un bun comun. Corespunde foarte bine cu ceea ce Aabø (2005) a aflat pe un eșantion național al populației din Norvegia: 96% dintre cei chestionați au declarat că bibliotecile publice reprezintă un drept democratic.

Intervievații au fost, în general, de acord asupra declarației că bibliotecile publice contribuie la îndeplinirea obiectivelor politice ale guvernului. În acest caz, totuși, diferențele sunt mai mari în comparație cu poziția bibliotecilor privite ca bunuri publice. În primul rând, există o diferență între cei care au o relație strânsă cu bibliotecile și ceilalți. Directorul Autorității pentru Arhive, Biblioteci și Muzee pune accentul pe importanța bibliotecilor publice ca fiind relativ independente de guvern. De aceea, nu se poate afirma în unanimitate că ele sunt instrumente pentru politicile guvernului, "deoarece bibliotecile publice ar trebui să fie independente și să ofere acces la informație, indiferent dacă sprijină sau nu autoritățile". Un bibliotecar seamănă astfel, în multe privințe, cu un editor, care trebuie să fie independent față de autorități și de grupurile de interes pentru a-și îndeplini rolul, decât cu un angajat care trebuie să fie devotat angajatorului său. Acest lucru poate fi interpretat ca o concentrare asupra legitimității bazate pe valoare și rațională a bibliotecii în contrast cu eficacitatea.

Un punct de vedere similar a fost formulat de președintele Asociației Bibliotecilor. Aceste instituții trebuie să ofere acces la ceea ce el numește "contra-informație". Acest lucru poate fi valabil în alte țări, dar guvernul norvegian are o politică slabă sau inexistentă și manifestă un interes scăzut în problemele din domeniu. Astfel, bibliotecarii trebuie să se descurce singuri:

"Acest lucru este artificial și specific domeniului bibliotecilor. Când se discută despre politica socială și cea a sănătății, dezbaterea nu este întreținută de doctori și asistente".

Părerile sale par a fi împărtășite de cel puțin doi politicieni: "Are oare guvernul politici?", se întreabă retoric parlamentarul din Partidul Socialist. Acesta se gândește la o politică în domeniu conștientă, și nu la politică în general. Intervievatul din Partidul Agrarian (de centru) întreabă dacă "noi", politicienii, suntem în stare să ne îndeplinim țelurile formulate în legătură cu bibliotecile publice. Totuși, în general, politicienii sunt mulțumiți de felul în care bibliotecile publice sprijină politicile guvernului. Ei au tendința să le privească importante din punctul de vedere al unui spectru larg de politici: "Da, în cultură, educație, democrație, calitatea vieții" (parlamentar, Partidul Social Democrat). "Da, pentru scopuri literare și culturale, educație și informație" (Ministrul Culturii). Problema cea mai critică a bibliotecilor sau a bibliotecarilor se află la Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee, care se confruntă cu o anumită "inerție" în rândul bibliotecarilor publici, existând plângerea că profesia tinde să rămână în urmă în privința orientării.

Cât privește contribuția bibliotecilor la educație și la integrare socială, evaluările sunt în general pozitive. Unii susțin ideea că, deși bibliotecile au un rol important în sprijinirea educației, încă mai este "loc pentru mai mult", ca și în privința coordonării bibliotecilor publice și a școlilor. Următoarea afirmație este concludentă în acest sens: "Educația fără biblioteci este ca o căruță fără o roată" (parlamentar, Partidul Creștin Democrat).

Afirmația față de care politicienii sunt sceptici este aceea că bibliotecile sunt importante pentru democrație. Un

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

politician (Partidul Progresist) respinge ideea că bibliotecile ar avea vreun rol în acest caz. Restul politicienilor par a fi de părere că ele au o oarecare contribuție, iar unii cred că au o contribuție majoră, dar refuză ideea că rolul lor este fundamental. Funcționarii intervievați și președintele Asociației Bibliotecilor, pe de altă parte, sunt de acord asupra afirmației că bibliotecile sunt fundamentale pentru democrație, deși, cum comentează unul dintre ei, "acestea sunt cuvinte mari".

Intervievații au fost rugați să comenteze afirmația: "Bibliotecile ar trebui să promoveze libertatea de informație". Cel puțin la suprafață, există un acord. Toți respondenții, cu excepția unui politician îngrijorat pentru costurile implicate de faptul de a da tuturor acces la tot, sunt de acord cu această afirmație. Totuși, unele poziții indică posibile disensiuni de opinie. Cei care au legătură directă cu domeniul declară că "nu ar fi încurajator ca bibliotecarii să înceapă filtrarea" (factor de conducere, Autoritatea pentru Arhive, Biblioteci și Muzee, cu experiență în domeniul bibliotecilor) și că unul dintre rolurile bibliotecilor este acela de a oferi acces la "contra-informație" (președintele Asociației Bibliotecilor). Ceilalți funcționari și politicienii încearcă, totuși, să își schimbe adeziunea prin afirmații de felul "da, atâta timp cât suntem în baza legii norvegiene"; "da, dar nu libertatea care să aibă efecte negative asupra altor oameni"; "da, dar nu violența" etc. Un politician este de părere că acordarea accesului liber la informație ar trebui să meargă în paralel cu ghidarea de către bibliotecari, astfel încât utilizatorii să poată discerne între informația reală și cea lipsită de calitate.

Toți intervievații au fost unanim de acord asupra unei singure afirmații: cea privind introducerea taxei pentru împrumutul cărților. Funcționari și politicieni din întreg spectrul politic au spus nu taxelor. Mulți sunt, în schimb, de acord asupra introducerii plății pentru alte tipuri de documente, cum sunt cele video, și pentru serviciile "la comandă".

În concluzie, există puncte de vedere convergente din întreg spectrul politic în privința bibliotecilor publice ca bun public fundamental și a contribuțiilor acestora la promovarea scopurilor politice, în general, și a politicilor legate de educație, integrare și libertatea de informație, în particular. Politicienii, spre deosebire de funcționarii din cultură cu responsabilități pentru biblioteci, sunt sceptici față de ideea că bibliotecile sunt premise esențiale pentru democrație. Totuși, ei sunt de părere că acestea au o contribuție pentru democrație. Oricum, plata pentru împrumutul cărților a fost respinsă în unanimitate.

Cine influențează luarea de decizii în politica bibliotecilor?

Interviul cuprinde și o secțiune despre influența diferitelor surse și acțiuni de lobby în luarea de decizii în acest domeniu.

Sursele de influență specifice sunt: funcționarii publici și birocrația guvernamentală, asociațiile profesionale, profesioniștii, normele, standardele și liniile directoare ale Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecare (IFLA) și ale altor organisme profesionale, opinia publică și ideologia. Nu vom detalia această problemă în rândurile ce urmează. Este interesant de comentat cum sunt evaluate asociațiile profesionale din domeniu, în general, și IFLA, în special. Rolul asociațiilor profesionale este oarecum neclar. Un intervievat le consideră importante deoarece sunt mai creative decât serviciile publice, obiective și neutre. Alții au o dublă viziune, de felul:

"Da, ținem cont de ele, dar ne întrebăm: sunt preocupate de salarii mai mari și condiții de muncă mai bune pentru ele sau sunt preocupate de utilizatori... Avem un dialog excelent cu multe asociații profesionale, dar cu funcționarii de stat este ceva diferit – mai obiectivi, oare? Am mai mare încredere în opinia funcționarilor de stat" (parlamentar, Partidul Progresist).

Normele, standardele și liniile directoare privind bibliotecile publice, cum sunt cele ale IFLA, par să nu aibă nici un rol. De fapt, majoritatea, dacă nu toți politicienii, nu au auzit de IFLA. Totuși, astfel de norme profesionale au un rol potențial. Unul dintre politicieni afirmă:

"Nu am auzit niciodată despre IFLA. Dar dacă există standarde internaționale, ar trebui să li se acorde o importanță deosebită. Într-adevăr, le-aș acorda o mare atenție" (parlamentar, Partidul Progresist).

Profesia trebuie să aibă și o strategie de marketing. Faptul că politicienii cu responsabilitate pentru biblioteci nu știau nimic despre IFLA, cu doi ani înaintea organizării primei conferințe la Oslo, cu sprijin financiar guvernamental, atrage atenția asupra necesității strategiei de marketing.

Ce concluzii pot fi desprinse din cele de mai sus?

- Bibliotecile publice sunt recunoscute de politicienii parlamentari. Sunt văzute ca un bun public fundamental și nimeni nu vrea să atace principiul împrumutului gratuit.
- Rolul bibliotecilor este legat în primul rând de educație, de promovarea lecturii și a canonului literar și cultural. Parlamentarii sunt de acord, în această privință, cu politicienii locali.
- Politicienii nu privesc bibliotecile ca fiind importante pentru democrație și pentru egalitatea în societate, deși parlamentarii diferă oarecum în această privință de politicienii locali: 20% dintre aceștia din urmă consideră că aceasta este misiunea cea mai importantă a bibliotecilor. Funcționarii responsabili pentru biblioteci le privesc într-un context social și politic mai larg decât politicienii, de pildă, din perspectiva rolului lor vital pentru democrație și esențial pentru întărirea grupurilor oprimate și marginalizate.
- Responsabilii pentru politicile privind bibliotecile susțin faptul că bibliotecile și bibliotecarii, în poziția lor de furnizori de informație, trebuie să fie independenți față de autoritățile guvernamentale și de grupurile de interes. Deși politicienii, cu unele deosebiri, sunt preocupați de rolul bibliotecarilor de gardieni ai accesului liber la informație, această independență nu este menționată în mod clar de nici unul dintre ei.
- Cu doi ani înainte de organizarea, la Oslo, a Congresului Mondial al Bibliotecii și Informației, IFLA este aproape inexistentă printre politicienii responsabili de domeniul bibliotecilor publice.

(Din "IFLA Journal", Vol. 31 (2005) No. 2, pp.174 – 182)

Traducere de Julieta MOLEANU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eveniment

UMBRE ȘI LUMINI

Patru secole de pictură franceză

Secolele XVII – XX

Nina VASILE

Muzeul Național de Artă al României nu desfășoară doar o expunere pasivă a unor creații plastice, ci inițiază și proiecte ale căror intenții privesc dinamica socială a instituției, implicarea ei în cointeresarea comunității bucureștene – dar nu numai – întru propria ei cultivare prin cunoașterea artei și, astfel, susținând mai departe legitimitatea vitală a muzeului într-un context al unei lumi din ce în ce mai absorbită de stringențele subzistenței. Din această perspectivă am considerat că merită remarcat unul dintre evenimentele culturale importante ale anului, și anume expoziția care se derulează începând din 14 iulie până pe 2 octombrie 2005, sub titlul *Umbre și lumini. Patru secole de pictură franceză. Secolele XVII – XX*. Așadar, voi lăsa la urmă impresiile personale cu privire la călătoria printre tablourile pictorilor francezi, pentru a spune câteva cuvinte despre ceea ce am putea numi "strategia de optimizare" a vieții Muzeului Național de Artă. Aceasta pentru că o asemenea "problemă" interesează și biblioteca. A face cunoscute alte experiențe e un act de comunicare și solidaritate – cuvânt redevenit actual odată cu inundațiile... – între instituțiile culturale.

Fără să nuanțăm aducând în discuție latura specializat-managerială a strategiei cu privire la dezvoltarea optimă în condițiile sociale actuale, este de reținut efortul conducerii Muzeului de a funcționa într-o formulă nouă, una în care activitățile de *educație muzeală* ocupă o pondere foarte mare, ceea ce acoperă o parte importantă din obiectivele specifice, și nu în ultimul rând, pe cel al *valorificării* patrimoniului artistic gestionat. În acest ultim aspect, dincolo de activitatea obișnuită expozițională ce poate fi consultată și în materialele informative pe care le avem la dispoziție, se regăsesc programele de ghidaje pentru școli, copii, copii cu handicap fizic și probleme psihice ușoare, pentru tineri și familii. Citim despre conferințe pe diferite teme, precum și despre spectacole și recitaluri. Un întreg program de manifestări educative alternative este atașat și expoziției de pictură franceză care a reușit să atragă realmente un aflux vizibil de vizitatori; în momentul în care am ajuns, pe 21 iulie, în jurul orei prânzului, biletele (cu preț întreg, 150.000) se vindeau unor vizitatori care așteptau la o coadă ce se termina în apropierea intrării. Mi-au atras atenția și *seminariile* pentru publicul adult precum și ideea traseelor-concurs pentru tineri între 6 și 25 de ani în cadrul cărora, după traversarea expoziției, cei care doresc să participe au de reconstituit experiența vizitării, în informații despre artiști români și francezi, despre imagini cu detalii ale operelor. În fine, aș vrea să mai notez înființarea Asociației *Prietenii Muzeului Național de Artă al României* (în 1999), organizație non-profit, singulară în acest moment în România,

a cărei funcționare se bazează pe voluntariat, concept managerial ce capătă în prezent o extindere și la noi, fiind o modalitate de implicare activă a participanților, cu rezultate benefice atât pentru ei cât și pentru instituția pe care o reprezintă. Este de semnalat, de asemenea, faptul că Muzeul (a cărui funcționare este asigurată de către Ministerul Culturii și Cultelor) este finanțat prin subvenții de la bugetul de stat dar și prin venituri extrabugetare, ceea ce permite posibilitatea și unor sponsorizări adecvate proiectelor cu anvergură internațională; unul dintre acestea fiind și expoziția de pictură franceză realizată în colaborare cu Ministerul Culturii și Cultelor din România dar și cu Ministerul Culturii și Comunicării din Franța și Réunion des Musées Nationaux (RMN), sub înaltul patronaj al domnului Jacques Chirac, Președintele Republicii Franceze, și al domnului Traian Băsescu, Președintele României.

Expoziția *Umbre și lumini* prezintă un număr de 76 de lucrări împrumutate de la 20 de muzee din diferite regiuni ale Franței; pentru prima dată sunt prezenți în țara noastră maeștri ai secolului al XVII-lea, precum Georges de la Tour, Nicolas Poussin sau Le Lorrain. Este a doua expoziție franceză, prima fiind prezentată publicului român în 1971, cu 60 de opere din secolele XVIII – XX. Acum putem vedea și lucrări ale unor maeștri precum Jean-Baptiste Chardin, Jean-Honoré Fragonard, Jacques-Louis David, Jean-Auguste-Dominique Ingres,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eugène Delacroix, Alfred Sisley, Paul Cézanne, Pablo Picasso sau Henri Matisse. Tema aleasă – "umbre și lumini" – deși generală, parcurgând însăși istoria artei plastice, exprimă, totuși, o bună expresie orientativă pentru originalitatea picturii franceze ca și pentru influențele ei în cea românească, la pictori precum Theodor Aman, Nicolae Grigorescu, Ioan Andreescu.

Expoziția propriu-zisă este într-adevăr o călătorie: de la Nicolas Tournier (1590 –1639) din secolul XVII până la Eugène Leroy din secolul XX (1910 – 2000); de la portretele, de curte sau nu, ale lui Tournier, Georges de la Tour, la portretul-umbră al lui Picasso, de la temele mitologice și biblice întâlnite la François Perrier (1590 – 1600), Charles-Joseph Natoire (1700 – 1777), Philippe de Champaigne (1602 – 1674), Nicolas Poussin (1594 – 1665), Charles Le Brun (1619 – 1690), la temele realiste, sau din contră, impresioniste, cubist-cotidiene ale lui Jean-Honoré Fragonard (1732 – 1806), Eugène Delacroix (1798 – 1863), Henri Regnault (1843 – 1871), Henri Mattisse (1869 – 1959), Pablo Picasso în *Cititoarea*. Întâlnim peisajele realiste, convenționale, portuare, ale lui Claude-Joseph Vernet (1714 – 1789), dar și cele luminoase ale impresioniștilor (Alfred Sisley, 1839 – 1899), Paul Signac (1848 – 1935); întâlnim caisele neverosimil-picturale ale lui Louise Moillon (1609 – 1696), dar și *Fructiera, sticla și paharul* lui Georges Braque (1882 – 1963) și *Vioara și paharul* lui Juan Gris (1887 – 1927); aceștia și toți ceilalți artiști francezi prezentați în expoziția *Umbre și lumini* au gândit, au explorat, au *văzut*, au exprimat, au pictat lumina în infinitele nuanțe atmosferice: "solare" sau "artificiale"; dar au intuit și expresivitatea (i)luminării interioare, spirituale în tematica mitologică sau mistică, precum și în schimbarea modului de a privi fotografic cu cel impresionist sau cubist (odată cu apariția fotografiei între anii 1840 – 1850); pictorii secolului XX re-compun realitatea inventând în cele din urmă una a tabloului, observând întâi puterea expresivă a culorii (*Leagănul* lui Fragonard este un exemplu remarcabil pentru secolul XVIII!), până la inversarea radicală a proprietății vizibil-tridimensionale a luminii, așa cum am văzut în *Portul Antibes, seara* (Paul Signac), unde culorile nopții sunt în întregime solare; apoi s-a ajuns la instituirea posibilității artistice a obiectelor lumii ce devin ele însele tablou; astfel că a putut fi expus un șasiu peste care este întinsă o folie de plastic ce oferă ochiului o luminozitate specifică (Daniel Dezeuze, n. 1942), o tablă de zinc de pe care a fost desprins un afiș a putut fi înrămată și denumită *Nuferii* (Raymond Hains, n. 1926), iar prelata roșie "a lui" Deschamps (n. 1937) a "reușit" să ajungă în spatele geamului unui tablou care, pentru sensibilitatea contemporană, poate avea expresivitate artistică. În cele din urmă, pictura s-a întors la explorarea propriilor instrumente – pensula care lasă urme (Simon Hantaï, *Amintiri din viitor*, Niele Toroni, *Urme de pensulă nr. 50 repetate la intervale regulate de 30 cm*), pasta de culoare ce devine masă obiectuală, tridimensională, în basorelief (Eugène Leroy, *Valentina seara*).

Aceasta ar fi o descriere minimală, ne-critică, a expoziției de pictură franceză. Indiferent de preferințele noastre, de dorințele noastre față de cunoașterea unora sau altora din operele marilor artiști plastici francezi, sau expuși în Franța, ceea ce putem vedea acum la *Muzeul Național de artă al României* este o oportunitate rară, și merită cunoscută.

Henri Matisse – ***Interior la Nisa, siesta***

Pablo Picasso – ***Cititoarea***

Reproduceri din expoziția "Umbre și lumini" – pp. 18, 23, 26, 35

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Miguel DE CERVANTES, *Don Quijote de la Mancha*, I
Traducere din spaniolă, cuvânt înainte, cronologie, note şi comentarii de Sorin Mărculescu, cu un studiu introductiv de Martín de Riquer, Membru al Academiei Regale Spaniole, Editura Paralela 45, Piteşti, 2004, 572 p.

Intelectualul don Quijote şi-a părăsit biblioteca şi s-a angajat în reformarea lumii. Nici această hotărâre, nici "înnebunirea" care a determinat-o nu sunt, în pofida oricăror discuţii savante, altceva decât opţiuni sau comportamente ale intelectualului dintotdeauna, dar mai ales din ultimele două secole, când acestui specimen uman specializat ca să "înţeleagă" lumea i s-a cerut tot mai imperativ să iasă din bibliotecă şi să "delireze" în numele unei ideologii. La o mai dreaptă privire, fantasmagoriile lui don Quijote nu sunt în esenţă rodul "nebuniei" lui, ci mai curând "nebunia" lui este o formă de luptă, un set de arme cavalereşti în încercarea lui de dezvrăjire a lumii, de acţiune solitară împotriva permanentei falsificări a marilor valori metafizice în mediul terestru... (Sorin Mărculescu)

Miguel DE CERVANTES, *Don Quijote de la Mancha*, II
Traducere din spaniolă, cuvânt înainte, cronologie, note şi comentarii de Sorin Mărculescu, cu un studiu introductiv de Martín de Riquer, Membru al Academiei Regale Spaniole, Editura Paralela 45, Piteşti, 2004, 618 p.

Ce se învaţă acum în şcoală la orele de literatură nu ştiu, dar cunoaşterea lui Don Quijote de la Mancha, *una dintre cele mai mari şi mai triste opere din câte a creat geniul uman, i-ar înălţa, fără îndoială, pe tineri, le-ar insufla gânduri măreţe, le-ar sădi în inimă marile probleme, contribuind la îndepărtarea minţii lor de veşnicul şi stupidul idol al mediocrităţii [...].*

Tocmai această carte, cea mai tristă *dintre toate, trebuie s-o aibă cu el fiecare om la Judecata de Apoi. Îi va dezvălui taina adâncă, fatală a omului, a întregii umanităţi. Îi va dezvălui neasemuita frumuseţe a omului, neasemuita sa puritate, înţelepciunea, neprihănirea, simplitatea, totala lipsă de răutate, bărbăţia şi, în sfârşit, o minte strălucită...* (F. M. Dostoievski)

Ibrahim KADRIU, *N-a rămas timp pentru sărbători / S'mbet kohë për kremte.* Poeme
Traducere în limba română şi prefaţă de Baki Ymeri, postfaţă de Marius Chelaru, volum apărut cu sprijinul Uniunii Culturale a Albanezilor din România, Bucureşti, 2005, 80 p.

... Într-o lume în care s-au topit pe tarabă amintirile şi se vând şi se cumpără iubiri prăfuite, *pe când* metafore mucegăite *mâzgălesc inimile, întinează poeziile şi poveştile, Ibrahim Kadriu scrie cu tristeţe într-o lume plină de morminte* peceţi de biografie – *dar şi cu disimulată candoare. De un lirism profund, în tonalităţi adesea grave, într-o lume marcată de incertitudini existenţiale, poezia lui Ibrahim Kadriu va găsi, cred, calea către inima cititorului şi în România.* (Marius Chelaru)

Silvia CONSTANTINESCU, *Exil. Oameni şi idei*
Editura Curierul Românesc, Skogås/Suedia, 1995, 256 p.

Să nu considerăm exilul, care ne roade ca o cangrenă şi ne doare, drept un blestem, ci mai degrabă drept o experienţă indispensabilă, pe care Cel Atotputernic a găsit de cuviinţă s-o trăim la Paris sau New York, la Londra sau la Stockholm, la Buenos Aires sau Sidney, pentru propria noastră perfecţiune şi pentru o mai profundă îngemânare cu destinul veşnic al Patriei. (Sergiu Grosu)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Marin PREDA, *Jurnal intim. Carnete de atelier*
Introducere de Eugen Simion, ediție îngrijită de Eugen Simion și Oana Soare, Editura Ziua, București, 2004, 562 p.

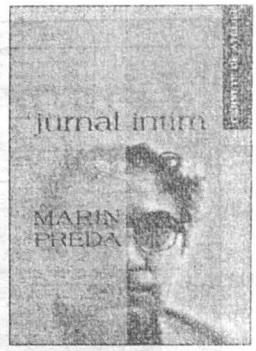

Publicarea unui jurnal e treaba posterității, scrierea lui e o necesitate intimă, dovedită de însăși mărturisirile făcute de el. (...) În jurnal apar adesea evenimente monotone și disproporționate ca interes și care nu pot fi pe deplin înțelese decât de cei implicați în ele, așa cum numai marinarii unui vas ar înțelege ceea ce este trecut în jurnalul de bord al navei de către comandant. Dacă nava se scufundă sau trece printr-o mare primejdie, toate acele amănunte de bord pot căpăta un sens adânc.

(Marin Preda, 1964)

GYULA Kristó, *Ardealul timpuriu (895 – 1324)*
Biblioteca de Istorie Medievală din Szeged, 2004, 400 p.

Gyula Kristó (1939 – 2004) s-a născut la Orosháza (Județul Békés). În anul 1962 a obținut diploma universitară la Universitatea din Szeged, a predat și a cercetat istoria medievală maghiară în acest prestigios centru de învățământ și știință. În anul 1978 a fost numit profesor universitar. Din anul 1998 a fost membru al Academiei de Științe Ungară (MTA). Activitatea științifică multilaterală a îmbrățișat istoria maghiară din perioada de la începutul secolului al IX-lea până la sfârșitul secolului al XV-lea...

Volumul de față, practic, prezintă un tablou de sinteză despre primii 430 de ani ai istoriei Ardealului pe baza folosirii în întregime a izvoarelor scrise, a faptelor lingvistice și a materialului arheologic disponibil. (Biblioteca de Istorie Medievală din Szeged)

Gheorghe BUZOIANU, *Agenția Academus*
Editura Vremea, București, 2002, 208 p.

Gheorghe Buzoianu (1932 – 1999) s-a făcut cunoscut publicului ca un excelent scriitor de romane polițiste. Dintre cărțile cele mai prețuite de critică și de cititori, amintim Agenda cenușie *(Ed. Eminescu, 1971),* Lângă colina albastră *(Ed. Cartea Românească, 1981),* Cadouri pentru o mătușă *(Ed. Militară, 1983, Premiul Uniunii Scriitorilor),* Capcana *(Ed. Militară, 1984),* Prin labirint *(Ed. Militară, 1986),* Operațiunea Ghințurești *(Ed. Militară, 1990).* (Vremea)

Părintele Ioan-Tiberiu VIȘAN, *Sub privirile sfinților zilei.* Un calendar ortodox comentat
Prefață de Dan Stanca, postfață de Florin Mihăescu, Editura Anastasia, București, 2005, 595 p.

Această carte pleacă de la ideea că fiecare zi a anului este consacrată de sfinții din calendarul creștin ortodox, sfinți care ocrotesc ziua respectivă așa cum ocrotesc și pe cei care le poartă numele. Iar de vreme ce numele fiecărui sfânt are o semnificație legată de un atribut divin, de o calitate principală sau de o virtute, este evident faptul că numele unui sfânt imprimă zilei cel puțin o caracteristică specifică...

Reflectând la temele pe care le propune autorul, să remarcăm în primul rând că ele sunt extrase fie din gândirea teologică ortodoxă, sau chiar a altor tradiții, fie din experiența sa pastorală, fie pur și simplu din viața obișnuită... (Florin Mihăescu)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

"Lector"

Numărul 5/2005 al revistei "Lector", editată de Biblioteca Județeană "Duiliu Zamfirescu" din Focșani, este dedicat *Anului Internațional Jules Verne*; sub semnul autorului primelor romane SF din lume, aceeași instituție, prin secția specializată pentru copii, a organizat, între 14 – 16 aprilie 2005, și *Târgul de Carte pentru Copii și Tineret* (ediția a treia), iar în prezent, un concurs de proză SF dar și unul de desene inspirat de personajele și opera scriitorului francez. Alte proiecte, pe care le citim în pagina informativă semnată de Liliana Cristea, sunt axate, de asemenea, pe aniversarea anului și au în vedere "dezvoltarea bazei de date de referințe critice la opera lui Jules Verne", "popularizarea personajelor verniene prin mici seriale radiofonice și întâlniri cu micii utilizatori", "realizarea unei antologii de proză scurtă SF", "alcătuirea de indexuri tematice inspirate din opera lui Jules Verne". Această enumerare exprimă efortul bibliotecarilor de a face eficientă comunicarea colecțiilor, interes strict biblioteconomic, dar – spunem noi – evidențiază și observarea, cunoașterea secvenței de vârstă cea mai dispusă receptării culturale prin definiție, cei mici având, totodată, nevoie de educația prin carte. Nu întâmplător, proiectele în care sunt implicați copiii sunt și cele care-și ating cel mai bine scopul... Materialele prezente în numărul 5 al revistei "Lector" sunt, în primul rând, binevenite pentru cititorii tineri care își pot recunoaște creațiile literare și plastice premiate la concursuri, dar beneficiază, de asemenea, de o informare specializată, documentată, referitoare la viața și opera lui Jules Verne, la "nașterea" Sf-ului în lume ("Literatura science fiction și bagheta lui Proteu" sub semnătura Margaretei Tătăruș), sau la cel care la noi, în România, este considerat "cel mai autorizat cercetător al lui Jules Verne": Ion Hobana; acesta a publicat în 2004 o "exegeză istorico-literară" intitulată *Jules Verne. Chipuri și obiceiuri*, considerată "eveniment editorial de marcă" în cronica semnată de Paul Miclău ("Centenarul Jules Verne"). Observăm că, deși titlurile numite mai sus se referă la scriitorul francez, ele conțin, de fapt, aserțiuni cu privire la preocuparea românească, remarcabilă, de situare corectă a operei verniene. Mai exact, se insistă pe reconsiderarea *artistică* a acesteia de către Ion Hobana, dat fiind faptul că statutul SF-ului în spațiul literaturii a fost și este încă discutat, controversat, iar "călătoriile extraordinare" ale unuia dintre întemeietorii science-fiction-ului au fost considerate, pe nedrept, vulgarizare iscusită și enciclopedică a descoperirilor științifice care, se știe, au fost mai degrabă anticipate de către Jules Verne. Ion Hobana pledează (și respectă chiar declarațiile cunoscute ale scriitorului) pentru "măiestria literară" a romanelor ce hrănesc și astăzi imaginația atâtor generații de copii; în revista "Lector" există tradus un interviu semnificativ în acest sens: "Scopul meu în romane a fost să înfățișez nu numai pământul ci și universul pentru că mi-am dus uneori cititorii departe de pământ. Am încercat să realizez, totodată, un ideal al frumuseții stilului. Se spune că nu poți avea stil într-un roman de aventuri, dar nu este adevărat; chiar admit că este mult mai dificil să scrii un astfel de roman sub o formă literară bună...". Ceea ce reprezintă magia operei verniene ține – spune Hobana – de un fenomen care are loc în timpul lecturii: o "contaminare de fervoarea trăirii unei nemaiîntâmplate aventuri. Se produce un fel de *regresiune temporală* (subl. N.V.), asociată cu obnubilarea vremelnică a memoriei, în zona stocării informațiilor". Și pentru a încheia prezentarea revistei "Lector", vom spune că paginile de proză scurtă SF ale unor elevi și eleve (clasele V – VIII) au fost, desigur, o lectură plăcută dar și surprinzătoare prin atitudinea lor matură în contextul unor *începuturi* literare speciale. Poate viitori creatori de literatură SF se află și la Focșani! (*Nina VASILE*)

Moment comemorativ: Romulus Dianu

În ziua de 10 august 2005, la filiala "Ion Creangă" a Bibliotecii Metropolitane București, a avut loc o manifestare comemorativă consacrată romancierului și publicistului Romulus Dianu, de la a cărui trecere în neființă s-au împlinit în această lună treizeci de ani. În cadrul manifestării s-a subliniat și faptul că în martie, anul acesta, calendarul cultural a înregistrat centenarul nașterii remarcabilului scriitor.

Organizat de Serviciul Relații Internaționale, Documentare, Publicații al Bibliotecii, momentul comemorativ (și aniversar) s-a configurat prin prezența Doamnei Dianu, venită din Canada, precum și prin participarea doamnei Georgeta Filitti, șef serviciu, și a invitaților, istoricul literar Dumitru Micu, poetul George Corbu și doamna Magdalena Bedrosian, fost redactor la Editura Cartea Românească. Vorbitorii au pus în lumină profilul uman și scriitoricesc al lui Romulus Dianu, locul lui în istoria literaturii contemporane, itinerariul controversat și tragic al existenței sale: profesorul Dumitru Micu, în schița de istorie literară, Magdalena Bedrosian, în evocările privind editarea la Cartea Românească a romanului *Fata de la Suza* (*Estera*), George Corbu în răsfoirea corespondenței personale cu scriitorul comemorat, iar doamna Georgeta Filitti în creionarea semnificației acestui eveniment, anume de a pune în lumină o personalitate căreia i se cuvine o mai dreaptă prețuire.

Au fost de față scriitori, prieteni ai familiei, cititori, simpatizanți ai operei lui Romulus Dianu.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

august 2005

♦ 1 august 1865. 140 de ani de la apariția, la București, până la 20 februarie 1871, a ziarului **"Tipograful român"**, prima gazetă muncitorească din București

♦ 1 august 1905. 100 de ani de la nașterea lui **Barbu Theodorescu**, istoric, folclorist, editor, publicist și bibliograf (1 aug. 1905 – 28 ian. 1979)

♦ 1 august 1915. 90 de ani de la nașterea lui **Gellu Naum**, poet, prozator și traducător (1 aug. 1915 – 28 sept. 2001)

♦ 3 august 1705. 300 de ani de la nașterea lui **David Hartley**, filosof, medic și psiholog englez (3 aug. 1705 – 28 aug. 1757)

♦ 3 august 1895. 110 ani de la moartea lui **Dimitrie Brândză**, medic, botanist (10 oct. 1846 – 3 aug. 1895)

♦ 4 august 1875. 130 de ani de la moartea lui **Hans Christian Andersen**, scriitor danez (2 apr. 1805 – 4 aug. 1875)

♦ 5 august 1930. 75 de ani de la nașterea lui **Neil A. Armstrong**, astronom american

♦ 6 august. **Ziua Mondială a Luptei pentru Interzicerea Armei Nucleare – "Ziua Hiroșimei"**

♦ 6 august 1930. 75 de ani de la nașterea lui **Ion Olteanu**, sculptor

♦ 6 august 1935. 70 de ani de la moartea lui **George Vâlsan**, geograf (22 ian. 1885 – 6 aug. 1935)

♦ 8 august 1875. 130 de ani de la nașterea lui **Constantin Giurescu**, istoric, editor, membru fondator al Academiei Române (8 aug. 1875 – 20 oct. 1918)

♦ 8 august 1905. 100 de ani de la nașterea lui **André Jolivet**, compozitor și dirijor francez (8 aug. 1905 – 20 dec. 1974)

♦ 8 august 1930. 75 de ani de la nașterea graficienei **Magda Ardeleanu-Constantinescu**

♦ 9 august 1880. 125 de ani de la nașterea lui **Ioan Lupaș**, istoric (9 aug. 1880 – 3 iul. 1967)

♦ 9 august 1975. 30 de ani de la moartea lui **Dmitri Șostakovici**, compozitor rus (25 sept. 1906 – 9 aug. 1975)

♦ 10 august 1975. 30 de ani de la moartea lui **Mihai Sabin**, dramaturg, poet (25 aug. 1935 – 10 aug. 1975)

♦ 11 august 1930. 75 de ani de la nașterea scriitorului **Teodor Mazilu** (11 aug. 1930 – 19 oct. 1980)

♦ 11 august 1955. 50 de ani de la moartea lui **Wallace Stevens**, poet american (8 dec. 1879 – 11 aug. 1955)

♦ 12 august 1865. 140 de ani de la nașterea lui **Ferdinand I**, rege al României (12 aug. 1865 – 20 iul. 1927)

♦ 12 august 1955. 50 de ani de la moartea lui **Thomas Mann**, prozator și eseist german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 1929 (6 iun. 1875 – 12 aug. 1955)

♦ 14 august 1905. 100 de ani de la nașterea lui **Ștefan Tita**, prozator (14 aug. 1905 – 1 sept. 1977)

♦ 14 august 1930. 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Codreanu**, pictor și grafician

♦ 16 august 1645. 360 de ani de la nașterea lui **Jean de La Bruyère**, scriitor și moralist francez (16 aug. 1645 – 10 mai 1696)

♦ 16 august 1920. 85 de ani de la nașterea lui **Virgil Ierunca**, poet, eseist și critic literar

♦ 17 august 1925. 80 de ani de la moartea lui **Ioan Slavici** (18 ian. 1848 – 17 aug. 1925)

♦ 17 august 1930. 75 de ani de la nașterea lui **Marcel Chirnoagă**, grafician, sculptor

♦ 17 august 1955. 50 de ani de la moartea lui **Fernand Léger**, pictor francez (4 feb. 1881 – 17 aug. 1955)

♦ 18 august 1935. 70 de ani de la nașterea lui **Ion Gheorghe**, poet

♦ 19 august 1780. 225 de ani de la nașterea lui **Pierre Jean de Béranger**, poet și prozator francez (19 aug. 1780 – 16 iul. 1857)

♦ 19 august 1935. 70 de ani de la nașterea scriitorului **Dumitru Radu Popescu**

♦ 20 august 1920. 85 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar **Zoe Dumitrescu-Bușulenga**

♦ 21 august 1925. 80 de ani de la nașterea actorului **Toma Caragiu** (21 aug. 1925 – 4 mar. 1977)

♦ 22 august 1890. 115 ani de la moartea lui **Vasile Alecsandri** (14 iun. 1818 – 22 aug. 1890)

♦ 22 august 1985. 20 de ani de la moartea actorului **Octavian Cotescu** (14 feb. 1931 – 22 aug. 1985)

♦ 24 august 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Bokusui Wakayama**, poet japonez (24 aug. 1885 – 17 sept. 1928)

♦ 25 august 1975. 30 de ani de la moartea lui **Romulus Dianu**, prozator, publicist, traducător (22 mar. 1905 – 25 aug. 1975)

♦ 26 august 1880. 125 de ani de la nașterea lui **Guillaume Apollinaire**, eseist, poet, prozator și critic de artă francez (26 aug. 1880 – 9 nov. 1918)

♦ 26 august 1885. 120 de ani de la nașterea lui **Jules Romains**, scriitor francez (26 aug. 1885 – 14 aug. 1972)

♦ 26 august 1910. 95 de ani de la moartea lui **William James**, filosof și psiholog american (11 ian. 1842 – 26 aug. 1910)

♦ 26 august 1955. 50 de ani de la nașterea lui **Emil Hurezeanu**, poet, eseist și publicist

♦ 26 august 1975. 30 de ani de la moartea lui **Grigore Elisei**, biolog, entomolog (29 ian. 1898 – 26 aug. 1975)

♦ 27 august 1635. 370 de ani de la moartea lui **Lope de Vega**, scriitor spaniol (25 nov. 1562 – 27 aug. 1635)

♦ 27 august 1730. 275 de ani de la nașterea lui **Johann Georg Hamann**, scriitor și filosof german (27 aug. 1730 – 21 iun. 1788)

♦ 27 august 1930. 75 de ani de la nașterea lui **Zigu Ornea**, critic și istoric literar (27 aug. 1930 – 15 nov. 2001)

♦ 27 august 1965. 40 de ani de la moartea lui **Eusebiu Camilar**, poet, prozator, traducător (7 oct. 1910 – 27 aug. 1965)

♦ 29 august 1780. 225 de ani de la nașterea lui **Jean-Auguste-Dominique Ingres**, pictor francez (29 aug. 1780 – 14 ian. 1867)

♦ 30 august 1935. 70 de ani de la moartea lui **Henri Barbusse**, scriitor francez (17 mai 1873 – 30 aug. 1935)

♦ 31 august 1945. 60 de ani de la nașterea lui **Traian Brad**, filolog, bibliotecar, publicist (31 aug. 1945 – 8 iun. 2002)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Ion Marin SADOVEANU – To the End of a Century in Bucharest 2

Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Odobescu 6

Ana Maria ORĂȘANU – Memory of Houses – The Liebrecht-Filipescu House 10

Patrimony 11

André BONNARD – *The Greek Civilization* 12

Evocation – Romulus DIANU 1905 – 1975 14

Contemporary Autographs – *Constanța BUZEA* 16

Sergiu GĂBUREAC – Good News on Bucharest Metropolitan Library's Branches 18

Liviu BUTUC – Short History of Communication in Romania (V) 19

Sigrún Klara HANNESDÓTTIR – Library Development in the Electronic Environment: Iceland 2005 23

Ragnar AUDUNSON – How Do Politicians and Central Decision-Makers View Public Libraries? The Case of Norway 29

Nina VASILE – Shadows and Lights. Four Centuries of French Painting 34

Catalogue 36

'Lector' – Review of 'Duiliu Zamfirescu' County Library in Focșani 38

Romulus Dianu's Commemoration 38

Calendar 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poștal 010352
Tel: 212.83.11 / Fax: 211.36.25
E-mail: abidob@email.ro / bibliobuc@yahoo.com
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elena CONSTANTINESCU
Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 010352.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. RO38 RNCB 5010 0000 3771 0001 BCR Sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Prețul unui număr este de 20.000 lei / 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 240.000 lei / 24 RON.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JEAN-AUGUSTE-DOMINIQUE INGRES

1780 – 1867

225 de ani de la naştere

"... Ingres a rămas un nobil apărător al «idealului de frumusețe» care însuflețise generația revoluției şi a luptat cu tenacitate pentru el în tot cursul vieții sale. «Ce altceva îi mai rămâne de făcut unui artist care mai crede în greci şi romani, în vremuri atât de barbare (şi ne aflăm în prezent în plină barbarie)», îi mărturisea el unui prieten.

... Idolul său era Rafael, în el găsea întrupate toate calitățile înalte – frumusețea, armonia şi, legată de ele, puritatea etică.

Ingres se considera pictor de subiecte istorice şi se simțea jignit când cei care comandau tablouri apelau la portretistul Ingres. Totuşi, numeroasele sale portrete reprezintă partea cea mai valoroasă a creației sale. Îi pozau aceiaşi oameni pe care-i pictase înainte David. Dar tânărul Ingres, ca reprezentant al altei generații, i-a privit cu alți ochi, observând la ei trăsături pe care profesorul său nu le prinsese... Ingres a recunoscut pe fețele contemporanilor săi primele semne de oboseală, dezamăgire şi plictiseală, care aveau să fie mai târziu descrise cu atâta acuitate de Stendhal".

Mihail Alpatov

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

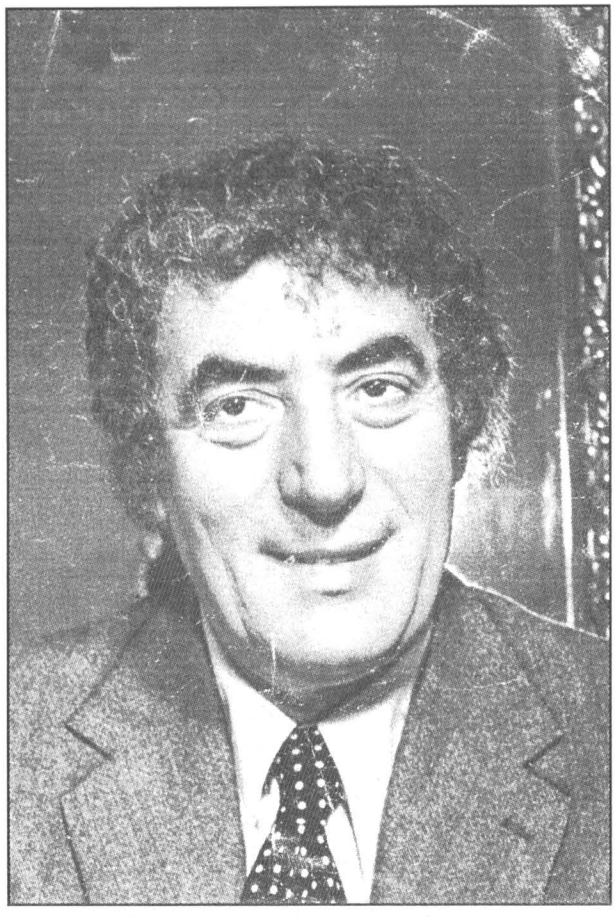

TOMA CARAGIU

1925 – 1977

80 de ani de la naştere

"… N-am să uit niciodată privirea aprobatoare sau dezaprobatoare sau mai bine spus frîntura de privire cu care, sub chipul lui Tipătescu, îmi judeca fiecare replică pe care i-o dădeam ca partener. Dar Toma se judeca în aceeaşi măsură şi pe el. Îl aşteptam în culise să iasă din scenă pentru a intra imediat după el, după un moment foarte scurt al lui Tipătescu: o trecere şi o singură replică. Ieşea mereu cu aceeaşi emoţie, cu aceleaşi bătăi accelerate de inimă, cu aceeaşi judecare severă, critică, referitoare la ceea ce a realizat. Cîteodată îi era necaz că intrase prea bine şi că lua aplauze în momentul apariţiei, deşi, în mod savant, dorea să le obţină la ieşirea din scenă, şi spunea:

«Nu-i poţi cere publicului mai mult decît poate să dea. Pentru trecerea asta, nu poţi lua decît o singură dată aplauze!»"

Liviu Ciulei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro